V. Frantois M

Doctorat en philosophie

9 lettres 1888 à Bruxelles

F. E. François

CATVLLVS

TIBVLLVS

PROPERTIVS

AD

OPTIMORVM LIBRORVM FIDEM

ACCVRATE EDITI.

C. B. Henry

EDITIO STEREOTYPA.

LIPSIAE

EX OFFICINA CAR. TAVCHNITII

1819.

Catulli vita.
ex Petro Crinito.

C. Valerius Catullus, Veronae natus, quo tempore Ter. Varro in Urbe claruit: quidam Crispum Sallustium Catullo supparem faciunt. A Catulli autem natalibus ad P. Virgilium paulo minus, quam duodeviginti anni connumerantur, si quorundam annales sequimur; quando et illud constat, carmen de passere Lesbiae ad Virg: missum. Catullum non humili loco aut obscuro natus est: siquidem eius parens (authore Suetonio) Jul. Caesaris hospitio usus est. Fuit autem Catullus primo traditus à Gallio Romam deductus, cum adhuc in tenerâ aetate ageret: paulo mox ingenii facilitat

- Fiê alia Romae receptus atq:
divitibus ornatus, ut M. Tullii pa-
-trocinium meruerit: quod ip-
-sum sequenti epigrammate
ingenue testatus est, quo gratias
disertissimo patrono egit.

Disertissime Romuli nepotum,
Quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli.

Manlium vero, et ejus nuptias mag-
-no studio celebravit, cum quo se
excusat haud sibi licere vete-
-res amores, ut antea, decanta-
-re: quoniam fratrem amiserit,
ex quo se studium ait suum scri-
-bendi carminis abjecisse, sic
ad Manlium. — modo Malli,
Sed tibi ne mea sint ignota incom-
Neu me odisse putes hospitis officium.

Inter caeteros amicos Furium, et
Aurelium dilexit, Cinnam quoq:
Cornificium, Fabullum, et Ve-
-ranium, quem alicubi, et Ve-
-raniolum blandius appellat:
literarum consensu Docti cog-

nomen accepit: ita enim pecu-
-liari epitheto Catullus cense-
-tur: atque nunc quidem Ovid.
Virgilianae majestati opponit.
Tantum nominis apud eruditos,
ac laudis est consequutus.
Sed et versus ipsius, quanquam
ut duriusculi notantur, quod
uterque Plinius asserit: lecta-
-tores tamen in iis habuit com-
-plures, sicuti Pompeium Satu-
-rinum, et Sentium Augurem,
qui Catulli epigrammata, ac Li-
-cinii, mirâ diligentiâ, et stu-
-dio sunt aemulati, ut alias
discimus. Val. quoque Martia-
-lis Catullum sibi ipsi audac-
-ter praeponit. Sic enim ad
Macrum

Nec multos mihi praeferas poetas,
Uno sed tibi sim minor Catullo.
Quis summum ad verticem Cor. mi-
-sit virum doctrinâ, et rerum
-mitione ca[illegible]cium; divide

-stum in libros III. ut primus Ly-
-ricos, secundus Elegiaca, tertius
autem, Epigrammata contineat.
ad hunc enim modum ordinem
vere meliorem custodiemus.
Elegiam de coma Berenices ex
Graeca Callimacho in Latinos nu-
-meros convertit; eamque ad Or-
-talum amicum misit, quae in
elegiarum adhuc libro legitur.
Idem Val: Catullus à Fab: Quinti-
-liano, et Diomede inter iambicos
reponitur, at aliis inter Lyricos.
In Atticis vero noctibus ut ele-
-gantiss: et mundissimus à Gellio
laudatur, qui ejus quoq: carmen
bi venustissimum celebrat.
Neque illud omittendum, fuisse
ab illo Catullo, et alia composi-
-ta: nam et Latinis Gramma-
-ticis afferuntur versiculi ali-
-quot, quos in hoc opere haud
invenies: Ex quo depravatum adhuc,
imminutumque alicubi Cat: carmen est.

C. VALERII CATVLLI

CARMINA.

atum in libros III. ut primus Ly-
-ricos, secundus Elegiaca, tertius
autem, Epigrammata continent.
ad hunc enim modum ordinem
vere meliorem custodiemus.
Elegiam de coma Berenices ex
Poeta Callimacho in Latinos nu-

Atticis vero noctibus ut ele-
ganti et mundissimus a Gellio
laudatur, cui ejus quasi carmen
est venustissimum celebrat.
Neque illud omittendum, ipse
ut illo Catullo, et alia composi-
-ta: nam et Latinis Gramma-
-ticis afferuntur versiculi ali-
-quot, quos in hoc opere haud
invenies: ex quo depravatum adhuc,
inversumque alicubi hujus carmen est.

C. VALERII CATULLI VERONENSIS AD CORNELIUM NEPOTEM LIBER.

I.

Quoi dono lepidum novum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas
Jam tum, cum ausus es unus Italorum
Omne aevum tribus explicare chartis,
Doctis, Juppiter! et laboriosis.
Quare habe tibi, quidquid hoc libelli et
Qualecunque: quod, o patroa Virgo,
Plus uno maneat perenne saeclo.

II.
AD PASSEREM LESBIAE.

Passer, deliciae meae puellae,
Quicum ludere, quem in sinu tenere,
Quoi primum digitum dare adpetenti,
Et acris solet incitare morsus:
Cum desiderio meo nitenti
Carum nescio quid lubet jocari,

(Vt solatiolum sui doloris:
Credo, vt gravis acquiescat ardor:)
Tecum ludere, sicut ipsa, posse,
Et tristis animi levare curas,
Tam gratum est mihi, quam ferunt puellae
Pernici aureolum fuisse malum,
Quod zonam soluit diu ligatam.

III.

LUCTUS IN MORTE PASSERIS.

Lugete, o Veneres, Cupidinesque,
Et quantum est hominum venustiorum.
Passer mortuus est meae puellae,
Passer, deliciae meae puellae,
Quem plus illa oculis suis amabat.
Nam mellitus erat, suamque norat
Ipsa tam bene quam puella matrem:
Nec sese a gremio illius movebat,
Sed circumsiliens modo huc, modo illuc,
Ad solam dominam usque pipilabat.
Qui nunc it per iter tenebricosum
Illuc, vnde negant redire quemquam.
At vobis male sit, malae tenebrae
Orci, quae omnia bella devoratis:
Tam bellum mihi passerem abstulistis.
O factum male! O miselle passer!
Tua nunc opera meae puellae
Flendo turgiduli rubent ocelli.

IV.

DEDICATIO PHASELI.

Phaselus ille, quem videtis, hospites,
Ait fuisse navium celerrimus,
Neque vllius natantis impetum trabis
Nequisse praeterire, sive palmulis
Opus foret volare, sive linteo.

Jam illud in primis, quo quan-
tum ineptiis illudit, unde ex ip-
-sâ lectione constare omnibus
potest. Caesarem maximè ir-
-risum, Furniumum Mamurram,
et hominem Formianum, iambicis
nominatim proscidit, ex vete-
-rum consuetudine, ut Ca-
-tullus iambicorum auctor Lu-
-ciliusque, et Naevius. Dignum
-que illud dici potest, quod
ipse Caesar, cum perpetua sibi
stigmata, ut ait Suetonius, im-
-posita videret ex Catullianis
carmine de Mamurra, eundem
tamen hic Poetam ipsum cae-
-nae adhibuit, simulque hospi-
-tio suo non secus atque antea
uti eum permisit. Mortuus au-
-tem Romae est juvenili ad-
modum aetate, et ut quidam
putarunt annum circiter 30 agens,

quo tempore P. [illegible], velut ex Temporibus Eusebii colligitur, in urbe Cremona studiis operam daret. Vulgatum quoque de Valerio Catullo illud:

Tantum parva suo debet Verona Catullo,
Quantum magna suo Mantua Virgilio.

V

A Lesbie

Vivons ma Lesbie, aimons. Estimons au prix d'1 obole ~~tous~~ les murmures des vieillards grondeurs. Les Soleils meurent ils peuvent Renaître. Nous lorsqu'une fois notre vie s'est éteinte, nous avons 1 éternelle nuit à dormir. Donne-moi mille baisers &c...

Et hoc negat minacis Adriatici
Negare litus, insulasve Cycladas,
Rhodumve nobilem, horridamve Thraciam,
Propontida, trucemve Ponticum sinum:
Vbi iste, post phaselus, antea fuit
Comata silva: nam Cytorio in jugo
Loquente saepe sibilum edidit coma.
Amastri Pontica, et Cytore buxifer,
Tibi haec fuisse et esse cognitissima,
Ait phaselus: vltima ex origine
Tuo stetisse dicit in cacumine,
Tuo imbuisse palmulas in aequore,
Et inde tot per impotentia freta
Herum tulisse; laeva, sive dextera
Vocaret aura, sive vtrumque Juppiter
Simul secundus incidisset in pedem;
Neque vlla vota litoralibus diis
Sibi esse facta, cum veniret a mare
Novissimo hunc ad vsque limpidum lacum.
Sed haec prius fuere: nunc recondita
Senet quiete, seque dedicat tibi,
Gemelle Castor, et gemelle Castoris.

V.

AD LESBIAM.

Vivamus, mea Lesbia, atque amemus,
Rumoresque senum severiorum
Omnes vnius aestimemus assis.
Soles occidere et redire possunt:
Nobis, cum semel occidit brevis lux,
Nox est perpetua vna dormienda.
Da mi basia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein secunda centum,
Deinde vsque altera mille, deinde centum.
Dein, cum millia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne sciamus,

Aut ne quis malus invidere possit,
Cum tantum sciat esse basiorum.

VI.

AD FLAVIUM.

Flavi, delicias tuas Catullo,
Ni sint illepidae atque inelegantes,
Velles dicere, nec tacere posses.
Verum nescio quid febriculosi
Scorti diligis: hoc pudet fateri.
Nam, te non viduas jacere noctes,
Nequidquam tacitum cubile clamat,
Sertis ac Syrio fragrans olivo,
Pulvinusque peraeque et hic et illic
Attritus, tremulique quassa lecti
Argutatio inambulatioque.
Nam ni istapte, valet nihil tacere.
Cui non jam latera exfututa pandant,
Noctu quid facias ineptiarum?
Quare quidquid habes boni malique,
Dic nobis. Volo te ac tuos amores
Ad coelum lepido vocare versu.

VII.

AD LESBIAM.

Quaeris, quot mihi basiationes
Tuae, Lesbia, sint satis superque?
Quam magnus numerus Libyssae arenae
Laserpiciferis jacet Cyrenis
Oraclum Jovis inter aestuosi
Et Batti veteris sacrum sepulcrum:
Aut quam sidera multa, cum tacet nox,
Furtivos hominum vident amores:
Tam te basia multa basiare
Vesano satis et super Catullo est,

Quae nec pernumerare curiosi
Possint, nec mala fascinare lingua.

VIII.
AD SE IPSUM.

Miser Catulle, desinas ineptire,
Et, quod vides perisse, perditum ducas.
Fulsere quondam candidi tibi soles,
Cum ventitabas, quo puella ducebat
Amata nobis, quantum amabitur nulla.
Ibi illa multa tam jocosa fiebant,
Quae tu volebas, nec puella nolebat.
Fulsere vere candidi tibi soles.
Nunc jam illa non vult: tu quoque impotens ne sis;
Nec, quae fugit, sectare, nec miser vive:
Sed obstinata mente perfer, obdura.
Vale, puella: jam Catullus obdurat:
Nec te requiret, nec rogabit invitam.
At tu dolebis, cum rogaberis nullam,
Scelesta, noctem. Quae tibi manet vita?
Quis nunc te adibit? quoi videberis bella?
Quem nunc amabis? quojus esse diceris?
Quem basiabis? quoi labella mordebis?
At tu, Catulle, obstinatus obdura.

IX.
AD VERANNIVM.

Veranni, omnibus e meis amicis
Antistans mihi millibus trecentis,
Venistine domum ad tuos penates,
Fratresque unanimos, tuamque matrem?
Venisti? O mihi nuntii beati!
Visam te incolumem, audiamque Hiberum
Narrantem loca, facta, nationes,
Vt mos est tuus; applicansque collum
Jucundum os, oculosque suaviabor.

O, quantum est hominum beatiorum,
Quid me laetius est beatiusve?

X.

DE VARI SCORTO.

Varus me meus ad suos amores
Visum duxerat e foro otiosum:
Scortillum, vt mihi tum repente visum est,
Non sane illepidum, nec inuenustum.
Huc vt venimus, incidere nobis
Sermones varii: in quibus, quid esset
Jam Bithynia, quomodo se haberet,
Et quantum mihi profuisset aere.
Respondi id quod erat: nihilmet ipsis
Nec praetoribus esse, nec cohorti,
Cur quisquam caput vnctius referret:
Praesertim quibus esset irrumator
Praetor, non faceret pili cohortem.
At certe tamen, inquiunt, quod illic
Natum dicitur esse, comparasti
Ad lecticam homines: ego, vt puellae
Vnum me facerem beatiorum,
Non, inquam, mihi tam fuit maligne,
Vt, provincia quod mala incidisset,
Non possem octo homines parare rectos.
At mî nullus erat neque hic, neque illic,
Fractum qui veteris pedem grabati
In collo sibi collocare posset.
Hic illa, vt decuit cinaediorem,
Quaeso, inquit, mihi, mi Catulle, paulum
Istos commoda, nam volo ad Serapin
Deferri. Mane me, inquii puellae:
Istud, quod modo dixeram me habere,
Fugit me ratio. Meus sodalis
Cinna est Caïus: is sibi paravit:
Verumne illius, an mei, quid ad me?

Vtor tam bene, quam mihi pararim.
Sed tu insulsa male et molesta vivis,
Per quam non licet esse negligentem.

XI.

AD FURIUM ET AURELIUM.

Furi et Aureli, comites Catulli,
Sive in extremos penetrabit Indos,
Litus vt longe resonante Eoa
Tunditur vnda;
Sive in Hircanos, Arabasque molles,
Seu Sacas, sagittiferosque Parthos,
Sive qua septemgeminus colorat
Aequora Nilus;
Sive trans altas gradietur Alpes,
Caesaris visens monumenta magni,
Gallicum Rhenum, horribilesque vlti-
mosque Britannos:
Omnia haec, quaecunque feret voluntas
Coelitum, tentare simul parati,
Pauca nuntiate meae puellae
Non bona dicta:
Cum suis vivat valeatque moechis,
Quos simul complexa tenet trecentos,
Nullum amans vere, sed identidem omnium
Ilia rumpens.
Nec meum respectet, vt ante, amorem,
Qui illius culpa cecidit; velut prati
Vltimi flos, praetereunte postquam
Tactus aratro est.

XII.

AD ASINIUM.

Marrucine Asini, manu sinistra
Non belle vteris in ioco atque vino:
Tollis lintea negligentiorum.

Hoc salsum esse putas? Fugit te, inepte:
Quamvis sordida res et invenusta est.
Non credis mihi? Crede Pollioni
Fratri, qui tua furta vel talento
Mutari velit: est enim leporum
Disertus puer et facetiarum.
Quare aut hendecasyllabos trecentos
Exspecta, aut mihi linteum remitte.
Quod me non movet aestimatione,
Verum est μνημόσυνον mei sodalis.
Nam sudaria Saetabe ex Hibera
Miserunt mihi muneri Fabullus
Et Veranius. Haec amem necesse est,
Vt Veraniolum meum et Fabullum.

XIII.

AD FABULLUM.

Coenabis bene, mi Fabulle, apud me
Paucis, si tibi dii favent, diebus,
Si tecum attuleris bonam atque magnam
Coenam, non sine candida puella,
Et vino, et sale, et omnibus cachinnis.
Haec si, inquam, attuleris, venuste noster,
Coenabis bene: nam tui Catulli
Plenus sacculus est aranearum.
Sed contra accipies meros amores,
Seu quid suavius elegantiusve est.
Nam vnguentum dabo, quod meae puellae
Donarunt Veneres Cupidinesque:
Quod tu cum olfacies, deos rogabis,
Totum vt te faciant, Fabulle, nasum.

XIV.

AD CALVUM LICINIUM.

Ni te plus oculis meis amarem,
Jucundissime Calve, munere isto

Odissem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quidve sum locutus,
Cur me tot male perderes poetis?
Isti dii mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi misit impiorum.
Quod si, vt suspicor, hoc novum ac repertum
Munus dat tibi Sulla litterator;
Non est mi male, sed bene ac beate,
Quod non dispereunt tui labores.
Dii magni, horribilem et sacrum libellum!
Quem tu scilicet ad tuum Catullum
Misti, continuo vt die periret
Saturnalibus, optimo dierum.
Non, non hoc tibi, salse, sic abibit.
Nam, si luxerit, ad librariorum
Curram scrinia: Caesios, Aquinios,
Suffenum, omnia colligam venena,
Ac te his suppliciis remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite
Illuc, vnde malum pedem tulistis,
Saecli incommoda, pessimi poetae.

* * * * * * * *

Si qui forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusque vostras
Non horrebitis admovere nobis,
Paedicabo ego vos, et irrumabo.

XV.

AD AURELIUM.

Commendo tibi me ac meos amores,
Aureli. Veniam peto pudentem,
Vt, si quidquam animo tuo cupisti,
Quod castum expeteres et integellum,
Conserves puerum mihi pudice:
Non dico a populo: nihil veremur
Istos, qui in platea modo huc, modo illuc

In re praetereunt sua occupati:
Verum a te metuo, tuoque pene,
Infesto pueris bonis malisque.
Quem tu, qua lubet, vt lubet, moveto
Quantum vis, vbi erit foris, paratum.
Hunc vnum excipio, vt puto, pudenter.
Quod si te mala mens, furorque vecors
In tantam impulerit, sceleste, culpam,
Vt nostrum insidiis caput lacessas;
Ah! tum te miserum, malique fati,
Quem attractis pedibus, patente porta,
Percurrent raphanique, mugilesque.

XVI.

AD AURELIUM ET FURIUM.

Paedicabo ego vos, et irrumabo,
Aureli pathice, et cinaede Furi;
Qui me ex versiculis meis putatis,
Quod sint molliculi, parum pudicum.
Nam castum esse decet pium poetam
Ipsum: versiculos nihil necesse est;
Qui tum denique habent salem ac leporem,
Si sunt molliculi ac parum pudici,
Et, quod pruriat, inuitare possunt;
Non dico pueris, sed his pilosis,
Qui duros nequeunt movere lumbos.
Vos, quod millia multa basiorum
Legistis, male me marem putatis:
Paedicabo ego vos, et irrumabo.

XVII.

AD COLONIAM.

O Colonia, quae cupis ponte ludere ligneo,
Et salire paratum habes, sed vereris inepta
Crura ponticuli asculis stantis irredivivus
Ne supinus eat, cavaque in palude recumbat:

Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
In quo vel Salii ipsis sacra suscipiunto:
Munus hoc mihi maximi da, Colonia, risus.
Quendam municipem meum de tuo volo ponte
Ire praecipitem in lutum per caputque pedesque:
Verum totius vt lacus putidaeque paludis
Lividissima maximeque est profunda vorago.
Insulsissimus est homo, nec sapit pueri instar
Bimuli, tremula patris dormientis in vlna.
Quoi cum sit viridissimo nupta flore puella,
Et puella tenellulo delicatior haedo,
Asservanda nigerrimis diligentius vvis:
Ludere hanc sinit, vt lubet, nec pili facit vni,
Nec se sublevat ex sua parte; sed velut alnus
In fossa Liguri jacet suppernata securi,
Tantundem omnia sentiens, quam si nulla sit vsquam.
Talis iste meus stupor nil videt, nihil audit.
Ipse quis sit, vtrum sit, an non sit, id quoque nescit.
Nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
Si pote stolidum repente excitare veternum,
Et supinum animum in gravi derelinquere coeno,
Ferream vt soleam tenaci in voragine mula.

XVIII.

AD HORTORUM DEUM.

Hunc lucum tibi dedico consecroque, Priape,
Qua domus tua Lampsaci est, quaque silva, Priape:
Nam te praecipue in suis vrbibus colit ora
Hellespontia, ceteris ostreosior oris.

XIX.

HORTORUM DEUS.

Hunc ego, juvenes, locum, villulamque palustrem,
Tectam vimine junceo, caricisque maniplis,
Quercus arida, rustica conformata securi
Nutrio: magis et magis vt beata quotannis.

Huius nam domini colunt me, deumque salutant,
Pauperis tuguri pater, filiusque coloni:
Alter assidua colens diligentia, vt herba
Dumosa asperaque a meo sit remota sacello:
Alter parva ferens manu semper munera larga.
Florido mihi ponitur picta vere corolla,
Primitus et tenera virens spica mollis arista:
Luteae violae mihi, luteumque papaver,
Pallentesque cucurbitae, et suaveolentia mala,
Vva pampinea rubens, educata sub vmbra.
Sanguine hanc etiam mihi (sed tacebitis) aram
Barbatus linit hirculus, cornipesve capella.
Pro queis omnia honoribus haec necesse Priapo
Praestare, et domini hortulum vineamque tueri.
Quare hinc, o pueri, malas abstinete rapinas.
Vicinus prope dives est, negligensque Priapus.
Inde sumite: semita haec deinde vos feret ipsa.

XX.

HORTORUM DEUS.

Ego haec, ego arte fabricata rustica,
Ego arida, o viator, ecce: populus,
Agellulum hunc sinistra, tute quem vides,
Herique villulam hortulumque pauperis
Tuor, malasque furis arceo manus.
Mihi corolla picta vere ponitur:
Mihi rubens arista sole fervido:
Mihi virente dulcis vva pampino:
Mihique glauca duro oliva frigore.
Meis capella delicata pascuis
In vrbem adulta lacte portat vbera:
Meisque pinguis agnus ex ovilibus
Gravem domum remittit aere dexteram:
Tenerque, matre mugiente, vaccula
Deum profundit ante templa sanguinem.
Proin, viator, hunc deum vereberis,

Manumque sorsum habebis. Hoc tibi expedit:
Parata namque crux, sine arte mentula.
Velim pol, inquis: at pol, ecce! villicus
Venit, valente quoi revulsa brachio
Fit ista mentula apta claua dexterae.

XXI.
AD AURELIUM.

Aureli, pater esuritionum,
Non harum modo, sed quot aut fuerunt,
Aut sunt, aut aliis erunt in annis,
Paedicare cupis meos amores;
Nec clam: nam simul es, jocaris vna,
Haeres ad latus, omnia experiris.
Frustra: nam insidias mihi instruentem
Tangam te prius irrumatione.
Atqui, si id faceres satur, tacerem.
Nunc ipsum id doleo, quod esurire
Ah meus puer et sitire discet.
Quare desine, dum licet pudico:
Ne finem facias, sed irrumatus.

XXII.
AD VARRUM.

Suffenus iste, Varre, quem probe nosti,
Homo est venustus, et dicax, et vrbanus,
Idemque longe plurimos facit versus.
Puto esse ego illi millia aut decem, aut plura
Perscripta: nec sic, vt fit, in palimpsesto
Relata: chartae regiae, novi libri,
Novi vmbilici, lora rubra, membrana
Directa plumbo, et pumice omnia aequata.
Haec cum legas, tum bellus ille et vrbanus
Suffenus vnus caprimulgus, aut fossor
Rursus videtur: tantum abhorret ac mutat.
Hoc quid putemus esse? qui modo scurra,

Aut si quid hac re tritius, videbatur,
Idem inficeto est inficetior rure,
Simul poemata attigit. Neque idem vnquam
Aeque est beatus, ac poema cum scribit:
Tam gaudet in se, tamque se ipse miratur.
Nimirum idem omnes fallimur; neque est quisquam,
Quem non in aliqua re videre Suffenum
Possis. Suus quoique attributus est error.
Sed non videmus, manticae quid in tergo est.

XXIII.

AD FURIUM.

Furi, quoi neque servus est, neque arca,
Nec cimex, neque araneus, neque ignis;
Verum est et pater, et noverca, quorum
Dentes vel silicem comesse possunt:
Est pulchre tibi cum tuo parente,
Et cum coniuge lignea parentis.
Nec mirum: bene nam valetis omnes,
Pulchre concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, non graves ruinas,
Non facta impia, non dolos veneni,
Non casus alios periculorum.
Atqui corpora sicciora cornu,
Aut, si quid magis aridum est, habetis,
Sole, et frigore, et esuritione.
Quare non tibi sit bene ac beate?
A te sudor abest, abest saliva,
Mucusque, et mala pituita nasi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quod culus tibi purior salillo est,
Nec toto decies cacas in anno;
Atque id durius est faba et lapillis:
Quod tu si manibus teras fricesque,
Non vnquam digitum inquinare possis.
Haec tu commoda tam beata, Furi,

Noli spernere, nec putare parvi:
Et sestertia, quae soles, precari
Centum desine; nam sat es beatus.

XXIV.

AD JUVENTIUM PUERUM.

O qui flosculus es Juventiorum,
Non horum modo, sed quot aut fuerunt,
Aut posthac aliis erunt in annis,
Mallem divitias mihi dedisses
Isti, quoi neque servus est, neque arca;
Quam sic te sineres ab illo amari.
Qui? non est homo bellus? inquies. Est:
Sed bello huic neque servus est, neque arca.
Haec tu, quam lubet, abjice elevaque:
Nec servum tamen ille habet, neque arcam.

XXV.

AD THALLUM.

Cinaede Thalle, mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medullula, vel imula oricilla,
Vel pene languido senis, situque araneoso:
Idemque Thalle, turbida rapacior procella,
Cum de via mulier alites ostendit oscitantes:
Remitte pallium mihi meum, quod involasti,
Sudariumque Saetabum, catagraphosque Thynos,
Inepte, quae palam soles habere, tanquam avita.
Quae nunc tuis ab unguibus reglutina et remitte;
Ne laneum latusculum manusque mollicellas
Invisa turpiter tibi flagella conscribillent,
Et insolenter aestues, velut minuta magno
Deprensa navis in mari, vesaniente vento.

XXVI.

AD FURIUM.

Furi, villula nostra non ad Austri
Flatus opposita est, nec ad Favonî,

Nec saevi Boreae, aut Apeliotae;
Verum ad millia quindecim et ducentos.
O ventum horribilem atque pestilentem!

XXVII.

AD POCILLATOREM PUERUM.

Minister vetuli puer Falerni,
Inger mi calices amariores,
Vt lex Postumiae jubet magistrae,
Ebriosa acina ebriosioris.
At vos, quo lubet, hinc abite, lymphae,
Vini pernicies, et ad severos
Migrate: hic merus est Thyonianus.

XXVIII.

AD VERANNIUM ET FABULLUM.

Pisonis comites, cohors inanis,
Aptis sarcinulis et expeditis,
Veranni optime, tuque, mi Fabulle,
Quid rerum geritis? satisne cum isto
Vappa frigeraque et famem tulistis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expensum? vt mihi, qui meum secutus
Praetorem, refero datum lucello.
O Memmi, bene me ac diu supinum
Tota ista trabe lentus irrumasti!
Sed, quantum video, pari fuistis
Casu: nam nihilo minore verpa
Farti estis. Pete nobiles amicos.
At vobis mala multa dii deaeque
Dent, opprobria Romuli Remique.

XXIX.

IN CAESAREM.

Quis hoc potest videre, quis potest pati,
Nisi impudicus, et vorax, et aleo;

Mamurram habere, quod Comata Gallia
Habebat vncti, et vltima Britannia?
Cinaede Romule, haec videbis et feres?
Es impudicus, et vorax, et aleo.
Et ille nunc superbus et superfluens
Perambulabit omnium cubilia,
Vt albulus columbus aut Adoneus?
Cinaede Romule, haec videbis et feres?
Es impudicus, et vorax, et aleo.
Eone nomine, imperator vnice,
Fuisti in vltima occidentis insula,
Vt ista vostra diffututa mentula
Ducenties comesset aut trecenties?
Quid est alid? sinistra liberalitas
Parum expatravit? an parum helluatus est?
Paterna prima lancinata sunt bona:
Secunda praeda Pontica: inde tertia
Hibera, quam scit amnis aurifer Tagus.
Hunc, Galliae, timetis, et Britanniae?
Quid hunc, malum, fovetis? aut quid hic potest,
Nisi vncta devorare patrimonia?
Eone nomine, imperator vnice,
Socer generque perdidistis omnia?

XXX.

AD ALPHENUM.

Alphene immemor atque vnanimis false sodalibus,
Jam te nil miseret, dure, tui dulcis amiculi:
Jam me prodere, jam non dubitas fallere, perfide.
Nec facta impia fallacum hominum coelicolis placent,
Quae tu negligis, ac me miserum deseris in malis.
Eheu! quid faciant dehinc homines, quoive habeant fidem?
Certe tute jubebas animam tradere, inique, me
Inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factaque

Ventos irrita ferre et nebulas aerias sinis.
Si tu oblitus es, at dii meminerunt meminit Fides:
Quae te vt poeniteat postmodo facti faciet tui.

XXXI.
AD SIRMIONEM PAENINSULAM.

Paeninsularum, Sirmio, insularumque
Ocelle, quascunque in liquentibus stagnis,
Marique vasto fert vterque Neptunus:
Quam te libenter, quamque laetus inviso!
Vix mi ipse credens Thyniam atque Bithynos
Liquisse campos, et videre te in tuto.
O quid solutis est beatius curis?
Cum mens onus reponit, ac peregrino
Labore fessi venimus Larem ad nostrum,
Desideratoque acquiescimus lecto.
Hoc est, quod vnum est pro laboribus tantis.
Salve, o venusta Sirmio, atque hero gaude:
Gaudete vosque, Lydiae lacus vndae:
Ridete quidquid est domi cachinnorum.

XXXII.
AD HYPSITHILLAM.

Amabo, mea dulcis Hypsithilla,
Meae deliciae, mei lepores,
Jube ad te veniam meridiatum.
Quod si jusseris, illud adjuvato;
Ne quis liminis obseret tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire:
Sed domi maneas, paresque nobis
Novem continuas fututiones.
Verum, si quid ages, statim jubeto:
Num pransus jaceo, et satur supinus
Pertundo tunicamque palliumque.

XXXIII.

IN VIBENNIOS.

O furum optime balneariorum,
Vibenni pater, et cinaede fili:
Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius est voraciore:
Cur non exsilium malasque in oras
Itis? quandoquidem patris rapinae
Notae sunt populo, et natis pilosas,
Fili, non potes asse venditare.

XXXIV.

SECULARE CARMEN AD DIANAM.

Dianae sumus in fide,
Puellae, et pueri integri:
Dianam, pueri integri,
Puellaeque canamus.
 O Latonia, maximi
Magna progenies Jovis,
Quam mater prope Deliam
Deposivit olivam;
 Montium domina ut fores,
Silvarumque virentium,
Saltuumque reconditorum,
Amniumque sonantum.
 Tu Lucina dolentibus
Juno dicta puerperis:
Tu potens Trivia, et notho es
Dicta lumine Luna.
 Tu cursu, dea, menstruo
Metiens iter annuum,
Rustica agricolae bonis
Tecta frugibus exples.
 Sis quocunque tibi placet
Sancta nomine, Romulique,

Ancique, vt solita es, bona
Sospites ope gentem.

XXXV.

CAECILIUM INVITAT.

Poetae tenero, meo sodali,
Velim Caecilio, papyre, dicas,
Veronam veniat, Novi relinquens
Comi moenia, Lariumque litus:
Nam quasdam volo cogitationes
Amici accipiat sui meique.
Quare, si sapiet, viam vorabit,
Quamvis candida millies puella
Euntem revocet, manusque collo
Ambas injiciens roget morari:
Quae nunc, si mihi vera nuntiantur,
Illum deperit impotente amore.
Nam, quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam, ex eo misellae
Ignes interiorem edunt medullam.
Ignosco tibi, Sapphicâ puella
Musâ doctior; est enim venuste
Magna Caecilio inchoata mater.

XXXVI.

IN ANNALES VOLVSII.

Annales Volusî, cacata charta,
Votum solvite pro mea puella.
Nam sanctae Veneri Cupidinique
Vovit, si sibi restitutus essem,
Desissemque truces vibrare iambos,
Electissima pessimi poetae
Scripta tardipedi deo daturam
Infelicibus vstulanda lignis.
Et haec pessima se puella vidit

Jocose et lepide vovere divis.
Nunc, o caeruleo creata ponto,
Quae sanctum Idalium, Syrosque apertos,
Quaeque Ancona, Cnidumque arundinosam
Colis, quaeque Amathunta, quaeque Golgos,
Quaeque Durrhachium, Adriae tabernam:
Acceptum face redditumque votum,
Si non illepidum, neque invenustum est.
At vos interea venite in ignem,
Pleni ruris et inficetiarum,
Annales Volusi, cacata charta.

XXXVII.
AD CONTUBERNALES.

Salax taberna, vosque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis esse mentulas vobis?
Solis licere, quidquid est puellarum,
Confutuere, et putare ceteros hircos?
An, continenter quod sedetis insulsi
Centum, aut ducenti, non putatis ausurum
Me una ducentos irrumare sessores?
Atqui putate: namque totius vobis
Frontem tabernae scipionibus scribam.
Puella nam mea, quae meo sinu fugit,
Amata tantum, quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi sunt magna bella pugnata,
Consedit istic. Hanc boni beatique
Omnes amatis, et quidem, quod indignum,
Omnes pusilli, et semitarii moechi.
Tu praeter omnes une de capillatis,
Cuniculosae Celtiberiae fili,
Egnati, opaca quem bonum facit barba,
Et dens Hibera defricatus urina.

XXXVIII.

AD CORNIFICIUM.

Male est, Cornifici, tuo Catullo,
Male est, mehercule, et laboriose,
Magisque et magis in dies et horas.
Quem tu, quod minimum facillimumque est,
Qua solatus es adlocutione?
Irascor tibi. Sic meos amores?
Paulum quidlibet adlocutionis,
Moestius lacrimis Simonideis.

XXXIX.

IN EGNATIUM.

Egnatius, quod candidos habet dentes,
Renidet vsquequaque: si ad rei ventum est
Subsellium, cum orator excitat fletum,
Renidet ille: si pii ad rogum fili
Lugetur, orba cum flet vnicum mater,
Renidet ille: quidquid est, vbicunque est,
Quodcunque agit, renidet. Hunc habet morbum,
Neque elegantem, vt arbitror, neque vrbanum.
Quare monendus es mihi, bone Egnati:
Si vrbanus esses, aut Sabinus, aut Tiburs,
Aut porcus Vmber, aut obesus Etruscus,
Aut Lanuvinus ater atque dentatus,
Aut Transpadanus, vt meos quoque attingam,
Aut quilibet, qui puriter lavit dentes,
Tamen renidere vsquequaque te nollem:
Nam risu inepto res ineptior nulla est.
Nunc Celtiber in Celtiberia terra
Quod quisque minxit, hoc solet sibi mane
Dentem atque russam defricare gingivam:
Vt quo iste vester expolitior dens est,
Hoc te amplius bibisse praedicet loti.

XL.
AD RAVIDUM.

Quaenam te mala mens, miselle Ravide,
Agit praecipitem in meos iambos?
Quis deus tibi non bene advocatus
Vecordem parat excitare rixam?
Anne vt pervenias in ora volgi?
Quid vis? qualubet esse notus optas?
Eris: quandoquidem meos amores
Cum longa voluisti amare poena.

XLI.
DE PUELLA.

Ah me, an illa puella defututa
Tota, millia me decem poposcit?
Ista turpiculo puella naso,
Decoctoris amica Formiani?
Propinqui, quibus est puella curae,
Amicos medicosque convocate.
Non est sana puella. Nec rogate,
Qualis sit: solet haec imaginosum.

XLII.
IN QUANDAM.

Adeste, hendecasyllabi, quot estis
Omnes vndique, quotquot estis omnes.
Jocum me putat esse moecha turpis,
Et negat mihi vestra reddituram
Pugillaria, si pati potestis.
Persequamur eam, et reflagitemus.
Quae sit, quaeritis? illa, quam videtis
Turpe incedere, mimice ac moleste,
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circumsistite eam, et reflagitate:
Moecha putida, redde codicillos.

Redde, putida moecha, codicillos.
Non assis facis? o lutum, lupanar,
Aut si perditius potest quid esse!
Sed non est tamen hoc satis putandum.
Quod si non aliud pote est, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.
Conclamate iterum altiore voce:
Moecha putida, redde codicillos.
Redde, putida moecha, codicillos.
Sed nil proficimus, nihil movetur.
Mutanda est ratio, modusque vobis,
Si quid proficere amplius potestis:
Pudica et proba, redde codicillos.

XLIII.
IN AMICAM FORMIANI.

Salve, nec nimio puella naso,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore sicco,
Nec sane nimis elegante lingua,
Decoctoris amica Formiani.
Ten' provincia narrat esse bellam?
Tecum Lesbia nostra comparatur?
O saeclum insipiens et inficetum!

XLIV.
AD FUNDUM.

O Funde noster, seu Sabine, seu Tiburs,
Nam te esse Tiburtem autumant, quibus non est
Cordi Catullum laedere: at quibus cordi est,
Quovis Sabinum pignore esse contendunt.
Sed seu Sabine, sive verius Tiburs,
Fui libenter in tua suburbana
Villa, malamque pectore expui tussim,
Non immerenti quam mihi meus venter,
Dum sumtuosas appeto, dedit, coenas.

Nam Sestianus dum volo esse conviva,
Orationem in Antium petiturem
Plenam veneni et pestilentiae legit.
Hic me gravedo frigida, et frequens tussis
Quassavit, vsquedum in tuum sinum fugi,
Et me recuravi otioque et vrtica.
Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quod non es vlte peccatum.
Nec deprecor jam, si nefaria scripta
Sesti recepso, quin gravedinem et tussim
Non mi, sed ipsi Sestio ferat frigus,
Qui tunc vocat me, quum malum legit librum.

XLV.

DE ACME ET SEPTIMIO.

Acmen Septimius, subs amores,
Tenens in gremio, Mea, inquit, Acme,
Ni te perdite amo, atque amare porro
Omnes sum assidue paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire;
Solus in Libya, Indiave tosta
Caesio veniam obvius leoni.
Hoc vt dixit, Amor, sinistram vt ante,
Dextram sternuit approbationem.
At Acme leviter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos
Illo purpureo ore suaviata,
Sic, inquit, mea vita Septimille,
Huic vno domino vsque serviamus,
Vt multo mihi maior acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc vt dixit, Amor, sinistram vt ante,
Dextram sternuit approbationem.
Nunc ab auspicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur.
Vnam Septimius misellus Acmen

Mavult, quam Syrias Britanniasque:
Vno in Septimio fidelis Acme
Facit delicias libidinesque.
Quis vllos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auspicatiorem?

XLVI.

AD SE IPSUM DE ADVENTU VERIS.

Jam ver egelidos refert tepores,
Jam coeli furor aequinoctialis
Jucundis Zephyri silescit auris.
Linquantur Phrygii, Catulle, campi,
Nicaeaeque ager vber aestuosae.
Ad claras Asiae volemus vrbes.
Jam mens praetrepidans avet vagari,
Jam laeti studio pedes vigescunt.
O dulces comitum valete coetus,
Longe quos simul a domo profectos,
Diversos variae viae reportant.

XLVII.

AD PORCIUM ET SOCRATIONEM.

Porci et Socration, duae sinistrae
Pisonis, scabies famesque Memmî;
Vos Veranniolo meo et Fabullo
Verpus praeposuit Priapus ille?
Vos convivia lauta sumtuose
De die facitis; mei sodales
Quaerunt in triviis vocationes?

XLVIII.

AD JUVENTIUM.

Mellitos oculos tuos, Juventi,
Si quis me sinat vsque basiare,
Vsque ad millia basiem trecenta;

Nec vnquam saturum inde cor futurum est;
Non si densior aridis aristis
Sit nostrae seges osculationis.

XLIX.

AD M. T. CICERONEM.

Disertissime Romuli nepotum,
Quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli;
Quotque post aliis erunt in annis;
Gratias tibi maximas Catullus
Agit, pessimus omnium poeta:
Tanto pessimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

L.

AD LICINIUM.

Hesterno, Licini, die otiosi
Multum lusimus in meis tabellis,
Vt convenerat esse: delicatos
Scribens versiculos vterque nostrum,
Ludebat numero modo hoc, modo illoc,
Reddens mutua per jocum atque vinum.
Atque illinc abii tuo lepore
Incensus, Licini, facetiisque,
Vt nec me miserum cibus juvaret,
Nec somnus tegeret quiete ocellos:
Sed toto indomitus furore lecto
Versarer, cupiens videre lucem,
Vt tecum loquerer, simulque vt essem.
At defessa labore membra postquam
Semimortua lectulo jacebant,
Hoc, jucunde, tibi poema feci,
Ex quo perspiceres meum dolorem.
Nunc audax cave sis: precesque nostras,
Oramus, cave despuas, ocelle,

Ne poenas Nemesis reposcat a te.
Est vehemens dea; laedere hanc caveto.

LI.

AD LESBIAM.

Ille mi par esse deo videtur,
Ille, si fas est, superare divos,
Qui sedens adversus identidem te
Spectat et audit
Dulce ridentem, misero quod omnes
Eripit sensus mihi: nam simul te,
Lesbia, aspexi, nihil est super mi
* * * * * *
Lingua sed torpet, tenuis sub artus
Flamma dimanat, sonitu suopte
Tintinant aures, gemina teguntur
Lumina nocte.
Otium, Catulle, tibi molestum est:
Otio exsultas, nimiumque gestis:
Otium et reges prius, et beatas
Perdidit vrbes.

LII.

AD SE IPSUM DE STRUMA ET VATINIO.

Quid est, Catulle, quod moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius sedet:
Per consulatum pejerat Vatinius.
Quid est, Catulle, quod moraris emori?

LIII.

DE QUODAM ET CALVO.

Risi nescio quem modo in corona,
Qui, cum mirifice Vatiniana
Meus crimina Calvus explicasset,
Admirans ait haec, manusque tollens:
Dii magni, salaputium disertum!

LIV.

* * *

Othonis caput oppido pusillum,
Vetti, rustice, semilauta crura,
Subtile et leve peditum Libonis,
Si non omnia, displicere vellem
Tibi, et Fufecio seni recocto.
Irascere iterum meis iambis
Immerentibus, vnice imperator.

LV.
AD CAMERIUM.

Oramus, si forte non molestum est,
Demonstres, vbi sunt tuae tenebrae.
Te campo quaesivimus minore
Te in circo, te in omnibus libellis,
Te in templo superi Jovis sacrato,
In Magni simul ambulatione.
Femellas omnes, amice, prendi,
Quas voltu vidi tamen sereno;
Has vel te sic ipse flagitabam:
Camerium mihi, pessimae puellae.
Quaedam inquit, nudum sinum reducens:
En hic in roseis latet papillis.
Sed te jam ferre Herculei labos est;
Tanto te in fastu negas, amice.
Dic nobis, vbi sis futurus. ede hoc
Audacter, committe, crede luci.
Num te lacteolae tenent puellae?
Si linguam clauso tenes in ore,
Fructus projicies amoris omnes.
Verbosa gaudet Venus loquela.
Vel, si vis, licet obseres palatum,
Dum vostri sim particeps amoris.
* * * * * * * *

Non custos si fingar ille Cretum,

Non si Pegaseo ferar volatu,
Non Ladas si ego, pennipesve Perseus,
Non Rhesi niveae citaeque bigae.
Adde huc plumipedes volatilesque,
Ventorumque simul require cursum,
Quos junctos, Cameri, mihi dicares:
Defessus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus peresus
Essem te, mi amice, quaeritando.

LVI.

AD CATONEM.

O rem ridiculam, Cato, et jocosam,
Dignamque auribus, et tuo cachinno!
Ride, quidquid amas, Cato, Catullum:
Res est ridicula, et nimis jocosa.
Deprendi modo pupulum puellae.
Trusantem. Hunc ego, si placet Dionae,
Protelo rigida mea cecidi.

LVII.

IN MAMURRAM ET CAESAREM.

Pulchre convenit improbis cinaedis
Mamurrae pathicoque, Caesarique.
Nec mirum: maculae pares vtrisque,
Vrbana altera, et illa Formiana
Impressae resident, nec eluentur.
Morbosi pariter, gemelli vtrique:
Vno in lectulo, erudituli ambo:
Non hic, quam ille magis vorax adulter:
Rivales socii et puellularum.
Pulchre convenit improbis cinaedis.

LVIII.

AD COELIUM DE LESBIA.

Coeli, Lesbia nostra, Lesbia illa,
Illa Lesbia, quam Catullus vnam

Plus quàm se, atque suos amavit omnes;
Nunc in quadriviis et angiportis
Glubit magnanimos Remi nepotes.

LIX.
DE RUFA ET RUFULO.

Bononiensis Rufa Rufulum fellat,
Vxor Meneni, saepe quam in sepulcretis
Vidistis ipso rapere de rogo coenam,
Quum devolutum ex igne prosequens panem
Ab semiraso tunderetur vstore.

LX.
* * *

Num te leaena montibus Libystinis,
Aut Scylla latrans infima inguinum parte,
Tam mente dura procreavit ac taetra;
Vt supplicis vocem in novissimo casu
Contemtam haberes? O nimis fero corde!

LXI.
IN NUPTIAS JULIAE ET MANLII.

Collis o Heliconii
Cultor, Vraniae genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee:

Cinge tempora floribus
Suaveolentis amaraci.
Flammeum cape: laetus huc
Huc veni, niveo gerens
Luteum pede soccum;

Excitusque hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,

Pelle humum pedibus, manu
Pineam quate taedam.

Namque Julia Manlio,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Judicem, bona cum bona
Nubit alite virgo:

Floridis velut enitens
Myrtus Asia ramulis,
Quos Hamadryades deae
Ludicrum sibi roscido
Nutriunt humore.

Quare age, huc aditum ferens
Perge linquere Thespiae
Rupis Aonios specus,
Lympha quos super irrigat
Frigerans Aganippe:

Ac domum dominam voca,
Conjugis cupidam novi,
Mentem amore revinciens,
Vt tenax hedera huc et huc
Arborem implicat errans.

Vos item simul integrae
Virgines, quibus advenit
Par dies, agite, in modum
Dicite: O Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee:

Vt lubentius, audiens
Se citarier ad suum
Munus, huc aditum ferat
Dux bonae Veneris, boni
Conjugator amoris.

Quis deus magis ah magis
Est petendus amantibus?
Quem colent homines magis
Coelitum? O Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee.

Te suis tremulus parens
Invocat: tibi virgines
Zonula soluunt sinus:
Te te, Hymen, cupida novus
Captat aure maritus.

Tu fero juveni in manus
Floridam ipse puellulam
Matris e gremio suae
Dedis, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee.

Nil potest sine te Venus,
Fama quod bona comprobet,
Commodi capere: at potest,
Te volente. Quis huic deo
Compararier ausit?

Nulla quit sine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe jungier: at potest,
Te volente. Quis huic deo
Compararier ausit?

Quae tuis careat sacris,
Non queat dare praesides
Terra finibus: at queat,
Te volente. Quis huic deo
Compararier ausit?

Claustra pandite januae:
Virgo adest. Viden' vt faces
Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies:
Prodeas, nova nupta.

Tardet ingenuus pudor:
Quae tamen magis audiens
Flet, quod ire necesse sit.
Sed moraris, abit dies:
Prodeas, nova nupta.

Flere desine. Non tibi,
Aurunculeja, periculum est,
Ne qua femina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit venientem.

Talis in vario solet
Divitis domini hortulo
Stare flos hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies:
Prodeas, nova nupta.

Prodeas, nova nupta, sis:
(Jam videtur) et audias
Nostra verba (viden'? faces
Aureas quatiunt comas)
Prodeas, nova nupta.

Non tuus levis in mala
Deditus vir adultera,
Probra turpia persequens,
A tuis teneris volet
Secubare papillis:

Lenta, qui, velut adsitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum. Sed abit dies:
Prodeas, nova nupta.

* * * * * *
* * * * * *
* * * * * *

O cubile, quot (o nimis
Candido pede lecti)

Quae tuo veniunt hero,
Quanta gaudia, quae vaga
Nocte, quae media die
Gaudeat! Sed abit dies:
Prodeas, nova nupta.

Tollite, o pueri, faces:
Flammeum videor venire.
Ite, concinite in modum:
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Ne diu taceat procax
Fescennina locutio,
Neu nuces pueris neget
Desertum domini audiens
Concubinus amore.

Da nuces pueris, iners
Concubine. satis diu
Lusisti nucibus. lubet
Jam servire Thalassio.
Concubine, nuces da.

Sordebam tibi, villice
Concubine, hodie atque heri:
Nunc tuum cinerarius
Tondet os. miser, ah miser
Concubine, nuces da.

Diceris male te a tuis
Vnguentate glabris marite
Abstinere: sed abstine.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Scimus, haec tibi qua licent
Sola cognita: sed marito
Ista non eadem licent.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Nupta, tu quoque, quae tuus
Vir petet, cave ne neges:
Ne petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

En tibi domus vt potens,
Et beata viri tui,
Quo tibicine serviat.
(Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee)

Vsque dum tremulum movens
Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Rasilemque subi forem,
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Aspice, vnus vt accubans
Vir tuus Tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Illi non minus ac tibi
Pectore vritur intimo
Flamma, sed penite magis.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Mitte brachiolum teres,
Praetextate, puellulae.
Jam cubile adeat viri.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Vos bonae senibus bonis
Cognitae bene feminae,
Collocate puellulam.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Jam licet venias, marite.
Vxor in thalamo est tibi
Ore floridulo nitens:
Alba parthenice velut,
Luteumve papaver.

At, marite (ita me juvent
Coelites) nihilominus
Pulcher es, neque te Venus
Negligit. sed abit dies:
Perge, ne remorare.

Non diu remoratus es.
Jam venis. bona te Venus
Juverit: quoniam palam,
Quod cupis, capis, et bonum
Non abscondis amorem.

Ille pulvis Erythrii,
Siderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui vestri numerare volt
Multa millia ludi.

Ludite, ut lubet, et brevi
Liberos date. non decet
Tam vetus sine liberis
Nomen esse: sed indidem
Semper ingenerari.

Torquatus, volo, parvulus
Matris e gremio suae
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem
Semihiante labello.

Sit suo similis patri
Manlio, et facile insciis
Noscitetur ab omnibus,
Et pudicitiam suae
Matris indicet ore.

Talis illius a bona
Matre laus genus approbet,
Qualis vnica ab optima
Matre Telemacho manet
Fama Penelopeo.

Claudite ostia, virgines.
Lusimus satis. at, boni
Conjuges, bene vivite, et
Munere assiduo valentem
Exeroete juventam.

LXII.
CARMEN NUPTIALE.

JUVENES.

Vesper adest, juvenes. consurgite. vesper Olympo
Exspectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere jam tempus, jam pingues linquere mensas:
Jam veniet virgo, jam dicetur Hymenaeus.
Hymen ó Hymenaee, Hymen ades ó Hymenaee.

PUELLAE.

Cernitis, innuptae, juvenes? consurgite contra.
Nimirum Oetaeos ostendit Noctifer ignes.
Sic certe. viden' vt perniciter exsiluere?
Non temere exsiluere. canent quod visere par est.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

JUVENES.

Non facilis nobis, aequales, palma parata est.
Aspicite, innuptae secum vt meditata requirant.
Non frustra meditantur: habent memorabile quod sit.
Nec mirum; tota penitus quae mente laborent.

Nos alio mentes, alio divisimus aures.
Jure igitur vincemur. Amat victoria curam.
Quare nunc animos saltem committite vestros:
Dicere jam incipient, jam respondere decebit.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Hespere, qui coelo fertur crudelior ignis?
Qui natam possis complexu avellere matris,
Complexu matris retinentem avellere natam,
Et juveni ardenti castam donare puellam?
Quid faciant hostes capta crudelius vrbe?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

JUVENES.

Hespere, qui coelo lucet jucundior ignis?
Qui desponsa tua firmes connubia flamma:
Quod pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
Nec junxere prius, quam se tuus extulit ardor.
Quid datur a divis felici optatius hora?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Hesperus e nobis, aequales, abstulit vnam.
Nempe tuo adventu vigilat custodia. semper
Nocte latent fures, quos idem saepe revertens,
Hespere, mutato comprendis nomine eosdem.

JUVENES.

Vt lubet innuptis ficto te carpere questu!
Quid tum, si carpunt tacita quem mente requirunt?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Vt flos in septis secretus nascitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contusus aratro,
Quem mulcent aurae, firmat sol, educat imber:
Multi illum pueri, multae optavere puellae;
Idem quum tenui carptus defloruit vngui,
Nulli illum pueri, nullae optavere puellae:

Sic virgo dum intacta manet, dum cara suis est.
Quum castum amisit polluto corpore florem,
Nec pueris jucunda manet, nec cara puellis.
Hymen ô Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

JUVENES.

Vt vidua in nudo vitis quae nascitur arvo,
Nunquam se extollit, nunquam mitem educat vvam,
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Jam jam contingit summum radice flagellum;
Hanc nulli agricolae, nulli accoluere juvenci:
At si forte eadem est vlmo conjuncta marito,
Multi illam agricolae, multi accoluere juvenci:
Sic virgo dum intacta manet, dum inculta senescit;
Quum par connubium maturo tempore adepta est,
Cara viro magis, et minus est invisa parenti.
Et tu ne pugna cum tali conjuge, virgo.
Non aequum est pugnare, pater quoi tradidit ipse,
Ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
Virginitas non tota tua est. ex parte parentum est.
Tertia pars matri data, pars data tertia patri,
Tertia sola tua est: noli pugnare duobus,
Qui genero sua jura simul cum dote dederunt.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

LXIII.

DE ATY.

Super alta vectus Atys celeri rate maria,
Phrygium nemus citato cupide pede tetigit,
Adiitque opaca silvis redimita loca deae:
Stimulatus vbi furenti rabie, vagus animi
Devolvit illa acuta sibi pondera silice.
Itaque vt relicta sensit sibi membra sine viro:
Et jam recente terrae sola sanguine maculans,
Niveis citata cepit manibus leve tympanum,
Tympanum tubam Cybelles, tua, Mater, initia.

Quatiensque terga tauri teneris cava digitis,
Canere haec suis adorta est tremebunda comitibus.
Agite, ite ad alta, Gallae, Cybeles nemora simul,
Simul ite, Dindymenae dominae vaga pecora,
Aliena quae petentes, velut exules, loca,
Sectam meam exsecutae, duce me, mihi comites
Rapidum salum tulistis, truculentaque pelagi,
Et corpus evirastis Veneris nimio odio.
Hilarate hero citatis erroribus animum.
Mora tarda mente cedat: simul ite, sequimini
Phrygiam ad domum, Cybelles, Phrygia ad nemora deae:
Vbi cymbalum sonat vox, vbi tympana reboant,
Tibicen vbi canit Phryx curvo grave calamo,
Vbi capita Maenades vi jaciunt hederigerae,
Vbi sacra sancta acutis vlulatibus agitant,
Vbi suevit illa divae volitare vaga cohors:
Quo nos decet citatis celerare tripudiis.
Simul haec comitibus Atys cecinit notha mulier,
Thiasus repente linguis trepidantibus vlulat,
Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant.
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda simul anhelans vaga vadit animi egens,
Comitata tympano Atys, per opaca nemora dux,
Veluti juvenca vitans onus indomita jugi.
Rapidae ducem sequuntur Gallae properipedem.
Itaque vt domum Cybelles tetigere lassulae,
Nimio e labore somnum capiunt sine Cerere.
Piger his labantes langore oculos sopor operit.
Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed vbi oris aurei Sol radiantibus oculis
Lustravit aethera album, sola dura, mare ferum,
Pepulitque noctis vmbras vegetis sonipedibus,
Ibi somnus excitum Atyn fugiens citus abiit:
Trepidantem eum recepit dea Pasithea sinu.
Ita de quiete molli rapida sine rabie
Simul ipsa pectore Atys sua facta revoluit,

Liquidaque mente vidit, sine queis, vbique foret,
Animo aestuante rursum reditum ad vada tetulit.
Ibi maria vasta visens lacrimantibus oculis,
Patriam adlocuta moesta est ita voce miseriter:
Patria o mea creatrix, patria o mea genetrix,
Ego quam miser relinquens, dominos vt herifugae
Famuli solent, ad Idae tetuli nemora pedem:
Vt apud nivem et ferarum gelida stabula forem,
Et vt omnia earum adirem furibunda latibula:
Vbinam, aut quibus locis te positam, patria, rear?
Cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
Rabie fera carens dum breve tempus animus est.
Egone a mea remota haec ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palaestra, stadio, et gymnasiis?
Miser, ah miser, querendum est etiam atque etiam, anime.
Quod enim genus figurae est, ego non quod habuerim?
Ego mulier, ego adolescens, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnasii fui flos, ego eram decus olei.
Mihi januae frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum vbi esset orto mihi sole cubiculum.
Egone deum ministra, et Cybeles famula ferar?
Ego Maenas, ego mei pars, ego vir sterilis ero?
Ego viridis algida Idae nive amicta loca colam?
Ego vitam agam sub altis Phrygiae columinibus,
Vbi cerva silvicultrix, vbi aper nemorivagus?
Jam jam dolet, quod egi, jam jamque poenitet.
Roseis vt huic labellis palans sonitus abit,
Geminas deorum ad aures nova nuntia referens,
Ibi juncta juga resolvens Cybele leonibus,
Laevumque pecoris hostem stimulans, ita loquitur:
Agedum, inquit, age ferox, i, face vt hinc furoribus
Face vt hinc furoris ictu reditum in nemora ferat.
Mea libere nimis qui fugere imperia cupit
Age, caede terga cauda: tua verbera patere.

Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox torosa cervice quate jubam.
Ait haec minax Cybelle, religatque juga manu.
Ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animum:
Vadit, fremit, et refringit virgulta pede vago.
At vbi humida albicantis loca litoris adiit,
Teneruinque vidit Atyn prope marmora pelagi;
Facit impetum. ille demens fugit in nemora fera.
Ibi semper omne vitae spatium famula fuit.
Dea, magna dea, Cybele, Didymi dea domina,
Procul a mea tuus sit furor omnis, hera, domo.
Alios age incitatos, alios age rabidos.

LXIV.

EPITHALAMIUM PELEI ET THETIDOS.

Peliaco quondam prognatae vertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni nasse per vndas
Phasidos ad fluctus, et fines Aeetaeos:
Quum lecti juvenes, Argivae robora pubis,
Auratam optantes Colchis avertere pellem,
Ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi,
Caerula verrentes abiegnis aequora palmis:
Diva quibus, retinens in summis vrbibus arces,
Ipsa levi fecit volitantem flamine currum,
Pinea conjungens inflexae texta carinae.
Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.
Quae simul ac rostro ventosum proscidit aequor,
Tortaque remigio spumis incanuit vnda,
Emersere feri candenti e gurgite vultus
Aequoreae monstrum Nereides admirantes:
Illaque hautque alia viderunt luce marinas
Mortales oculi nudato corpore Nymphas
Nutricum tenus exstantes e gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
Tum Thetis humanos non despexit hymenaeos,
Tum Thetidi pater ipse jugandum Pelea sensit.

O nimis optato saeclorum tempore nati
Heroes, salvete, deum genus, o bona mater:
Vos ego saepe meo vos carmine compellabo.
Teque adeo, eximie taedis felicibus aucte,
Thessaliae columen Peleu, quoi Juppiter ipse,
Ipse suos divum genitor concessit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
Tene suam Tethys concessit ducere neptem,
Oceanusque, mari totum qui amplectitur orbem?
Quae simul optatae finito tempore luces
Vt venere, domum conventu tota frequentat
Thessalia. oppletur laetanti regia coetu.
Dona ferunt: prae se declarant gaudia voltu.
Deseritur Scyros: linquunt Phthiotica Tempe,
Cranonisque domos, ac moenia Larissaea.
Pharsaliam coeunt, Pharsalia tecta frequentant.
Rura colit nemo, mollescunt colla juvencis.
Non humilis curvis purgatur vinea rastris:
Non glebam prono convellit vomere taurus:
Non falx attenuat frondatorum arboris vmbram.
Squalida desertis robigo infertur aratris.
Ipsius at sedes, quacunque opulenta recessit
Regia, fulgenti splendent auro atque argento.
Candet ebur soliis, collucent pocula mensae.
Tota domus gaudet regali splendida gaza.
Pulvinar vero divae geniale locatur
Sedibus in mediis, Indo quod dente politum
Tincta tegit roseo conchyli purpura fuco.
Haec vestis, priscis hominum variata figuris,
Heroum mira virtutes indicat arte.
Namque fluentisono prospectans litore Diae
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
Indomitos in corde gerens Ariadna furores,
Necdum etiam esse, quae visit, visere credit,
Vtpote fallaci quae tum primum excita somno
Desertam in sola miseram se cernit arena.
Immemor at juvenis fugiens pellit vada remis,

Irrita ventosae linquens promissa procellae.
Quem procul ex alga moestis Minois ocellis,
Saxea ut effigies bacchantis, prospicit, evoe,
Prospicit, et magnis curarum fluctuat undis,
Non flavo retinens subtilem vertice mitram,
Non contecta levi velatum pectus amictu,
Non tereti strophio luctantes vincta papillas:
Omnia quae toto delapsa e corpore passim
Ipsius ante pedes fluctus salis alludebant.
Sed neque tum mitrae, neque tum fluitantis amictus
Illa vicem curans, toto ex te pectore, Theseu,
Toto animo, tota pendebat perdita mente.
Ah misera, assiduis quam luctibus externavit
Spinosas Erycina serens in pectore curas.
Illa tempestate ferox et tempore Theseus,
Egressus curvis e litoribus Piraei
Attigit injusti regis Gortynia templa.
Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneae poenas exsolvere caedis,
Electos juvenes simul et decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
Queis angusta malis quum moenia vexarentur,
Ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
Projicere optavit potius, quam talia Cretam
Funera Cecropiae nec funera portarentur.
Atque ita nave levi nitens, ac lenibus auris,
Magnanimum ad Minoa venit, sedesque superbas.
Hunc simul ac cupido conspexit lumine virgo
Regia, quam suaves exspirans castus odores
Lectulus in molli complexu matris alebat:
Quales Eurotae progignunt flumina myrtus,
Aurave distinctos educit verna colores:
Non prius ex illo flagrantia declinavit
Lumina, quam cuncto concepit pectore flammam
Funditus, atque imis exarsit tota medullis.
Heu! misere exagitans immiti corde furores,
Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,

Quaeque regis Golgos, quaeque Idalium frondosum,
Qualibus incensam jactastis mente puellam
Fluctibus, in flavo saepe hospite suspirantem!
Quantos illa tulit languenti corde timores!
Quantum saepe magis fulgore expalluit auri!
Quum saevum cupiens contra contendere monstrum
Aut mortem oppeteret Theseus, aut praemia laudis.
Non ingrata, tamen frustra, munuscula divis
Promittens, tacito suspendit vota labello.
Nam velut in summo quatientem brachia Tauro
Quercum, aut conigeram sudanti cortice pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit: illa procul radicitus exturbata
Prona cadit, lateque et cominus obvia frangens:
Sic domito saevum prostravit corpore Theseus,
Nequidquam vanis jactantem cornua ventis.
Inde pedem victor multa cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui vestigia filo:
Ne labyrintheis e flexibus egredientem
Tecti frustraretur inobservabilis error.
Sed quid ego a primo digressus carmine, plura
Commemorem? vt linquens genitoris filia voltum,
Vt consanguineae complexum, vt denique matris,
Quae misera gnati misero deperdita leto,
Omnibus his Thesei dulcem praeferret amorem?
Aut vt vecta ratis spumosa ad litora Diae?
Aut vt eam tristi devinctam lumina somno
Liquerit immemori discedens pectore conjux?
Saepe illam perhibent ardenti corde furentem
Clarisonas imo fudisse e pectore voces.
Ac tum praeruptos tristem conscendere montes
Vnde aciem in pelagi vastos protenderet aestus:
Tum tremuli salis adversas procurrere in vndas
Mollia nudatae tollentem tegmina surae:
Atque haec extremis moestam dixisse querelis
Frigidulos udo singultus ore cientem:
Siccine me patriis avectam, perfide, ab oris,

(96)

am,

um
lis.

Perfide, deserto liquisti in litore, Thesen?
Siccine discedens, neglecto numine divum,
Immemor ah! devota domum perjuria portas
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
Consilium? tibi nulla fuit clementia praesto?
Immite vt nostri vellet mitescere pectus?
At non haec quondam nobis promissa dedisti
Voce: mihi non hoc miserae sperare jubebas:
Sed connubia laeta, sed optatos hymenaeos.
Quae cuncta aerii discerpunt irrita venti.
Jam jam nulla viro juranti femina credat,
Nulla viri speret sermones esse fideles:
Queis dum aliquid cupiens animus praegestit apisci,
Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt:
Sed simul ac cupidae mentis satiata libido est,
Dicta nihil metuere, nihil perjuria curant.
Certe ego te in medio versantem turbine leti
Eripui, et potius germanum amittere crevi,
Quam tibi fallaci supremo in tempore deessem.
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusque
Praeda, neque injecta tumulabor mortua terra.
Quaenam te genuit sola sub rupe leaena?
Quod mare conceptum spumantibus exspuit vndis?
Quae Syrtis, quae Scylla rapax, quae vasta Charybdis,
Talia qui reddis pro dulci praemia vita?
Si tibi non cordi fuerant connubia nostra,
Saeva quod horrebas prisci praecepta parentis,
Attamen in vostras potuisti ducere sedes,
Quae tibi jucundo famularer serva labore,
Candida permulcens liquidis vestigia lymphis,
Purpureave tuum consternens veste cubile.
Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris
Externata malo, quae nullis sensibus auctae
Nec missas audire queunt, nec reddere voces?
Ille autem prope jam mediis versatur in vndis,
Nec quisquam apparet vacua mortalis in alga.
Sic nimis insultans extremo tempore saeva

Fors etiam nostris invidit questubus aures.
Juppiter omnipotens, vtinam ne tempore primo
Gnosia Cecropiae tetigissent litora puppes:
Indomito nec dira ferens stipendia tauro
Perfidus in Cretam religasset navita funem:
Nec malus hic, celans dulci crudelia forma
Consilia, in nostris requiesset sedibus hospes!
Nam quo me referam? quali spe perdita nitar?
Idomeniosne petam montes? ah gurgite lato
Discernens ponti truculentum vbi dividit aequor?
An patris auxilium sperem? quemne ipsa reliqui,
Respersum juvenem fraterna caede secuta?
Conjugis an fido consoler memet amore?
Quine fugit lentos incurvans gurgite remos?
Praeterea nullo (litus solum) insula tecto:
Nec patet egressus, pelagi cingentibus vndis.
Nulla fugae ratio, nulla spes: omnia muta,
Omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
Non tamen ante mihi languescent lumina morte,
Nec prius a fesso secedent corpore sensus,
Quam justam a divis exposcam prodita multam,
Coelestumque fidem postrema comprecer hora.
Quare, facta virûm multantes vindice poena
Eumenides, quibus anguino redimita capillo
Frons exspirantis praeportat pectoris iras,
Huc huc adventate, meas audite querelas;
Quas ego, vae miserae! extremis proferre medullis
Cogor inops, ardens, amenti caeca furore.
Quae quoniam verae nascuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati nostrum vanescere luctum:
Sed quali solam Theseus me mente reliquit,
Tali mente, deae, funestet seque suosque.
Has postquam moesto profudit pectore voces,
Supplicium saevis exposcens anxia factis:
Annuit invicto coelestum numine rector,
Quo tunc et tellus, atque horrida contremuerunt
Aequora, concussitque micantia sidera mundus.

Ipse autem caeca mentem caligine Theseus
Consitus oblito dimisit pectore cuncta,
Quae mandata prius constanti mente tenebat:
Dulcia nec moesto sustollens signa parenti,
Sospitem Erechtheum se ostendit visere portum.
Namque ferunt, olim classi quum moenia divae
Linquentem gnatum ventis concrederet Aegeus,
Talia complexum juveni mandata dedisse:
Gnate mihi longa jucundior vnice vita,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
Reddite in extremae nuper mihi fine senectae:
Quodoquidem fortuna mea, ac tua fervida virtus
Eripit invito mihi te, quoi languida nondum
Lumina sunt gnati cara saturata figura:
Non ego te gaudens laetanti pectore mittam,
Nec te ferre sinam fortunae signa secundae.
Sed primum multas expromam mente querelas,
Canitiem terra, atque infuso pulvere foedans;
Inde infecta vago suspendam lintea malo,
Nostros vt luctus, nostraeque incendia mentis,
Carbasus obscurata dicet ferrugine Hibera.
Quod tibi si sancti concesserit incola Itoni,
Quae nostrum genus, ac sedes defendere Erechthei
Annuit, vt tauri respergas sanguine dextram:
Tum vero facito, vt memori tibi condita corde
Haec vigeant mandata, nec vlla obliteret aetas:
Vt simul ac nostros invisent lumina colles,
Funestam antennae deponant vndique vestem,
Candidaque intorti sustollant vela rudentes:
Lucida qua splendent summi carchesia mali:
Quamprimum cernens vt laeta gaudia mente
Agnoscam, quum te reducem aetas prospera sistet.
Haec mandata prius constanti mente tenentem
Thesea, ceu pulsae ventorum flamine nubes
Aërium nivei montis, liquere, cacumen.
At pater, vt summa prospectum ex arce petebat,
Anxia in assiduos absumens lumina fletus:

Quum primum inflati conspexit lintea veli,
Praecipitem sese scopulorum e vertice jecit,
Amissum credens immiti Thesea fato.
Sic funesta domus ingressus tecta paterna
Morte, ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.
Quae tamen adspectans cedentem moestá carinam
Multiplices animo volvebat saucia curas.
At parte ex alia florens volitabat Iacchus,
Cum thiaso Satyrorum, et Nysigenis Silenis,
Te quaerens, Ariadna, tuoque incensus amore:
Qui tum alacres passim lymphata mente furebant,
Evoe bacchantes, evoe, capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos;
Pars e divolso raptabant membra juvenco;
Pars sese tortis serpentibus incingebant;
Pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,
Orgia, quae frustra cupiunt audire profani.
Plangebant aliae proceris tympana palmis,
Aut tereti tenues tinnitus aere ciebant.
Multi raucisonos efflebant cornua bombos,
Barbaraque horribili stridebat tibia cantu.
Talibus amplifice vestis decorata figuris
Polvinar complexa suo velabat amictu.
Quae postquam cupide spectando Thessala pubes
Expleta est, sanctis coepit decedere divis.
Ac quali flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus proclivas incitat undas,
Aurora exoriente, vagi sub lumina Solis:
Quae tarde primum clementi flamine pulsae
Procedunt, leni et resonant plangore cachinni;
Post, vento crescente, magis magis increbrescunt,
Purpureaque procul nantes a luce refulgent:
Sic tum vestibuli linquentes regia tecta
Ad se quisque vago passim pede discedebant.
Quorum post abitum, princeps e vertice Pelii
Advenit Chiron portans silvestria dona.

Nam quotcunque ferunt campi, quos Thessala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis vndas
Aura parit flores tepidi foecunda Favonii;
Hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
Queis permulsa domus iucundo risit odore.
Confestim Peneos adest. viridantia Tempe,
Tempe, quae silvae cingunt superimpendentes,
Xyniasi et linquens Doris celebranda choreis
Boebiados. Namque ille tulit radicitus altas
Fagos, ac recto proceras stipite laurus,
Non sine laetanti platano, fletaque sorore
Flammati Phaethontis, et aëria cupressu;
Haec circum sedes late contexta locavit,
Vestibulum vt molli velatum fronde vireret.
Post hunc consequitur solerti corde Prometheus,
Extenuata gerens veteris vestigia poenae:
Quam quondam silici restrictus membra catena
Persolvit, pendens e verticibus praeruptis.
Inde pater divûm sancta cum coniuge natisque
Advenit coelo, te solum, Phoebe, relinquens,
Vnigenamque simul cultricem montibus Idri.
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est,
Nec Thetidis taedas voluit celebrare iugales.
Qui postquam niveos flexerunt sedibus artus,
Largae multiplici constructae sunt dape mensae.
Quum interea infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos Parcae coeperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens vndique quercus,
Candida purpurea quam Tyro incinxerat ora.
Ambrosio niveae residebant vertice vittae,
Aeternumque manus carpebant rite laborem.
Laeva colum molli lana retinebat amictum,
Dextera tum leviter deducens fila supinis
Formabat digitis: tum prono in pollice torquens
Libratum tereti versabat turbine fusum:
Atque ita decerpens aequabat semper opus dens,
Laneaque aridulis haerebant morsa labellis,

Quae prius in levi fuerant exstantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanae
Vellera virgati custodibant calathisci.
Hae tum clarisona pellentes vellera voce,
Talia divino fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiae quod post nulla arguet aetas.
O decus eximium magnis virtutibus augens,
Emathiae tutamen opis, clarissime nato:
Accipe, quod laeta tibi pandunt luce sorores
Veridicum oraclum, serves quae fata sequuntur.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Adveniet tibi jam portans optata maritis
Hesperus: adveniet fausto cum sidere conjux,
Quae tibi flexanimo mentem perfundat amore,
Languiduloque paret tecum conjungere somnos,
Laevia substernens robusto brachia collo.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
[Nulla domus tales unquam contexit amores:
Nullus amor tali conjunxit foedere amantes,
Qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.]
Nascetur vobis expers terroris Achilles,
Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus:
Qui persaepe vago victor certamine cursus
Flammea praevortet celeris vestigia cervae.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Non illi quisquam bello se conferet heros,
Quum Phrygii Teucro manabunt sanguine rivi,
Troicaque obsidens longinquo moenia bello
Perjuri Pelopis vastabit tertius heres.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Illius egregias virtutes, claraque facta
Saepe fatebuntur gnatorum in funere matres:
Quum in cinerem canos solvent a vertice crines,
Putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Namque velut densas prosternens messor aristas,

Sole sub ardenti flaventia demetit arva:
Trojugenûm infesto prosternet corpora ferro.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Testis erit magnis virtutibus vnda Scamandri,
Quae passim rapido diffunditur Hellesponto:
Quojus iter caesis angustans corporum acervis,
Alta tepefaciet permista flumina caede.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Denique testis erit morti quoque reddita praeda:
Quum teres excelso coacervatum aggere bustum
Excipiet niveos perculsae virginis artus.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Nam simul ac fessis dederit Fors copiam Achivis
Vrbis Dardaniae Neptunia solvere vincla:
Alta Polyxenia madefient caede sepulcra.
Quae, velut ancipiti succumbens victima ferro,
Projiciet truncum submisso poplite corpus.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Quare agite, optatos animi conjungite amores.
Accipiat conjux felici foedere divam,
Dedatur cupido jamdudum nupta marito.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Non illam nutrix orienti luce revisens,
Hesterno collum poterit circumdare filo.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Anxia nec mater discordis moesta puellae
Secubitu, caros mittet sperare nepotes.
Currite ducentes subtemina, currite fusi.
Talia praefantes quondam, felicia Pelei
Carmina divino cecinerunt omine Parcae.
Praesentes namque ante domos invisere castas
Heroum, et sese mortali ostendere coetu
Coelicolae, nondum spreta pietate, solebant.
Saepe pater divûm templo in fulgente revisens,
Annua quum festis venissent sacra diebus,
Conspexit terra centum procurrere currus.
Saepe vagus Liber Parnassi vertice summo

Thyadas effusis evantes crinibus egit:
Quum Delphi tota certatim ex vrbe ruentes
Acciperent laeti divûm spumantibus aris.
Saepe in letifero belli certamine Mavors,
Aut rapidi Tritonis hera, aut Rhamnusia virgo
Armatas hominum est praesens hortata catervas.
Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
Justitiamque omnes cupida de mente fugarunt:
Perfudere manus fraterno sanguine fratres:
Destitit exstinctos natus lugere parentes:
Optavit genitor primaevi funera nati,
Liber vt innuptae poteretur flore novercae;
Ignaro mater substernens se impia nato,
Impia non verita est divos scelerare parentes:
Omnia fanda, nefanda malo permista furore.
Justificam nobis mentem avertere deorum.
Quare nec tales dignantur visere coetus,
Nec se contingi patiuntur lumine claro.

LXV.

AD HORTALVM.

Etsi me assiduo confectum cura dolore
  Sevocat a doctis, Hortale, virginibus:
Nec potis est dulces Musarum expromere foetus
  Mens animi: tantis fluctuat ipsa malis:
(Namque mei nuper Lethaeo gurgite fratris
  Pallidulum manans alluit vnda pedem.
Troia Rhoeteo quem subter litore tellus,
  Ereptum nostris obterit ex oculis.
[Alloquar? audierone vnquam tua facta loquentem?]
  Numquam ego te, vita frater amabilior,
Aspiciam posthac? at certe semper amabo,
  Semper moesta tua carmina morte canam.
Qualia sub densis ramorum concinit vmbris
  Daulias, absumti fata gemens Ityli.)
Sed tamen in tantis moeroribus, Hortale, mitto

Haec experta tibi carmina Battiadae:
Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis
Effluxisse meo forte putes animo,
Vt missum sponsi furtivo munere malum
Procurrit casto virginis e gremio,
Quod miserae oblitae molli sub veste locatum,
Dum adventu matris prosilit, excutitur,
Atque illud prono praeceps agitur decursu,
Huic manat tristi conscius ore rubor.

LXVI.

DE COMA BERENICES.

Omnia qui magni dispexit lumina mundi,
Qui stellarum ortus comperit atque obitus:
Flammeus vt rapidi Solis nitor obscuretur,
Vt cedant certis sidera temporibus,
Vt Triviam furtim sub Latmia saxa relegans,
Dulcis amor gyro devocet aërio:
Idem me ille Conon coelesti in lumine vidit
E Bereniceo vertice caesariem
Fulgentem clare: quam multis illa deorum,
Laevia protendens brachia, pollicita est:
Qua rex tempestate, novo auctus hymenaeo,
Vastatum fines iverat Assyrios,
Dulcia nocturnae portans vestigia rixae,
Quam de virgineis gesserat exuviis.
Estne novis nuptis odio Venus? anne parentum
Frustrantur falsis gaudia lacrimulis,
Vbertim thalami quas intra limina fundunt?
Non, ita me divi, vera gemunt, juverint.
Id mea me multis docuit regina querelis,
Invisente novo proelia torva viro.
Et tu vero orbum luxti deserta cubile,
Et fratris cari flebile discidium,
Quum penitus moestas exedit cura medullas;
Vt tibi tunc toto pectore sollicitae

Sensibus e rectis mens excidit! at te ego certe
  Cognoram a parva virgine magnanimam.
Anne bonum oblita es facinus, quo regium adepta es
  Conjugium, quod non fortior ausit alis?
Sed tum moesta virum mittens, quae verba locuta es!
  Juppiter, vt tristi lumina saepe manu!
Quis te mutavit tantus deus? an quod amantes
  Non longe a caro corpore abesse volunt?
At quae ibi, proh, cunctis pro dulci coniuge divis
  Non sine taurino sanguine pollicita es,
Si reditum tetulisset! Is haut in tempore longo
  Captam Asiam Aegypti finibus addiderat.
Queis ego pro factis coelesti reddita coetu
  Pristina vota novo munere dissoluo.
Invita, o regina, tuo de vertice cessi,
  Invita. adjuro teque tuumque caput,
Digna ferat, quod si quis inaniter adjurarit.
  Sed qui se ferro postulet esse parem?
Ille quoque eversus mons est, quem maximum in oris
  Progenies Thiae clara supervehitur:
Quum Medi peperere novum mare: quumque juventu
  Per medium classi barbara navit Athon.
Quid facient crines, quum ferro talia cedant?
  Juppiter, vt Chalybum omne genus pereat!
Et qui principio sub terra quaerere venas
  Institit, ac ferri fingere duritiem.
Abjunctae paullo ante comae mea fata sorores
  Lugebant, quum se Memnonis Aethiopis
Vnigena impellens nutantibus aëra pennis
  Obtulit Arsinoës Cloridos ales equus.
Isque per aetherias me tollens advolat vmbras,
  Et Veneris casto conlocat in gremio.
Ipsa suum Zephyritis eo famulum legarat,
  Grata Canopiis in loca litoribus,
Sidere ibi vario ne solum in lumine coeli,
  Ex Ariadneis aurea temporibus
Fixa Corona foret: sed nos quoque fulgeremus

Devotae flavi verticis exuviae.
Vvidulam a fluctu cedentem ad templa deûm me
  Sidus in antiquis diva novum posuit.
Virginis et saevi contingens namque Leonis
  Lumina, Callisto justa Lycaonida,
Vertor in occasum tardum dux ante Booten,
  Qui vix sero alto mergitur Oceano.
Sed quamquam me nocte premunt vestigia divûm,
  Luce autem canae Tethyi restituor:
(Pace tua fari haec liceat, Rhamnusia virgo;
  Namque ego non vllo vera timore tegam,
Non si me infestis discerpant sidera dictis,
  Condita quin vere pectoris evoluam:)
Non his tam laetor rebus, quam me abfore semper,
  Abfore me a dominae vertice discrucior.
Quicum ego, quum virgo quondam fuit, omnibus expers
  Vnguentis, murrhae millia multa bibi,
Nunc vos, optato quae junxit lumine taeda
  Non post vnanimis, corpora, conjugibus;
Tradite, nudantes rejecta veste papillas,
  Quae jucunda mihi munera libet onyx:
Voster onyx, casto petitis quae jura cubili.
  Sed quae se impuro dedit adulterio,
Illius ah mala dona levis bibat irrita polvis.
  Namque ego ab indignis praemia nulla peto.
Sic magis, o nuptae, semper concordia vostras
  Semper amor sedes incolat assiduus.
Tu vero, regina, tuens quum sidera, divam
  Placabis festis luminibus Venerem;
Vnguinis expertem non siveris esse: tuam me
  Sed potius largis effice muneribus.
Sidera cur iterent? vtinam coma regia fiam.
  Proximus Hydrochoi fulgeret Oarion.

LXVII.

AD JANUAM MOECHAE CUJUSDAM.

CATULLUS.

O dulci jucunda viro, jucunda parenti,
Salve, teque bona Juppiter auctet ope,
Janua: quam Balbo dicunt servisse benigne
Olim, quum sedes ipse senex tenuit:
Quamque ferunt rursus voto servisse maligno,
Postquam es porrecto facta marita sene.
Dic agedum nobis, quare mutata feraris
In dominum veterem deseruisse fidem.

JANUA.

Non, ita Caecilio placeam, quoi tradita nunc sum,
Culpa mea est, quamquam dicitur esse mea.
Nec peccatum a me quisquam pote dicere quicquam.
Verum isti populo Janua quid faciat?
Qui quacumque aliquid reperitur non bene factum,
Ad me omnes clamant: Janua, culpa tua est.

CATULLUS.

Non istuc satis est vno te dicere verbo:
Sed facere, vt quivis sentiat et videat.

JANUA.

Qui possum? nemo quaerit, nec scire laborat.

CATULLUS.

Nos volumus: nobis dicere ne dubita.

JANUA.

Primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
Falsum est. non quo illam vir prior attigerit,
Languidior tenera quoi pendens sicula beta
Nunquam se mediam sustulit ad tunicam:
Sed pater illius nati violasse cubile
Dicitur, et miseram conscelerasse domum.

Sive quod impia mens caeco flagrabat amore:
Seu quod iners sterili semine natus erat;
Quaerendumque nec vnde foret nervosius illud,
Quod posset zonam solvere virgineam.

CATULLUS.

Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipse sui nati minxerit in gremium.

JANUA.

Atqui non solum hoc se dicit cognitum habere
Brixia Cycneae supposita speculae:
[Flavus quam molli percurrit flumine Mela:
Brixia Veronae mater amata meae;]
Sed de Postumio, et Corneli narrat amore,
Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hic aliquis: Quid tu isthaec, Janua, nosti,
Quoi numquam domini limine abesse licet,
Nec populum auscultare: sed huic suffixa tigillo
Tantum operire soles, aut aperire domum?
Saepe illam audivi furtiva voce loquentem
Solam Caeciliis haec sua flagitia,
Nomine dicentem quos diximus: vtpote quae mi
Speret nec linguam esse, nec auriculam.
Praeterea addebat quemdam, quem dicere nolo
Nomine, ne tollat rubra supercilia:
Longus homo est, magnas quoi lites intulit olim
Falsum mendaci ventre puerperium.

LXVIII.

AD MANLIUM.

Quod mihi fortuna, casuque oppressus acerbo,
Conscriptum hoc lacrymis mittis epistolium,
Naufragum vt, ejectum spumantibus aequoris vndis,
Sublevem, et a mortis limine restituam;
Quem neque sancta Venus molli requiescere somno,
Desertum in lecto coelibe, perpetitur,

Nec veterum dulci scriptorum carmine Musae
  Oblectant, cum mens anxia pervigilat;
Id gratum est mihi, me quoniam tibi dicis amicum,
  Muneraque et Musarum hinc petis et Veneris.
Sed, tibi ne mea sint ignota incommoda, Manli,
  Neu me odisse putes hospitis officium;
Accipe, quis merser fortunae fluctibus ipse,
  Ne amplius a misero dona beata petas.
Tempore quo primum vestis mihi tradita pura est,
  Jucundum cum aetas florida ver ageret;
Multa satis lusi: non est dea nescia nostri,
  Quae dulcem curis miscet amaritiem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
  Abstulit. O misero frater ademte mihi!
Tu mea, tu moriens fregisti commoda, frater;
  Tecum una tota est nostra sepulta domus;
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
  Quae tuus in vitâ dulcis alebat amor.
Cujus ego interitu totâ de mente fugavi
  Haec studia, atque omnes delicias animi.
Quare, quod scribis: Veronae turpe Catullo
  Esse, quod hic quisquis de meliore notâ
Frigida deserto tepefecit membra cubili;
  Id, Manli, non est turpe, magis miserum est.
Ignosces igitur, si, quae mihi luctus ademit,
  Haec tibi non tribuo munera, cum nequeo.
Nam quod scriptorum non magna est copia apud me,
  Hoc fit, quod Romae vivimus; illa domus,
Illa mihi sedes, illic mea carpitur aetas;
  Huc una ex multis capsula me sequitur.
Quod cum ita sit, nolim statuas, nos mente malignâ
  Id facere, aut animo non satis ingenuo;
Quod tibi non utriusque petenti copia facta est:
  Ultro ego deferrem, copia si qua foret.
Non possum reticere, deae, quâ Manlius in re
  Juverit, aut quantis juverit officiis;
Ne fugiens saeclis obliviscentibus aetas

Illius hoc caecâ nocte tegat studium.
Sed dicam vobis, vos porro dicite multis
Millibus, et facite haec charta loquatur anus.

* * * * * * *

Notescatque magis mortuus, atque magis;
Nec tenuem texens sublimis aranea telam,
Deserto in Manli nomine opus faciat.
Nam, mihi quam dederit duplex Amathusia curam,
Scitis, et in quo me corruerit genere;
Cum tantum arderem, quantum Trinacria rupes,
Lymphaque in Oetaeis Malia Thermopylis;
Moesta neque assiduo tabescere lumina fletu
Cessarent, tristique imbre madere genae:
Qualis in aerii pellucens vertice montis
Rivus, muscoso prosilit e lapide;
Qui, cum de prona praeceps est valle volutus,
Per medium densi transit iter populi,
Dulce viatori lasso in sudore levamen,
Cum gravis exustos aestus hiulcat agros.
Hic, velut in nigro jactatis turbine nautis
Lenius aspirans aura secunda venit,
Jam prece Pollucis, jam Castoris implorata;
Tale fuit nobis Manlius auxilium.
Is clausum lato patefecit limite campum,
Isque domum nobis, isque dedit dominam;
Ad quam communes exerceremus amores,
Quo mea se molli candida diva pede
Intulit, et trito fulgentem in limine plantam
Innixa, argutâ constitit in soleâ.
Conjugis ut quondam flagrans advenit amore
Protesilaeam Laodamia domum,
Inceptam frustra, nondum cum sanguine sacro
Hostia coelestes pacificasset heros.
Nil mihi tam valde placeat, Rhamnusia virgo,
Quod temere invitis suscipiatur heris.
Quam jejuna pium desideret ara cruorem,
Docta est amisso Laodamia viro;

E

Conjugis ante coacta novi dimittere collum,
  Quam veniens vna atque altera rursus hiems
Noctibus in longis avidum saturasset amorem,
  Posset vt abrupto vivere conjugio:
Quod scibant Parcae non longo tempore abisse,
  Si miles muros isset ad Iliacos.
Nam tum Helenae raptu primores Argivorum
  Coeperat ad sese Troja ciere viros;
Troja (nefas!) commune sepulcrum Asiae Europaeque,
  Troja virûm et virtutum omnium acerba cinis;
Quaene etiam id nostro letum miserabile fratri
  Attulit! hei misero frater ademte mihi!
Hei misero fratri jucundum lumen ademptum:
  Tecum vna tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum vna perierunt gaudia nostra,
  Quae tuus in vitâ dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longe non inter nota sepulcra,
  Nec prope cognatos compositum cineres,
Sed Trojâ obscenâ, Trojâ infelice sepultum
  Detinet extremo terra aliena solo.
Ad quam tum properans fertur simul vndique pubes
  Graeca penetrales deseruisse focos;
Ne Paris abductâ gavisus libera moechâ
  Otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum casu, pulcherrima Laodamia,
  Ereptum est, vitâ dulcius atque animâ,
Conjugium. tanto te absorbens vortice amoris
  Aestus in abruptum detulerat barathrum;
Quale ferunt Graji Pheneum prope Cylleneum
  Siccari emulsâ pingue palude solum;
Quod quondam caesis montis fodisse medullis
  Audet falsiparens Amphitryoniades,
Tempore quo certâ Stymphalia monstra sagittâ
  Perculit, imperio deterioris heri;
Pluribus vt coeli tereretur janua divis,
  Hebe nec longa virginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,

Qui tunc indomitum ferre jugum docuit.
Nam neque tam carum confecto aetate parenti
Vna caput seri nata nepotis alit;
Qui cum, divitiis vix tandem inventus avitis,
Nomen testatas intulit in tabulas,
Impia derisi gentilis gaudia tollens,
Suscitat a cano vulturium capiti.
Nec tantum niveo gavisa est vlla columbo
Compar, quae multo dicitur improbius
Oscula mordenti semper decerpere rostro;
Quanquam praecipue multivola est mulier.
Sed tu horum magnos vicisti sola furores,
Vt semel es flavo conciliata viro.
Aut nihil, aut paulo cui tum concedere digna,
Lux mea se nostrum contulit in gremium;
Quam circumcursans hinc illinc saepe Cupido
Fulgebat crocinà candidus in tunicà.
Quae tamenetsi vno non est contenta Catullo,
Rara verecundae furta feremus herae;
Ne nimium simus stultorum more molesti:
Saepe etiam Juno, maxima coelicolûm,
Conjugis in culpà flagravit quotidianà,
Noscens omnivoli plurima furta Jovis.
Atqui nec divis homines componier aequum est;
Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextrà deducta paternà
Fragrantem Assyrio venit odore domum;
Sed furtiva dedit mirà munuscula nocte,
Ipsius ex ipso dempta viri gremio.
Quare illud satis est, si nobis is datur vnus,
Quem lapide illa diem candidiore notat.
Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus
Pro multis, Manli, redditur officiis;
Ne vestrum scabrà tangat rubigine nomen
Haec atque illa dies, atque alia, atque alia.
Huc addent divi quam plurima, quae Themis olim
Antiquis solita est munera ferre piis.

Sitis felices et tu simul, et tua vita,
Et domus ipsa, in quâ lusimus, et domina;
Et qui principio nobis terram dedit, a quo
Sunt primo nobis omnia nata bona;
Et, longe ante omnes mihi quae me carior ipso est,
Lux mea, quâ vivâ vivere dulce mihi est.

LXIX.
AD RUFUM.

Noli admirari, quare tibi femina nulla,
Rufe, velit tenerum supposuisse femur:
Non si illam rarae labefactes munere vestis,
Aut pelluciduli deliciis lapidis.
Laedit te quaedam mala fabula, qua tibi fertur
Valle sub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neque mirum; nam mala valde est
Bestia, nec quîcum bella puella cubet.
Quare aut crudelem nasorum interfice pestem;
Aut admirari desine, cur fugiunt.

LXX.
DE INCONSTANTIA FEMINEI AMORIS.

Nulli se dicit mulier mea nubere malle,
Quam mihi: non si se Juppiter ipse petat.
Dicit; sed mulier cupido quod dicit amanti,
In vento et rapida scribere oportet aqua.

LXXI.
AD VIRRONEM.

Si quoi, Virro, bono sacer alarum obstitit hircus,
Aut si quem merito tarda podagra secat:
Aemulus iste tuus, qui vostrum exercet amorem,
Mirifice est, ac tu, nactus utrumque malum.
Nam quoties futuit, toties ulciscitur ambos,
Illam affligit odore, ipse perit podagra.

LXXII.

AD LESBIAM.

Dicebas quondam, solum te nosse Catullum,
Lesbia: nec, prae me, velle tenere Jovem.
Dilexi tum te, non tantum vt vulgus amicam;
Sed pater vt gnatos diligit et generos.
Nunc te cognovi. quare, etsi impensius vror,
Multo mi tamen es vilior et levior.
Qui potis est? inquis. Quod amantem injuria talis
Cogit amare magis, sed bene velle minus.

LXXIII.

IN INGRATUM.

Desine de quoquam quicquam bene velle mereri,
Aut aliquem fieri posse putare pium.
Omnia sunt ingrata: nihil fecisse benigne est:
Immo etiam taedet, statque magisque magis.
Vae mihi, quem nemo gravius nec acerbius vrget,
Quam modo qui me vnum atque vnicum amicum habuit

LXXIV.

IN GELLIUM.

Gellius audierat, patruum objurgare solere,
Si quis delicias diceret, aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret, patrui perdepsuit ipsam
Vxorem, et patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit, fecit: nam, quamvis irrumet ipsum
Nunc patruum, verbum non faciet patruus.

LXXV.

AD LESBIAM.

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
Vere, quantum a me, Lesbia, amata, mea, es.

Nulla fides vllo fuit vmquam foedere tanta,
Quanta in amore tuo ex parte reperta mea est
Nunc est mens adducta tua mea, Lesbia, culpa,
Atque ita se officio perdidit ipsa pio:
Vt jam nec bene velle queam tibi, si optima fias,
Nec desistere amare, omnia si facias.

LXXVI.
AD SE IPSUM.

Si qua recordanti benefacta priora voluptas
Est homini, quum se cogitat esse pium:
Nec sanctam violasse fidem, nec foedere in vllo
Divûm ad fallendos numine abusum homines:
Multa parata manent in longa aetate, Catulle,
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nam quaecumque homines bene quoiquam aut dicere possunt,
Aut facere: haec a te dictaque factaque sunt.
Omnia quae ingratae perierunt credita menti.
Quare jam te cur amplius excrucies?
Quin tu animum offirmas, atque istinc vsque reducis,
Et, diis invitis, desinis esse miser?
Difficile est, longum subito deponere amorem.
Difficile est: verum hoc qualubet, efficias.
Vna salus haec est, hoc est tibi pervincendum.
Hoc facito, sive id non pote, sive pote.
O dii, si vostrum est misereri, aut si quibus vmquam
Extrema jam ipsa in morte tulistis opem:
Me miserum aspicite: et, si vitam puriter egi,
Eripite hanc pestem perniciemque mihi,
Quae mihi subrepens imos, vt torpor, in artus,
Expulit ex omni pectore laetitias.
Non jam illud quaero, contra vt me diligat illa,
Aut, quod non potis est, esse pudica velit:
Ipse valere opto, et taetrum hunc deponere morbum.
O dii, reddite mî hoc pro pietate mea.

LXXVII.

AD RUFUM.

Rufe, mihi frustra ac nequicquam credite amice,
(Frustra? immo magno cum pretio atque malo)
Siccine subrepsti mî, atque intestina perurens
Mî misero, eripuisti omnia nostra bona?
Eripuisti. heu heu nostrae crudele venenum
Vitae, heu heu nostrae pestis amicitiae.

LXXVIII.

DE GALLO.

Gallus habet fratres, quorum est lepidissima conjux
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus: nam dulces iungit amores,
Cum puero vt bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus, nec se videt esse maritum,
Qui patruus patrui monstret adulterium.
Sed nunc id doleo, quod purae impura puellae
Suavia conjunxit spurca saliva tua.
Verum id non impune feres: nam te omnia saecla
Noscent; et, qui sis, fama loquetur anus.

LXXIX.

IN LESBIUM.

Lesbius est pulcher: quidni? quem Lesbia malit,
Quam te cum tota gente, Catulle, tua?
Sed tamen hic pulcher vendat cum gente Catullum,
Si tria notorum suavia repererit.

LXXX.

AD GELLIUM.

Quid dicam, Gelli, quare rosea ista labella
Hiberna fiant candidiora nive,

Mane domo quum exis et quum te octava quiete
E molli longo suscitat hora die?
Nescio quid certe est. An vere fama susurrat,
Grandia te medii tenta vorare viri?
Sic certe: clamant Victoris rupta miselli
Ilia et emulso labra notata sero.

LXXXI.

AD JUVENTIUM.

Nemone in tanto potuit populo esse, Juventi,
Bellus homo, quem tu diligere inciperes,
Praeterquam iste tuus moribunda a sede Pisauri
Hospes, inaurata pallidior statua,
Qui tibi nunc cordi est, quem tu praeponere nobis
Audes? Ah nescis, quod facinus facias.

LXXXII.

AD QUINTIUM.

Quinti, si tibi vis oculos debere Catullum,
Aut aliud, si quid carius est oculis;
Eripere ei noli, multo quod carius illi
Est oculis, si quid carius est oculis.

LXXXIII.

IN MARITUM LESBIAE.

Lesbia mi praesente viro mala plurima dicit.
Hoc illi fatuo maxima laetitia est.
Mule, nihil sentis. si nostri oblita taceret,
Sana esset. quod nunc gannit et obloquitur,
Non solum meminit: sed, quae multo acrior est res,
Irata est: hoc est, uritur et loquitur.

LXXXIV.

DE ARRIO.

Chommoda dicebat, si quando commoda vellet
Dicere, et hinsidias Arrius insidias.
Et tum mirifice sperabat se esse locutum,
Quum, quantum poterat, dixerat hinsidias.
Credo sic mater, sic liber avunculus ejus,
Sic maternus avus dixerit, atque avia.
Hoc misso in Syriam, requierant omnibus aures,
Audibant eadem haec leniter et leviter.
Nec sibi postilla metuebant talia verba;
Quum subito adfertur nuncius horribilis
Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
Jam non Ionios esse, sed Hionios.

LXXXV.

DE AMORE SUO.

Odi, et amo. quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio: sed fieri sentio, et excrucior.

LXXXVI.

DE QUINTIA ET LESBIA.

Quintia formosa est multis: mihi candida, longa,
Recta est. hoc ego: sic singula confiteor.
Totum illud, formosa, nego. nam nulla venustas,
Nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est: quae cum pulcherrima tota est,
Tum omnibus una omnes surripuit Veneres.

LXXXVII.

IN GELLIUM.

Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore
Prurit, et abjectis pervigilat tunicis?

Quid facit is, patruum qui non sinit esse maritum?
Ecquid scis, quantum suscipiat sceleris?
Suscipit, o Gelli, quantum non vltima Tethys,
Non genitor Nympharum abluit Oceanus.
Jam nihil est quicquam sceleris quo prodeat vltra:
Non si demisso se ipse voret capite.

LXXXVIII.

DE GELLIO.

Gellius est tenuis. quidni? cui tam bona mater,
Tamque valens vivat, tamque venusta soror,
Tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
Cognatis; quare is desinat esse macer?
Qui vt nihil attingat nisi quod fas tangere non est;
Quantumvis quare sit macer, invenies.

LXXXIX.

IN GELLIUM.

Nascatur Magus ex Gelli matrisque nefando
Conjugio, et discat Persicum haruspicium.
Nam Magus ex matre et gnato gignatur oportet,
(Si vera est Persarum impia religio)
Gnatus vt accepto veneretur carmine divos,
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

XC.

IN GELLIUM.

Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum
In misero hoc nostro hoc perdito amore fore:
Quod te cognossem bene, constantemque putarem,
Aut posse a turpi mentem inhibere probro:
Sed quod nec matrem, nec germanam esse videbam
Hanc tibi, cujus me magnus edebat amor.
Et quamvis tecum multo conjungerer vsu,

Non satis id causae crediderам esse tibi.
Tu satis id duxti. tantum tibi gaudium in omni
Culpa est, in quacumque est aliquid sceleris!

XCI.

DE LESBIA.

Lesbia mi dicit semper male, nec tacet vmquam
De me: Lesbia me, dispeream, nisi amat.
Quo signo? quasi non totidem mox deprecer illi
Assidue: verum dispeream, nisi amo.

XCII.

IN CAESAREM.

Nil nimium studeo, Caesar, tibi velle placere,
Nec scire, vtrum sis albus, an ater homo.

XCIII.

IN MENTULAM.

Mentula moechatur: moechatur mentula certe.
Hoc est, quod dicunt: Ipsa olera olla legit.

XCIV.

DE SMYRNA CINNAE POETAE.

Smyrna mei Cinnae nonam post denique messem
Quam coepta est, nonamque edita post hiemem,
Millia quum interea quingenta Hortensius vno

* * * * * *

* * cavas barathri penitus mittetur ad vndas,
Smyrnam incana diu saecula pervolvent.
At Volusi Annales Aduam morientur ad ipsum,
Et laxas scombris saepe dabunt tunicas.
Parva mei mihi sunt cordi monimenta * *
At populus tumido gaudeat Antimacho.

XCV.
AD CALVUM DE QUINTILIA.

Si quicquam mutis gratum acceptumve sepulcris
  Accidere a nostro, Calve, dolore potest,
Quo desiderio veteres renovamus amores,
  Atque olim amissas flemus amicitias:
Certe non tanto mors immatura dolori est
  Quintiliae, quantum gaudet amore tuo.

XCVI
IN AEMILIUM.

Non, ita me dî ament, quicquam referre putavi,
  Vtrum os an culum olfacerem Aemilio.
Nil immundius hoc, nihil est immundius illo:
  Verum etiam culus mundior et melior.
Nam sine dentibus est. hoc dentes sesquipedales,
  Gingivas vero ploxemi habet veteris.
Praeterea rictum, qualem defessus in aestum
  Mejentis mulae cunnus habere solet.
Hic futuit multas, et se facit esse venustum,
  Et non pistrino traditur atque asino?
Quem si qua attingit, non illam posse putemus
  Aegroti culum lingere carnificis?

XCVII.
AD VETTIUM.

In te, si in quemquam, dici pote, putide Vetti,
  Id quod verbosis dicitur et fatuis:
Ista cum lingua, si usus veniat tibi, possis
  Culos et crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino vis omnes perdere, Vetti,
  Hisas: omnino quod cupis, efficies.

XCVIII.
AD JUVENTIUM.

Surripui tibi, dum ludis, mellite Juventi,
 Saviolum dulci dulcius ambrosia:
Verum id non impune tuli, namque amplius horam
 Suffixum in summa me memini esse cruce:
Dum tibi me purgo, nec possum fletibus vllis
 Tantillum vostrae demere saevitiae.
Nam simul id factum est, multis diluta labella
 Guttis abstersti omnibus articulis:
Ne quicquam nostro contractum ex ore maneret,
 Tamquam commictae spurca saliva lupae.
Praeterea infesto miserum me tradere amori
 Non cessasti, omnique excruciare modo:
Vt mi ex ambrosio mutatum jam foret illud
 Saviolum, tristi tristius helleboro.
Quam quoniam poenam misero proponis amori,
 Non vnquam posthac basia surripiam.

XCIX.
DE COELIO ET QUINTIO.

Coelius Aufilenum, et Quintius Aufilenam,
 Flos Veronensium depereunt juvenum,
Hic fratrem, ille sororem. hoc est quod dicitur illud,
 Fraternum vere dulce sodalitium.
Quoi faveam potius? Coeli, tibi. nam tua nobis
 Perfecta exigitur vnica amicitia,
Quum vesana meas torreret flamma medullas.
 Sis felix, Coeli, sis in amore potens.

C.
INFERIAE AD FRATRIS TUMULUM.

Multas per gentes, et multa per aequora vectus
 Advenio has miseras, frater, ad inferias:
Vt te postremo donarem munere mortis,

Et mutum nequicquam alloquerer cinerem.
Quandoquidem fortuna mihi te abstulit ipsum,
Heu miser indigne frater ademte mihi.
Nunc tamen interea prisco quae more parentum
Tradita sunt tristes munera ad inferias,
Accipe fraterno multum manantia fletu:
Atque in perpetuum, frater, have atque vale.

CI.

AD CORNELIUM.

Si quicquam tacito commissum est fido ab amico,
Quojus sit penitus nota fides animi:
Me aeque invenies illorum jure sacratum,
Corneli, et factum me puta Harpocratem.

CII.

AD SILONEM.

Aut sodes mihi redde decem sestertia, Silo,
Deinde esto quamvis saevus et indomitus:
Aut, si te nummi delectant, desine quaeso
Leno esse, atque idem saevus et indomitus.

CIII.

AD QUENDAM DE LESBIA.

Credis, me potuisse meae maledicere vitae,
Ambobus mihi quae carior est oculis?
Non potui: nec, si possem, tam perdite amarem.
Sed tua, Coponi, crimina, nostra facis.

CIV.

IN MENTULAM.

Mentula conatur Pimplaeum scandere montem:
Musae furcillis praecipitem ejiciunt.

CV.

DE PUERO ET PRAECONE.

Cum puero bello praeconem qui videt, ipsum
 Quid credat, nisi se vendere discupere?

CVI.

AD LESBIAM.

Si quicquam cupidoque optantique obtigit vmquam et
 Insperanti, hoc est gratum animo proprie:
Quare hoc est gratum, nobis quoque carius auro,
 Quod te restituis, Lesbia, mi cupido.
Restituis cupido, atque insperanti ipsa refers te.
 Nobis o lucem candidiore nota!
Quis me vno vivit felicior, aut magis est me
 Optandus vita? dicere quis poterit?

CVII.

IN COMINIUM.

Si Comini arbitrio populari cana senectus
 Spurcata impuris moribus intereat;
Non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
 Lingua execta avido sit data voltario:
Effossos oculos voret atro gurgite corvus,
 Intestina canes, cetera membra lupi.

CVIII.

AD LESBIAM.

Jucundum, mea vita, mihi proponis amorem
 Hunc nostrum inter nos, perpetuumque fore.
Dii magni, facite, vt vere promittere possit:
 Atque id sincere dicat, et ex animo.
Vt liceat nobis tota producere vita
 Aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

CIX.

AD AUFILENAM.

Aufilena, bonae semper laudantur amicae.
Accipiunt pretium, quae facere instituunt.
Tu, quod promisti mihi quod mentita, inimica es:
Quod nec das, et fers saepe, facis facinus.
Aut facere ingenuae est, aut non promisse pudicae,
Aufilena, fuit. sed data corripere
Fraudando, efficitur plusquam meretricis avarae,
Quae sese toto corpore prostituit.

CX.

AD AUFILENAM.

Aufilena, viro contentas vivere solo
Nuptarum laus e laudibus eximiis:
Sed cuivis quamvis potius succumbere fas est,
Quam matrem fratres efficere ex patruo.

CXI.

IN NASONEM.

Multus homo est, Naso (nam tecum multus homo es) qui
Descendit? Naso, multus es et pathicus.

CXII.

AD CINNAM.

Consule Pompejo primum duo, Cinna, solebant
Moechi: illo facto consule nunc iterum
Manserunt duo: sed creverunt millia in unum
Singula. Foecundum semen adulterio.

CXIII.
IN MENTULAM.

Formianus saltus non falso, Mentula, dives
  Fertur. qui quot res in se habet egregias!
Aucupia omne genus, pisces, prata, arva, ferasque
  Nequidquam: fructus sumtibus exsuperat.
Quare concedo sit dives, dum omnia desint.
  Saltum laudemus, dum tamen ipse egeat.

CXIV.
IN MENTULAM.

Mentula habet instar triginta jugera prati,
  Quadraginta arvi: cetera sunt maria.
Cur non divitiis Croesum superare potis sit,
  Vno qui in saltu tot moda possideat,
Prata, arva, ingentes silvas, saltusque, paludesque,
  Vsque ad Hyperboreos et mare ad Oceanum?
Omnia magna haec sunt: tamen ipse est maximus vltor,
  Non homo, sed vere Mentula magna minax.

CXV.
AD GELLIUM.

Saepe tibi studioso animo venanda requirens
  Carmina vti possem mittere Battiadae,
Queis te lenirem nobis, neu conarere
  Telis infesto mi icere musca caput:
Hunc video mihi nunc frustra sumtum esse laborem,
  Gelli, nec nostras hinc valuisse preces.
Contra nos tela ista tua evitamus amictu;
  At fixus nostris tu dabi' supplicium.

ALBII TIBVLLI

CARMINA.

-lo et pace satis illustres: is
autem Tibullus, quod ingenio
facili, et egregia formâ foret,
nobiliores etiam civitati sibi
conciliavit: in quorum numero
fuit Messala Corvinus, qui
mira dilicentia, et assiduis
officiis poetam Tibullum fo-
vit. Itaque cui studiosum
cat cum Tibullus, et insign

carmine laudes ejusdem ac
virtutum celebravit. Neque il-
-lud ignoratur, cum in ejusdem
Messalae comitatu in provinci-
-am Phaeacum pergeret, in ad-
versam eum valetudinem inci-
-disse, ex quo tali carmine fi-
-nem suum atque fortunam vo-
-luit posteris commendari.

Hic jacet immiti consumptus morte Tibullus
Messalam terra dum sequiturque mari.

Horatium quoque Flaccum, et Ma-
-crum poetam, qui de herbis li-
-bros conscripsit, familiariter
dilexit. In scribendo autem
carmine, Cassio Parmensi eundem
praeposuit, quo loco suorum ser-
-monum judicem facit, bonaque
animi, et corporis illi ascribit.

Albi nostrorum sermonum candide judex,
non tu corpus eras sine pectore: di tibi formam,
di divitias dederunt, artemque fruendi.

Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Quam sapere, et fari possit quæ sentiat, et cui
Gratia, fama, valetudo, contingat abunde,
Et mundus victus non deficiente crumena?
Is vero Tibullus in carmine ad Messa-
-lam copiose ostendit, parum sibi
licere in otio versari, quod ipsa
fortunæ iniquitas nimium illi ob-
-fuisset, et cum satis illi opes fo-
-rerent conditione temporum fluctum,
ut ad paupertatem redigeretur.
Cui tantum fuerat —
Nunc desiderium superest.
Libros quatuor elegiarum composu-
-it; in quibus facile probatur, quam
elegans, et candidum sit ejus
carmen: ut in ejusmodi calori-
-bus describendis Latinos omnes
videatur superasse, tum affecti-
-bus exprimendis, tum suavitate
ingenii, quod ipsum et Fab:
Quintilianus ad Marcellum Vic-
-torium refert, cum poetam Ti

-bullum et elegantem in primis, ac tersum existimarit. Obiit autem cum adhuc junior esset, neque sine mærore Ovidii poetæ, quod ille testatus est longo carmine; in quo probatur quanta literarum jactura Tibullus occiderit; eoque molestior fuit ejus interitus, quo immaturior visus est. In ejus vero funere, et parens, et soror pietatis officium præstiterunt —

ALBII TIBVLLI

LIBER I.

ELEGIA I.

Diuitias alius fuluo sibi congerat auro,
 Et teneat culti iugera magna soli,
Quem labor adsiduus vicino terreat hoste,
 Martia cui somnos classica pulsa fugent:
Me mea paupertas vitae traducat inerti,
 Dum meus adsiduo luceat igne focus.
Ipse seram teneras maturo tempore vites
 Rusticus, et facili grandia poma manu.
Nec Spes destituat, sed frugum semper aceruos
 Praebeat, et pleno pinguia musta lacu.
Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,
 Seu vetus in triuio florea serta lapis:
Et quodcunque mihi pomum nouus educat annus,
 Libatum agricolae ponitur ante deo.
Flaua Ceres, tibi sit nostro de rure corona
 Spicea, quae templi pendeat ante fores.
Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
 Terreat vt saeua falce Priapus aues.
Vos quoque felicis quondam, nunc pauperis agri
 Custodes, fertis munera vestra, Lares.
Tunc vitula innumeros lustrabat caesa iuuencos:
 Nunc agna exigui est hostia magna soli.

Agna cadet vobis, quam circum rustica pubes
  Clamet: Io messes et bona vina date.
Iam modo non possum contentus viuere paruo,
  Nec semper longae deditus esse viae:
Sed Canis aestiuos ortus vitare sub vmbra
  Arboris, ad riuos praetereuntis aquae.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
  Aut stimulo tardos increpuisse boues.
Non agnamue sinu pigeat fetumve capellae
  Desertum, oblita matre, referre domum.
At vos exiguo pecori, furesque, lupique,
  Parcite; de magno est praeda petenda grege.
Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis,
  Et placidam soleo spargere lacte Palem.
Adsitis, diui, neu vos e paupere mensa
  Dona, nec e puris spernite fictilibus.
Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
  Pocula, de facili composuitque luto.
Non ego diuitias patrum, fructusque requiro,
  Quos tulit antiquo condita messis auo.
Parua seges satis est; satis est, requiescere lecto
  Si licet, et solito membra leuare toro.
Quam iuuat immites ventos audire cubantem,
  Et dominam tenero continuisse sinu:
Aut, gelidas hibernus aquas quum fuderit Auster,
  Securum somnos, imbre iuuante, sequi!
Hoc mihi contingat: sit diues iure, furorem
  Qui maris et tristes ferre potest pluuias.
O quantum est auri potius pereatque smaragdi,
  Quam fleat ob nostras vlla puella vias.
Te bellare decet terra, Messala, marique,
  Vt domus hostiles praeferat exuuias.
Me retinent vinctum formosae vincla puellae,
  Et sedeo duras ianitor ante fores.
Non ego laudari curo, mea Delia: tecum
  Dummodo sim, quaeso, segnis inersque vocer.
Te spectem, suprema mihi quum venerit hora,

\# Ovidius in eleg. de Tibullo hic: me tenuit moriens deficiente manu

60. Te teneam moriens deficiente manu. \#
Flebis et arsuro positum me, Delia, lecto,
Tristibus et lacrimis oscula mixta dabis.
Flebis; non tua sunt duro praecordia ferro
Vincta, nec in tenero stat tibi corde silex.
65. Illo non iuuenis poterit de funere quisquam
Lumina, non virgo sicca referre domum.
Tu Manes ne laede meos: sed parce solutis
Crinibus, et teneris, Delia, parce genis.
Interea, dum fata sinunt, iungamus amores:
70. Iam veniet tenebris Mors adoperta caput.
Iam subrepet iners aetas, nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capite.
Nunc leuis est tractanda Venus, dum frangere postes
Non pudet, et rixas inseruisse iuuat.
75. Hic ego dux milesque bonus: vos, signa tubaeque,
Ite procul; cupidis vulnera ferte viris.
Ferte et opes; ego composito securus aceruo
78. Despiciam dites, despiciamque famem.

ELEGIA II.

Adde merum, vinoque nouos compesce dolores,
Occupet vt fessi lumina victa sopor;
Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requiescit amor.
5. Nam posita est nostrae custodia saeua puellae,
Clauditur et dura ianua fulta sera.
Ianua difficilis domini, te verberet imber,
Te Iouis imperio fulmina missa petant.
Ianua, iam pateas vni mihi, victa querelis,
10. Neu furtim verso cardine aperta sones.
Et, mala si qua tibi dixit dementia nostra,
Ignoscas: capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet, quae plurima voce peregi
Supplice, quum posti florea serta darem.
15. Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle.

Audendum est. Fortes adiuuat ipsa Venus.
Illa fauet, seu quis iuuenis noua limina tentat,
Seu reserat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli descendere lecto,
20. Illa pedem nullo ponere posse sono;
Illa viro coram nutus conferre loquaces,
Blandaque compositis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes, sed quos nec inertia tardat,
Nec vetat obscura surgere nocte timor.
25. Nec sinit, occurrat quisquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta praemia veste petat.
Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
Qualibet: insidias non timuisse decet.
Non mihi pigra nocent hibernae frigora noctis;
30. Non mihi, quum multa decidit imber aqua.
Non labor hic laedit, reseret modo Delia postes,
Et vocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu vir, seu femina fias
Obuia: celari vult sua furta Venus.
35. Neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen,
Neu prope fulgenti lumina ferte face.
Si quis et imprudens adspexerit, occulat ille,
Perque deos omnes se meminisse neget.
Nam fuerit quicunque loquax, is sanguine natam,
40. Is Venerem e rapido sentiet esse mari.
Nec tamen huic credet coniux tuus, vt mihi verax
Pollicita est magico saga ministerio.
Hanc ego de caelo ducentem sidera vidi:
Fluminis haec rapidi carmine vertit iter:
45. Haec cantu finditque solum, Manesque sepulcris
Elicit, et tepido deuocat ossa rogo.
Iam tenet infernas magico stridore cateruas:
Iam iubet adspersas lacte referre pedem.
Quum libet, haec tristi depellit nubila caelo:
50. Quum libet, aestiuo conuocat orbe niues.
Sola tenere malas Medeae dicitur herbas,
Sola feros Hecatae perdomuisse canes.

Haec mihi composuit cantus, queis fallere posses.
Ter cane, ter dictis despue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,
Non sibi, si in molli viderit ipse toro.
Tu tamen abstineas aliis; nam cetera cernet
Omnia: de me vno sentiet ipse nihil.
Quid credam? nempe haec eadem se dixit amores
Cantibus aut herbis soluere posse meos;
Et me lustrauit taedis; et nocte serena
Concidit ad magicos hostia pulla deos.
Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
Orabam; nec te posse carere velim.
Ferreus ille fuit, qui, te quum posset habere,
Maluerit praedas stultus et arma sequi.
Ille licet Cilicum victas agat ante cateruas,
Ponat et in capto Martia castra solo;
Totus et argento contextus, totus et auro
Insideat celeri conspiciendus equo.
Ipse boues, mea sim tecum modo Delia, possim
Iungere, et in solo pascere monte pecus;
Et, te dum liceat teneris retinere lacertis,
Mollis et inculta sit mihi somnus humo.
Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
Prodest, quum flétu nox vigilanda venit?
Nam neque tum plumae, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidae ducere possit aquae.
Num Veneris magnae violaui numina verbo,
Et mea nunc poenas impia lingua luit?
Num feror incestus sedes adiisse deorum,
Sertaque de sanctis deripuisse focis?
Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
Et dare sacratis oscula liminibus:
Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
Et miserum sancto tundere poste caput.
At tu, qui laetus rides mala nostra, caueto:
Mox tibi non vnus saeviet vsque deus.
Vidi ego, qui iuuenum miseros lusisset amores.

90\. Post Veneris vinclis subdere colla senem,
Et sibi blanditias tremula componere voce,
Et manibus canas fingere velle comas.
Stare nec ante fores puduit, caraeue puellae
Ancillam medio detinuisse foro.
95\. Hunc puer, hunc iuuenis turba circumterit arcta:
Despuit in molles et sibi quisque sinus.
At mihi parce, Venus: semper tibi dedita seruit
98\. Mens mea: quid messes vris acerba tuas?

ELEGIA III.

Ibitis Aegaeas sine me, Messala, per vndas,
O vtinam memores, ipse cohorsque, mei!
Me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris.
Abstineas auidas, Mors, precor, atra, manus!
5\. Abstineas, Mors atra, precor! Non hic mihi mater,
Quae legat in moestos ossa perusta sinus;
Non soror, Assyrios cineri quae dedat odores,
Et fleat effusis ante sepulcra comis;
Delia non vsquam, quae me quam mitteret vrbe,
10\. Dicitur ante omnes consuluisse deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit: illi
Rettulit e triuiis omina certa puer.
Cuncta dabant reditus; tamen est deterrita nunquam,
Quin fleret, nostras respiceretque vias.
15\. Ipse ego solator, quum iam mandata dedissem,
Quaerebam tardas anxius vsque moras.
Aut ego sum causatus aues, aut omina dira,
Saturni aut sacram me tenuisse diem.
O quoties ingressus iter mihi tristia dixi
20\. Offensum in porta signa dedisse pedem!
Audeat inuito ne quis discedere Amore,
Aut sciat egressum se prohibente deo.
Quid tua nunc Isis mihi, Delia? quid mihi prosunt
Illa tua toties aera repulsa manu?
25\. Quidue, pie dum sacra colis, pureque lauari

Te (memini) et puro secubuisse toro?
Nunc, dea, nunc succurre mihi; nam, posse mederi,
Picta docet templis multa tabella tuis:
Vt mea votiuas persoluens Delia voces
40. Ante sacras, lino tecta, fores sedeat,
Bisque die, resoluta comas, tibi dicere laudes
Insignis turba debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare Penates,
Reddereque antiquo menstrua tura Lari.
Quam bene Saturno viuebant rege, priusquam
Tellus in longas est patefacta vias!
Nondum caeruleas pinus contemserat vndas,
Effusum ventis praebueratque sinum;
Nec vagus ignotis repetens compendia terris,
Presserat externa nauita merce ratem.
Illo non validus subiit iuga tempore taurus;
Non domito frenos ore momordit equus;
Non domus vlla fores habuit; non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arua, lapis.
45. Ipsae mella dabant quercus, vltroque ferebant
Obuia securis vbera lactis oues.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec ensem
Immiti saeuus duxerat arte faber.
Nunc Ioue sub domino caedes, nunc vulnera semper,
50. Nunc mare, nunc leti mille repente viae.
Parce, pater; timidum non me periuria terrent,
Non dicta in sanctos impia verba deos.
Quod si fatales iam nunc expleuimus annos,
Fac lapis his scriptus stet super ossa notis:
55. HIC IACET IMMITI CONSVMTVS MORTE TIBVLLVS,
MESSALAM TERRA DVM SEQVITVRQVE MARI.
Sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,
Ipsa Venus campos ducet in Elysios.
Hic choreae cantusque vigent, passimque vagantes
60. Dulce sonant tenui gutture carmen aues.
Fert casiam non culta seges, totosque per agros
Floret odoratis terra benigna rosis.

Hic iuuenum series, teneris immixta puellis,
Ludit, et assidue praelia miscet Amor.
65. Illic est, cuicunque rapax mors venit amanti,
Et gerit insigni myrtea serta coma.
At scelerata iacet sedes in nocte profunda
Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues
70. Saeuit, et huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in porta serpentum Cerberus ore
Stridit, et aeratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
Versantur celeri noxia membra rota:
75. Porrectusque nouem Tityus per iugera terrae
Assiduas atro viscere pascit aues.
Tantalus est illic, et circum stagna, sed acrem
Iam iam poturi deserit vnda sitim;
Et Danai proles, Veneris quae numina laesit,
80. In caua Lethaeas dolia portat aquas.
Illic sit, quicunque meos violauit amores,
Optauit lentas et mihi militias.
At tu casta, precor, maneas, sanctique pudoris
Adsideat custos sedula semper anus.
85. Haec tibi fabellas referat, positaque lucerna
Deducat plena stamina longa colo;
Ac circa grauibus pensis adfixa puella
Paullatim somno fessa remittat opus.
Tunc veniam subito, ne quisquam nuntiet ante,
90. Sed videar coelo missus adesse tibi.
Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,
Obuia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor; hunc illum nobis Aurora nitentem
94. Luciferum roseis candida portet equis.

ELEGIA IV.

Sic vmbrosa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti soles, ne noceantque niues:

Quae tua formosos cepit solertia? certe :
  Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est;
Nudus et hibernae producis frigora brumae,
  Nudus et aestiui tempora sicca Canis.
Sic ego: tum Bacchi respondet rustica proles
  Armatus curua sic mihi falce deus:
O fuge te tenerae puerorum credere turbae:
  Nam causam iusti semper amoris habent.
Hic placet, angustis quod equum compescit habenis;
  Hic placidam niueo pectore pellit aquam;
Hic, quia fortis adest audacia, cepit; at illi
  Virgineus teneras stat pudor ante genas.
Sed te ne capiant, primo si forte negarit,
  Taedia; paullatim sub iuga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones,
  Longa dies molli saxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus vuas,
  Annus agit certa lucida signa vice.
Nec iurare time. Veneris periuria venti
  Irrita per terras et freta summa ferunt.
Gratia magna Ioui; vetuit pater ipse valere,
  Iurasset cupide quidquid ineptus amor.
Perque suas impune sinit Dictynna sagittas
  Adfirmes, crines perque Minerua suos.
At si tardus eris, errabis; transiet aetas
  Quam cito! non segnis stat remeatque dies.
Quam cito purpureos deperdit terra colores!
  Quam cito formosas populus alta comas!
Quam iacet, infirmae venere vbi fata senectae,
  Qui prior Eleo est carcere missus equus!
Vidi ego iam iuuenem, premeret quum serior aetas,
  Moerentem, stultos praeteriisse dies.
Crudeles diui! serpens nouus exuit annos:
  Formae non vllam fata dedere moram.
Solis aeterna est Phoebo Bacchoque iuuentas;
  Nam decet intonsus crinis vtrumque deum.
Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit,

Cedas: obsequio plurima vincit amor.
Neu comes ire neges, quamuis via longa paretur,
Et Canis arenti torreat aura siti;
Quamuis praetexens picea ferrugine coelum,
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel si caeruleas puppi volet ire per vndas,
Ipse leuem remo per freta pelle ratem.
Nec te poeniteat duros subiisse labores,
Aut operi insuetas adteruisse manus;
Nec, velit insidiis altas si claudere valles,
Dum placeas, humeri retia ferre negent.
Si volet arma, leui tentabis ludere dextra;
Saepe dabis nudum, vincat vt ille, latus.
Tunc tibi mitis erit; rapias tum cara licebit
Oscula; pugnabit, sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo, mox offeret ipse roganti,
Post etiam collo se implicuisse volet.
Heu, male nunc artes miseras haec saecula tractant:
Iam tener adsuevit munera velle puer.
At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,
Quisquis es, infelix vrgeat ossa lapis.
Pieridas, pueri, doctos et amate poetas,
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma; carmina ni sint,
Ex humero Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musae, viuet, dum robora tellus,
Dum coelum stellas, dum vehet amnis aquas.
At, qui non audit Musas, qui vendit amorem,
Idaeae currus ille sequatur Opis,
Et tercentenas erroribus expleat vrbes,
Et secet ad Phrygios vilia membra modos.
Blanditiis vult esse locum Venus ipsa; querelis
Supplicibus, miseris fletibus illa fauet.
Haec mihi, quae canerem Titio, deus edidit ore;
Sed Titium coniux haec meminisse vetat.
Pareat ille suae. Vos me celebrate magistrum,
Quos male habet multa callidus arte puer.

Gloria cuique sua est: me, qui spernentur, amantes
Consultent; cunctis ianua nostra patet.
Tempus erit, quum me Veneris praecepta ferentem
Deducat iuuenum sedula turba senem.
Heu, heu, quam lento Marathus me torquet amore!
Deficiunt artes, deficiuntque doli.
Parce, puer, quaeso, ne turpis fabula fiam,
Quum mea ridebunt vana magisteria.

ELEGIA V.

Asper eram, et bene discidium me ferre loquebar;
At mihi nunc longe gloria fortis abest.
Namque agor, vt per plana citus sola verbere turbo,
Quem celer adsueta versat ab arte puer.
Vre ferum et torque, libeat ne dicere quidquam
Magnificum posthac, horrida verba doma.
Parce tamen; per te furtiui foedera lecti,
Per Venerem quaeso, compositumque caput.
Ille ego, quum tristi morbo defessa iaceres,
Te dicor votis eripuisse meis;
Ipseque ter circum lustraui sulfure puro,
Carmine quum magico praecinuisset anus.
Ipse procuraui, ne possent saeua nocere
Somnia, ter sancta deueneranda mola.
Ipse ego, velatus filo, tunicisque solutis,
Vota nouem Triuiae nocte silente dedi.
Omnia persolui: fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix vtitur ille meis.
At mihi felicem vitam, si salva fuisses,
Fingebam demens, sed renuente deo.
Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,
Area dum messes sole calente teret;
Aut mihi seruabit plenis in lintribus vuas,
Pressaque veloci candida musta pede.
Consuescet numerare pecus, consuescet amantis
Garrulus in dominae ludere verna sinu.

Illa deo sciet agricolae pro vitibus vuam,
  Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos, illi sint omnia curae,
  Et iuuet in tota me nihil esse domo.
Huc veniet Messala meus, cui dulcia poma
  Delia selectis detrahet arboribus.
Et, tantum veneratta virum hunc, sedula curet,
  Huic paret atque epulas ipsa ministra gerat.
Haec mihi fingebam, quae nunc Eurusque Notusque
  Iactat odoratos vota per Armenios.
Saepe ego tentaui curas depellere vino;
  At dolor in lacrimas verterat omne merum.
Saepe aliam tenui; sed, iam cum gaudia adirem,
  Admonuit dominae deseruitque Venus.
Tunc me deuotum descendens femina dixit,
  Et (pudet, heu!) narrat scire nefanda meam.
Non facit hoc verbis, facie tenerisque lacertis
  Deuouet et flauis nostra puella comis.
Talis ad Haemonium Nereis Pelea quondam
  Vecta est frenato caerula pisce Thetis.
Haec nocuere mihi, quod adest huic diues amator,
  Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes; atque ore cruento
  Tristia cum multo pocula felle bibat.
Hanc volitent animae circum sua fata querentes
  Semper, et e tectis strix violenta canat.
Ipsa, fame stimulante furens, herbasque sepulcris
  Quaerat, et a saeuis ossa relicta lupis;
Currat et inguinibus nudis, vluletque per vrbes,
  Post agat e triuiis aspera turba canum.
Eueniet; dat signa deus; sunt numina amanti,
  Saeuit et iniusta lege relicta Venus.
At tu quamprimum sagae praecepta rapacis
  Desere; nam donis vincitur omnis amor.
Pauper erit praesto tibi, praesto pauper adibit,
  Primus, et in tenero fixus erit latere.
Pauper in angusto fidus comes agmine turbae

Subiicietque manus, efficietque viam.
Pauper ad occultos furtim deducit amicos,
Vinclaque de niueo detrahit ipse pede.
Heu canimus frustra, nec verbis victa fatiscit
Ianua, sed plena est percutienda manu.
At tu, qui potior nunc es, mea fata timeto,
Versatur celeri Fors leuis orbe rotae.
Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit;
Et simulat transire domum, mox deinde recurrit
Solus, et ante ipsas exscreat vsque fores.
Nescio quid furtiuus amor parat; vtere quaeso,
Dum licet; in liquida nat tibi linter aqua.

ELEGIA VI.

Semper, vt inducar, blandos offers mihi vultus,
Post tamen es misero tristis et asper, Amor.
Quid tibi, saeue puer, mecum est? an gloria magna,
Insidias homini composuisse deum?
Iam mihi tenduntur casses, iam Delia furtim
Nescio quem tacita callida nocte fouet.
Illa quidem tam multa negat; sed credere durum est.
Sic etiam de me pernegat vsque viro.
Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes; heu, heu, nunc premor arte mea!
Fingere tunc didicit causas, cur sola cubaret,
Cardine tunc tacito vertere posse fores.
Tum succos herbasque dedi, queis liuor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus.
At tu, fallacis coniux incaute puellae,
Me quoque seruato, peccet vt illa minus.
Neu iuuenes celebret multo sermone, caueto,
Neue cubet laxo pectus aperta sinu,
Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
Ne trahat, et mensae ducat in orbe notas.
Exibit quam saepe, time, seu visere dicet

Sacra Bonae, maribus non adeunda, deae.
At mihi si credas, illam sequar vnus ad aras.
Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Saepe, velut gemmas eius signumue probarem,
Per causam memini me tetigisse manum.
Saepe mero somnum peperi tibi: at ipse bibebam
Sobria supposita pocula victor aqua.
Non ego te laesi prudens; ignosce fatenti;
Iussit Amor; contra quis ferat arma deos?
Ille ego sum, (nec me iam dicere vera pudebit)
Instabat tota cui tua nocte canis.
Quid tenera tibi coniuge opus? tua si bona nescis
Servare; ah frustra clauis inest foribus.
Te tenet, absentes alios suspirat amores,
Et simulat subito, condoluisse caput.
At mihi seruandam credas, non saeua recuso
Verbera, detrecto non ego vincla pedum.
Tunc procul absitis, quisquis colis arte capillos,
Effluit effuso cui toga laxa sinu.
Quisquis et occurret, ne possit crimen habere,
Stet procul, aut alia stet procul ante via.
Sic fieri iubet ipse deus; sic magna sacerdos
Est mihi diuino vaticinata sono.
Haec vbi Bellonae motu est agitata, nec acrem
Flammam, non amens verbera torta timet.
Ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos,
Sanguineque effuso spargit inulta deam.
Statque latus praefixa veru; stat saucia pectus,
Et canit euentus, quos dea magna monet:
Parcite, quam custodit Amor, violare puellam,
Ne pigeat magno post didicisse malo:
Attigeris, labentur opes, vt vulnere nostro
Sanguis, vt hic ventis diripiturque cinis.
Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas;
Si tamen admittas, sit, precor, illa leuis.
Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
Me mouet, atque iras aurea vincit anus.

Haec mihi te adducit tenebris, multoque timore
Coniungit nostras clam taciturna manus.
Haec foribusque manet noctu me affixa, proculque
Cognoscit strepitus, me veniente, pedum.
Viue diu mihi, dulcis anus; proprios ego tecum,
Sit modo fas, annos contribuisse velim.
Te semper, natamque tuam te propter, amabo;
Quidquid agat, sanguis est tamen illa tuus.
Sit modo casta doce; quamuis non vitta ligatos
Impediat crines, nec stola longa pedes.
Et mihi sint durae leges, laudare nec vllam
Possim ego, quin oculos appetat illa meos,
Et, si quid peccasse puter, ducterque capillis
Immerito, pronas proripiarque vias.
Non ego te pulsare velim, sed, venerit iste
Si furor, optarim non habuisse manus.
Nec saeuo sis casta metu, sed mente fideli
Mutuus absenti te mihi seruet amor.
At, quae fida fuit nulli, post, victa senecta,
Ducit inops tremula stamina torta manu,
Firmaque conductis adnectit licia telis,
Tractaque de niueo vellere ducta putat.
Hanc animo gaudente vident, iuuenumque cateruae
Commemorant merito tot mala ferre senem.
Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
Spectat, et, infidis quam sit acerba, monet.
Haec aliis maledicta cadant: nos, Delia, amoris
Exemplum cana stemus vterque coma.

ELEGIA VII.

Hunc cecinere diem Parcae fatalia nentes
Stamina, non vlli dissoluënda deo:
Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
Quem tremeret forti milite victus Atur.
Euenere; nouos pubes Romana triumphos
Vidit, et euinctos brachia capta duces:

At te, victrices lauros, Messala, gerentem,
Portabat niueis currus eburnus equis.
Non sine me est tibi partus honos. Tarbella Pyrene
Testis, et Oceani litora Santonici.
Testis Arar, Rhodanusque celer, magnusque Garumna,
Carnuti et flaui caerula lympha, Liger.
An te, Cydne, canam, tacitis qui leniter vndis
Caeruleis placidus per vada serpis aquis?
Quantus et, aetherio contingens vertice nubes,
Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas?
Quid referam, vt volitet crebras intacta per vrbes
Alba Palaestino sancta columba Syro?
Vtque maris vastum prospectet turribus aequor
Prima ratem ventis credere docta Tyros?
Qualis et, arentes cum findit Sirius agros,
Fertilis aestiua Nilus abundet aqua?
Nile pater, quanam possum te dicere causa,
Aut quibus in terris, occuluisse caput?
Te propter nullos tellus tua postulat imbres,
Arida nec pluuio supplicat herba Ioui.
Te canit, atque suum pubes miratur Osirim
Barbara, Memphiten plangere docta bouem.
Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
Et teneram ferro sollicitauit humum.
Primus inexpertae commisit semina terrae,
Pomaque non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adiungere vitem,
Hic viridem dura caedere falce comam.
Illi iucundos primum matura sapores
Expressa incultis vua dedit pedibus.
Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Mouit et ad certos nescia membra modos.
Bacchus et agricolae magno confecta labore
Pectora tristitia dissoluenda dedit.
Bacchus et afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet dura compede pulsa sonent.
Non tibi sunt tristes curae, nec luctus, Osiri,

Corpus ... pater. Prop. eleg. 1. 41.

Sed chorus, et cantus, et leuis aptus amor,
Sed varii flores, et frons redimita corymbis,
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes,
Et Tyriae vestes, et dulcis tibia cantu,
Et leuis occultis conscia cista sacris.
Huc ades, et centum ludis Geniumque choreis
Concelebra, et multo tempora funde mero.
Illius e nitido stillent vnguenta capillo,
Et capite et collo mollia serta gerat.
Sic venias hodierne, tibi dum turis honores,
Liba et Mopsopio dulcia melle feram.
At tibi succrescat proles, quae facta parentis
Augeat, et circa stet veneranda senem.
Nec taceat monumenta viae, quem Tuscula tellus,
Candida quem antiquo detinet Alba Lare.
Namque opibus congesta tuis hic glarea dura
Sternitur, hic apta iungitur arte silex.
Te canet agricola, e magna cum venerit vrbe
Serus, inoffensum retuleritque pedem.
At tu, Natalis, multos celebrande per annos,
Candidior semper candidiorque veni.

ELEGIA VIII.

Non ego celari possim, quid nutus amantis,
Quidue ferant miti lenia verba sono.
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra deorum,
Praecinit euentus nec mihi cantus auis;
Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non sine verberibus.
Desine dissimulare; deus crudelius vrit,
Quos videt inuitos succubuisse sibi.
Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos,
Saepeque mutatas disposuisse comas?
Quid succo splendente genas ornasse? quid vngues
Artificis docta subsecuisse manu?
Frustra iam vestes, frustra mutantur amictus,

Ansaque compressos colligit arta pedes.
Ipsa placet, quamuis inculto venerit ore,
Nec nitidum tarda comserit arte caput.
Num te carminibus, num te pollentibus herbis
Deuouit tacito tempore noctis anus?
Cantus vicinis fruges traducit ab agris,
Cantus et iratae detinet anguis iter,
Cantus et e curru Lunam deducere tentat,
Et faceret, si non aera repulsa sonent.
Quid queror, heu, misero carmen nocuisse? quid herbas?
Forma nihil magicis vtitur auxiliis;
Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse
Oscula, sed femori conseruisse femur.
Nec tu difficilis puero tamen esse memento;
Persequitur poenis tristia facta Venus.
Munera ne poscas: det munera canus amator,
Vt foueas molli frigida membra sinu.
Carior est auro iuuenis, cui laeuia fulgent
Ora, nec amplexus aspera barba terit.
Huic tu candentes humero suppone lacertos,
Et regum magnae despiciantur opes.
At Venus inueniet puero succumbere furtim,
Dum tumet, et teneros conserit vsque sinus,
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oscula, et in collo figere dente notas.
Non lapis hanc gemmaeque iuuent, quae frigore sola
Dormiat, et nulli sit cupienda viro.
Heu sero reuocatur amor, seroque iuuentas,
Cum vetus infecit cana senecta caput.
Tum studium formae. Coma tum mutatur, vt annos
Dissimulet, viridi cortice tincta nucis;
Tollere tum cura est albos a stirpe capillos,
Et faciem demta pelle referre nouam.
At tu, dum primi floret tibi temporis aetas,
Vtere; non tardo labitur illa pede;
Neu Marathum torque. Puero quae gloria victo?

In veteres esto dura, puella, senes.
Parce, precor, tenero; non illi sontica causa est,
Sed nimius luto corpora tingit amor.
Vel miser absenti moestas quam saepe querelas
Coniicit, et lacrimis omnia plena madent!
Quid me spernit? ait; poterat custodia vinci.
Ipse dedit cupidis fallere posse deus.
Nota Venus furtiua mihi est, vt lenis agatur
Spiritus, vt nec dent oscula rapta sonum.
Et possim media quamuis obrepere nocte,
Et strepitu nullo clam reserare fores.
Quid prosunt artes, miserum si spernit amantem,
Et fugit ex ipso saeua puella toro?
Vel cum promittit, subito sed perfida fallit,
Est mihi nox multis euigilanda modis.
Dum mihi venturam fingo, quodcunque mouetur,
Illius credo tunc sonuisse pedem.
Desistas lacrimare, puer; non frangitur illa,
Et tua iam fletu lumina fessa tument.
Oderunt, Pholoe, moneo, fastidia diui;
Nec prodest sanctis tura dedisse focis.
Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes,
Nescius, vltorem post caput esse deum.
Saepe etiam lacrimas fertur risisse dolentis,
Et cupidum ficta detinuisse mora.
Nunc omnes odit fastus, nunc displicet illi,
Quaecunque apposita est ianua dura sera.
At te poena manet, ni desinis esse superba.
Quam cupies votis hunc reuocare diem!

ELEGIA IX.

Quid mihi, si fueras miseros laesurus amores,
Foedera per diuos, clam violanda, dabas?
Ah miser! etsi quis primo periuria celat,
Sera tamen tacitis Poena venit pedibus.
Parcite, coelestes; aequum est impune licere

Numina formosis laedere vestra semel.
Lucra petens habili tauros adiungit aratro,
Et durum terrae rusticus vrget opus.
Lucra petituras freta per parentia ventis
Ducunt instabiles sidera certa rates.
Muneribus meus est captus puer; at deus illa
In cinerem et liquidas munera vertat aquas.
Iam mihi persoluet poenas, puluisque decorem
Detrahet et ventis horrida facta coma.
Vretur facies, vrentur sole capilli,
Deteret inualidos et via longa pedes.
Admonui quoties: auro ne pollue formam!
Saepe solent auro multa subesse mala.
Diuitiis captus si quis violauit amorem,
Asperaque est illi difficilisque Venus.
Vre meum potius flamma caput, et pete ferro
Corpus, et intorto verbere terga seca.
Nec tibi celandi spes sit, peccare paranti.
Est deus, occultos qui vetat esse dolos.
Ipse deus tacito permisit lena ministro,
Ederat vt multo libera verba mero.
Ipse deus somno domitos emittere vocem
Iussit, et inuitos facta tegenda loqui.
Haec ego dicebam; nunc me fleuisse loquentem,
Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.
Tunc mihi iurabas, nullo te diuitis auri
Pondere, non gemmis vendere velle fidem,
Non, tibi si pretium Campania terra daretur,
Non, tibi si Bacchi cura, Falernus ager.
Illis eriperes verbis mihi, sidera coelo
Lucere, et puras fulminis esse vias.
Quin etiam flebas; at non ego fallere doctus
Tergebam humentes credulus vsque genas.
Quid faceres, nisi et ipse fores in amore puellae?
Sit, precor, exemplo sit leuis illa tuo!
O quoties, verbis ne quisquam conscius esset,
Ipse comes multa lumina nocte tuli!

Saepe insperanti venit tibi munere nostro,
Et latuit clausas post adoperta fores.
Tum miser interii, stulte confisus amari,
Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos.
Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam.
At me nunc nostri Pieridumque pudet.
Illa velim rapina Vulcanus carmina flamma
Torreat, et liquida deleat amnis aqua.
Tu procul hinc absis, cui formam vendere cura est,
Et pretium plena grande referre manu.
At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
Rideat assiduis vxor inulta dolis,
Et, cum furtiuo iuuenem lassauerit vsu,
Tecum interposita languida veste cubet.
Semper sint externa tuo vestigia lecto,
Et pateat cupidis semper aperta domus.
Nec lasciua soror dicatur plura bibisse
Pocula, vel plures emeruisse viros.
Illam saepe ferunt conuiuia ducere Baccho,
Dum rota Luciferi prouocet orta diem.
Illa nulla queat melius consumere noctem,
Aut operum varias disposuisse vices.
At tua perdidicit; nec tu, stultissime, sentis,
Cum tibi non solita corpus ab arte mouet.
Tune putas illam pro te disponere crines,
Et tenues denso pectere dente comas?
Ista haec persuadet facies, auroque lacertos
Vinciat, et Tyrio prodeat apta sinu.
Non tibi, sed iuueni cuidam vult bella videri,
Deuoueat pro quo remque domumque tuam.
Nec facit hoc vitio, sed corpora foeda podagra
Et senis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noster puer! hunc ego credam
Cum trucibus Venerem iungere posse feris.
Blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus?
Tune aliis demens oscula ferre mea?

Tunc flebis, cum me vinctum puer alter habebit,
Et geret in gremio regna superba tuo.
At tua tum me poena iuuet, Venerique merenti
Fixa notet casus aurea palma meos:
HANC TIBI FALLACI RESOLVTVS AMORE TIBVLLVS
DEDICAT, ET GRATA SIS, DEA, MENTE ROGAT.

ELEGIA X.

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
Quam ferus et vere ferreus ille fuit!
Tunc caedes hominum generi, tunc proelia nata,
Tunc breuior dirae mortis aperta via est.
5. At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra
Vertimus, in saeuas quod dedit ille feras.
Diuitis hoc vitium est auri; nec bella fuerunt,
Faginus adstabat cum scyphus ante dapes;
Non arces, non vallus erat, somnumque petebat
10. Securus varias dux gregis inter oues.
Tunc mihi vita foret, vulgi nec tristia nossem
Arma, nec audissem corde micante tubam.
Nunc ad bella trahor, et iam quis forsitan hostis
Haesura in nostro tela gerit latere.
15. Sed patrii seruate Lares; aluistis et iidem,
Cursarem vestros cum tener ante pedes;
Neu pudeat prisco vos esse e stipite factos.
Sic veteris sedes incoluistis aui.
Tunc melius tenuere fidem, cum paupere cultu
20. Stabat in exigua ligneus aede deus.
Hic placatus erat, seu quis libauerat vuam,
Seu dederat sanctae spicea serta comae.
Atque aliquis, voti compos, liba ipse ferebat,
Postque comes purum filia parua fauum.
At nobis aerata, Lares, depellite tela:
Hostia erit plena rustica porcus hara;

Hanc pura cum veste sequar, myrtoque canistra
  Vincta geram, myrto vinctus et ipse caput.
Sic placeam vobis; alius sit fortis in armis,
  Sternat et aduersos Marte fauente duces,
Vt mihi potanti possit sua dicere facta
  Miles, et in mensa pingere castra mero.
Quis furor est atram bellis arcessere mortem?
  Imminet, et tacito clam venit illa pede.
Non seges est infra, non vinea culta, sed audax
  Cerberus, et Stygiae nauita turpis aquae.
Illic exesisque genis vstoque capillo
  Errat ad obscuros pallida turba lacus.
Quam potius laudandus hic est, quem, prole parata,
  Occupat in parua pigra senecta casa!
Ipse suas sectatur oues, at filius agnos,
  Et calidam fesso comparat vxor aquam.
Sic ego sim, liceatque caput candescere canis,
  Temporis et prisci facta referre senem.
Interea Pax arua colat. Pax candida primum
  Duxit aratores sub iuga curua boues.
Pax aluit vites, et succos condidit vuae,
  Funderet vt nato testa paterna merum.
Pace bidens vomerque vigent; at tristia duri
  Militis in tenebris occupat arma situs.
Rusticus e lucoque vehit, male sobrius, ipse,
  Vxorem plaustro progeniemque domum.
Sed Veneris tunc bella calent, scissosque capillos
  Femina perfractas conqueriturque fores.
Flet teneras subtusa genas; sed victor et ipse
  Flet, sibi dementes tam valuisse manus.
At lasciuus Amor rixae mala verba ministrat,
  Inter et iratum lentus vtrumque sedet.
Ah lapis est ferrumque, suam quicunque puellam
  Verberat, e coelo deripit ille deos.
Sit satis, e membris tenuem rescindere vestem:
  Sit satis, ornatus dissoluisse comae;

Sit lacrimas mouisse satis; quater ille beatus,
Quo tenera irato flere puella potest.
Sed manibus qui saeuus erit, scutumque sudemque
Is gerat, et miti sit procul a Venere.
At nobis, Pax alma, veni, spicamque teneto,
Perpluat et pomis candidus ante sinus.

ALBII TIBVLLI
LIBER II.

ELEGIA I.

Quisquis ades, faueas; fruges lustramus et agros,
 Ritus vt a prisco traditus extat auo.
Bacche veni, dulcisque tuis e cornibus vua
 Pendeat, et spicis tempora cinge, Ceres.
Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,
 Et graue, suspenso vomere, cesset opus.
Soluite vincla iugis; nunc ad praesepia debent
 Plena coronato stare boues capite.
Omnia sint operata deo; non audeat vlla
 Lanificam pensis imposuisse manum.
Vos quoque abesse procul iubeo, discedite ab aris,
 Queis tulit hesterna gaudia nocte Venus.
Casta placent Superis; pura cum veste venite,
 Et manibus puris sumite fontis aquam.
Cernite, fulgentes vt eat sacer agnus ad aras,
 Vinctaque post olea candida turba comas.
Dii patrii, purgamus agros, purgamus agrestes,
 Vos mala de nostris pellite limitibus;
Neu seges eludat messem fallacibus herbis,
 Neu timeat celeres tardior agna lupos.
Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris
 Ingeret ardenti grandia ligna foco,

Turbaque vernarum, saturi bona signa coloni,
  Ludet, et ex virgis extruet ante casas.
Euentura precor. Viden' vt felicibus extis
  Significet placidos nuntia fibra deos?
Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos
  Consulis, et Chio soluite vincla cado.
Vina diem celebrent; non festa luce madere
  Est rubor, errantes et male ferre pedes.
Sed, bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat,
  Nomen et absentis singula verba sonent.
Gentis Aquitanae celeber Messala triumphis,
  Et magna intonsis gloria victor auis,
Huc ades, aspiraque mihi, dum carmine nostro
  Redditur agricolis gratia coelitibus.
Rura cano, rurisque deos; his vita magistris
  Desueuit querna pellere glande famem.
Illi compositis primum docuere tigillis
  Exiguam viridi fronde operire domum.
Illi etiam tauros primum docuisse feruntur
  Seruitium, et plaustro supposuisse rotam.
Tunc victus abiere feri: tunc consita pomus,
  Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas;
Aurea tunc pressos pedibus dedit vua liquores,
  Mixtaque securo est sobria lympha mero.
Rura ferunt messes, calidi cum sideris aestu
  Deponit flauas annua terra comas.
Rure leuis verno flores apis ingerit alueo,
  Compleat vt dulci sedula melle fauos.
Agricola assiduo primum satiatus aratro
  Cantauit certo rustica verba pede;
Et satur arenti primum est modulatus auena
  Carmen, vt ornatos diceret ante deos.
Agricola et minio suffusus, Bacche, rubenti
  Primus inexperta duxit ab arte choros.
Huic datus, a pleno memorabile munus ouili,
  Dux hircus pecoris; duxerat hircus oues.
Rure puer verno primum de flore coronam

Fecit, et antiquis imposuit Laribus.
Rure etiam, teneris curam exhibitura puellis,
Molle gerit tergo lucida vellus ouis;
Hinc et femineus labor est: hinc pensa colusque,
Fusus et apposito pollice versat opus;
Atque aliqua assiduae textis operata Mineruae
Cantat, et applauso tela sonat latere.
Ipse interque greges interque armenta Cupido
Natus et indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primum se exercuit arcu.
Hei mihi, quam doctas nunc habet ille manus!
Nec pecudes, velut ante, petit; fixisse puellas
Gestit, et audaces perdomuisse viros.
Hic iuueni detraxit opes; hic dicere iussit
Limen ad iratae verba pudenda senem.
Hoc duce, custodes furtim transgressa iacentes,
Ad iuuenem tenebris sola puella venit;
Et pedibus praetentat iter, suspensa timore,
Explorat caecas cui manus ante vias.
Ah miseri, quos hic graviter deus vrget! at ille
Felix, cui placidus leniter afflat Amor!
Sancte, veni dapibus festis; sed pone sagittas,
Et procul ardentes, hinc procul, abde faces.
Vos celebrem cantate deum, pecorique vocate
Voce; palam pecori, clam sibi quisque vocet,
Aut etiam sibi quisque palam; nam turba iocosa
Obstrepit, et Phrygio tibia curua sono.
Ludite; iam Nox iungit equos, currumque sequuntur
Matris lasciuo Sidera fulua choro.
Postque venit tacitus fuscis circumdatus alis
Somnus, et incerto Somnia nigra pede.

ELEGIA II.

Dicamus bona verba, venit natalis, ad aras;
Quisquis ades, lingua, vir mulierque, faue.
Vrantur pia tura focis, vrantur odores,

Quos tener e terra diuite mittit Arabs.
Ipse suos adsit Genius visurus honores,
Cui decorent sanctas mollia serta comas:
Illius puro destillent tempora nardo,
Atque satur libo sit, madeatque mero:
Adnuat et, Cerinthe, tibi, quodcunque rogabis.
En age, quid cessas? adnuet ille; roga.
Auguror, vxoris fidos optabis amores;
Iam reor hoc ipsos edidicisse deos.
Nec tibi malueris, totum quaecunque per orbem
Fortis arat valido rusticus arua boue,
Nec tibi, gemmarum quidquid felicibus Indis
Nascitur, Eoi qua maris vnda rubet.
Vota cadunt. Vtinam trepidantibus aduolet alis,
Flauaque coniugio vincula portet Amor,
Vincula, quae maneant semper, dum tarda senectus
Inducat rugas, inficiatque comas.
Hac venias, natalis, aui, prolemque ministres,
Ludat et ante tuos turba nouella pedes.

ELEGIA III.

Rura meam, Cerinthe, tenent villaeque puellam.
Ferreus est, eheu, quisquis in vrbe manet.
Ipsa Venus laetos iam nunc migrauit in agros,
Verbaque aratoris rustica discit Amor.
O ego quum dominam adspicerem, quam fortiter illic
Versarem valido pingue bidente solum!
Agricolaeque modo curuum sectarer aratrum,
Dum subigunt steriles arua serenda boues,
Nec quererer, quum sol graciles exureret artus,
Laederet aut teneras pustula rupta manus.
Pauit et Admeti tauros formosus Apollo,
Nec cithara, intonsae profueruntue comae.
Nec potuit curas sanare salubribus herbis;
Quidquid erat medicae vicerat artis amor.
Tunc fiscella leui detexta est vimine iunci,

Raraque per nexus est via facta sero.
O quoties illo, vitulum gestante per agros,
Dicitur occurrens erubuisse soror!
O quoties ausae, caneret dum valle sub alta,
Rumpere mugitu carmina docta boues!
Saepe duces trepidis petiere oracula rebus,
Venit et e templis irrita turba domum.
Saepe horrere sacros doluit Latona capillos,
Quos admirata est ipsa nouerca prius.
Quisquis inornatumque caput, crinesque solutos
Adspiceret, Phoebi quaereret ille comam.
Delos vbi nunc, Phoebe, tua est? vbi Delphica Pytho?
Nempe Amor in parua te iubet esse casa.
Felices olim, Veneri cum fertur aperte
Seruire aeternos non puduisse deos.
Fabula nunc ille est; sed, cui sua cura puella est,
Fabula sit, mauult, quam sine amore deus.
At tu, quisquis is es, cui tristi fronte Cupido
Imperitat, nostra sint tua castra domo.
Ferrea non Venerem, sed praedam saecula laudant;
Praeda tamen multis est operata malis.
Praeda feras acies cinxit discordibus armis;
Hinc cruor, hinc caedes, mors propiorque venit.
Praeda vago iussit geminare pericula ponto,
Bellica cum dubiis rostra dedit ratibus.
Praedator cupit immensos obsidere campos,
Vt multo innumeram iugere pascat ouem,
Cui lapis externus curae est, vrbique tumultus,
Portatur validis mille columna iugis,
Claudit et indomitum moles mare, lentus vt intra
Negligat hibernas piscis adesse minas.
At tibi laeta trahant Samiae conuiuia testae,
Fictaque Cumana lubrica terra rota.
Heu, heu, diuitibus video gaudere puellas.
Iam veniant praedae, si Venus optat opes.
Vt mea luxuria Nemesis fluat, vtque per vrbem
Incedat donis conspicienda meis.

Illa gerat vestes tenues, quas femina Coa
  Texuit, auratas disposuitque vias.
Illi sint comites fusci, quos India torret,
  Solis et admotis inficit ignis equis.
Illi selectos certent praebere colores,
  Africa puniceum, purpureumque Tyros.
Nota loquor; regnum ipse tenet, quem saepe coëgit
  Barbara gypsatos ferre catasta pedes.
At tibi, dura Ceres, Nemesin quae abducis ab vrbe,
  Persoluat nulla semina terra fide.
Et tu, Bacche tener, iucundae consitor vuae,
  Tu quoque deuotos, Bacche, relinque lacus.
Haud impune licet formosas tristibus agris
  Abdere; non tanti sunt tua musta, pater.
O valeant fruges, ne sint modo rure puellae;
  Glans alat, et prisco more bibantur aquae.
Glans aluit veteres, et passim semper amarunt.
  Quid nocuit sulcos non habuisse satos?
Tum, quibus adspirabat Amor, praebebat aperte
  Mitis in vmbrosa gaudia valle Venus.
Nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
  Ianua. Si fas est, mos, precor, ille redi.

* * *

  Horrida villosa corpora veste tegant.
Nunc si clausa mea est, si copia rara videndi,
  Heu, miserum laxam quid iuuat esse togam?
Ducite, ad imperium dominae sulcabimus agros;
  Non ego me vinclis verberibusque nego.

ELEGIA IV.

Hic mihi seruitium video, dominamque paratam.
  Iam mihi libertas illa paterna vale.
Seruitium sed triste datur, teneorque catenis,
  Et nunquam misero vincla remittit Amor.
Et, seu quid merui, seu quid peccauimus, vrit;

Vror, io, remoue, saeua puella, faces.
O ego ne possim tales sentire dolores,
Quam mallem in gelidis montibus esse lapis,
Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vasti tunderet vnda maris!
Nunc et amara dies, et noctis amarior vmbra est;
Omnia iam tristi tempora felle madent.
Nec prosunt elegi, nec carminis auctor Apollo.
Illa caua pretium flagitat vsque manu.
Ite procul, Musae, si nil prodestis amanti;
Non ego vos, vt sint bella canenda, colo,
Nec refero Solisque vias, et qualis, vbi orbem
Compleuit, versis Luna recurrat equis;
Ad dominam faciles aditus per carmina quaero.
Ite procul, Musae, si nihil ista valent.
At mihi per caedem et facinus sunt dona paranda,
Ne iaceam clausam flebilis ante domum;
Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis.
Sed Venus ante alios est violanda mihi.
Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem
Dat mihi; sacrilegas sentiat illa manus.
O pereat, quicunque legit viridesque smaragdos,
Et niueam Tyrio murice tingit ouem!
Hic dat auaritiae causas, et Coa, puellis,
Vestis, et a rubro lucida concha mari.
Haec fecere malas; hinc clauem ianua sensit,
Et coepit custos liminis esse canis.
Sed, pretium si grande feras, custodia victa est,
Nec prohibent claues, et canis ipse tacet.
Heu, quicunque dedit formam coelestis auarae,
Quale bonum multis addidit ille malis!
Hinc fletus rixaeque sonant; haec denique causa
Fecit, vt infamis hic deus esset Amor.
At tibi, quae pretio victos excludis amantes,
Diripiant partas ventus et ignis opes.
Quin tua tunc iuuenes spectent incendia laeti,
Nec quisquam flammae sedulus addat aquam.

Seu veniet tibi mors, neque erit, qui lugeat, vllus,
Nec qui det moestas munus in exequias.
At bona quae nec avara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atque aliquis senior, veteres veneratus amores,
Annua constructo serta dabit tumulo,
Et, bene, discedens dicet, placideque quiescas,
Terraque securae sit super ossa leuis:
Vera quidem moneo; sed prosunt quid mihi vera?
Illius est nobis lege colendus amor.
Quin etiam sedes iubeat si vendere auitas,
Ite sub imperium, sub titulumque, Lares.
Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,
Quidquid et herbarum Thessala terra gerit,
Et quod, vbi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupidae stillat ab inguine equae,
Si modo me placido videat Nemesis mea vultu,
Mille alias herbas misceat illa, bibam.

ELEGIA V.

Phoebe, faue; nouus ingreditur tua templa sacerdos:
Huc, age, cum cithara carminibusque veni.
Nunc te vocales impellere pollice chordas,
Nunc, precor, ad laudes flectere verba meas.
5. Ipse, triumphali deuinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua sacra veni;
Sed nitidus pulcherque veni; nunc indue vestem
Sepositam, longas nunc bene pecte comas;
Qualem te memorant, Saturno rege fugato,
10. Victori laudes concinuisse Ioui.
Tu procul euentura vides, tibi debitus augur
Scit bene, quid fati prouida cantet auis;
Tuque regis sortes, per te praesentit haruspex,
Lubrica signauit cum deus exta notis.
15. Te duce Romanos nunquam frustrata Sibylla est,
Abdita quae senis fata canit pedibus.

Phoebe, sacras Messalinum sine tangere chartas
  Vatis, et ipse, precor, quid canat illa, doce.
Haec dedit Aeneae sortes, postquam ille parentem
  Dicitur et raptos sustinuisse Lares,
Nec fore credebat Romam, cum moestus ab alto
  Ilion ardentes respiceretque deos:
(Romulus aeternae nondum formauerat vrbis
  Moenia, consorti non habitanda Remo;
Sed tunc pascebant herbosa Palatia vaccae,
  Et stabant humiles in Iouis arce casae.
Lacte madens illic suberat Pan ilicis vmbrae,
  Et facta agresti lignea falce Pales;
Pendebatque vagi pastoris in arbore votum,
  Garrula siluestri fistula sacra deo,
Fistula, cui semper decrescit arundinis ordo;
  Nam calamus cera iungitur vsque minor.
At qua Velabri regio patet, ire solebat
  Exiguus pulsa per vada linter aqua.
Illa saepe gregis ditis placitura magistro
  Ad iuuenem festa est vecta puella die,
Cum qua fecundi redierunt munera ruris,
  Caseus et niueae candidus agnus ouis.)
Impiger Aenea, volitantis frater Amoris,
  Troia qui profugis sacra vehis ratibus,
Iam tibi Laurentes adsignat Iupiter agros;
  Iam vocat errantes hospita terra Lares.
Illic sanctus eris, cum te veneranda Numici
  Vnda deum coelo miserit indigetem.
Ecce super fessas volitat Victoria puppes;
  Tandem ad Troianos diua superba venit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris.
  Iam tibi praedico, barbare Turne, necem.
Ante oculos Laurens castrum, murusque Lauini est,
  Albaque ab Ascanio condita Longa duce.
Te quoque iam video, Marti placitura sacerdos,
  Ilia, Vestales deseruisse focos,
Concubitusque tuos furtim, vittasque iacentes,

Et cupidi ad ripas arma relicta dei.
Carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas,
Dum licet; hic magnae iam locus vrbis erit.
Roma, tuum nomen terris fatale regendis,
Qua sua de coelo prospicit arua Ceres,
Quaque patent ortus, et qua fluitantibus vndis
Solis anhelantes abluit amnis equos.
Troia quidem tum se mirabitur, et sibi dicet
Vos bene tam longa consuluisse via.
Vera cano; sic vsque sacras innoxia laurus
Vescar, et aeternum sit mihi virginitas.
Haec cecinit vates, et te sibi, Phoebe, vocauit,
Iactauit fusas et caput ante comas.
Quidquid Amalthea, quidquid Mermessia dixit,
Herophile Phoebo grataque quod monuit,
Quasque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
Portarit, sicco pertuleritque sinu:
Hae fore dixerunt, belli mala signa, cometen,
Multus vt in terras deplueretque lapis.
Atque tubas, atque arma ferunt crepitantia coelo
Audita, et lucos praecinuisse fugam.
Ipsum etiam Solem defectum lumine vidit
Iungere pallentes nubilus annus equos,
Et simulacra deûm lacrimas fudisse tepentes,
Fataque vocales praemonuisse boues.
Haec fuerint olim. Sed tu iam mitis, Apollo,
Prodigia indomitis merge sub aequoribus;
Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis,
Omine quo felix et sacer annus erit.
Laurus, io, bona signa dedit: gaudete, coloni;
Distendet spicis horrea plena Ceres.
Oblitus et musto feriet pede rusticus vuas,
Dolia dum magni deficiantque lacus.
At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
Concinet; a stabulis tunc procul este lupi.
Ille leuis stipulae solennes potus aceruos
Accendet, flammas transilietque sacras;

Et fetus matrona dabit, natusque parenti
Oscula comprensis auribus eripiet.
Nec taedebit auum paruo aduigilare nepoti,
Balbaque cum puero dicere verba senem.
Tunc operata deo pubes discumbet in herba,
Arboris antiquae qua leuis vmbra cadit;
Aut e veste sua tendent vmbracula sertis
Vincta, coronatus stabit et ante calix.
At sibi quisque dapes et festas extruet alte
Cespitibus mensas, cespitibusque torum.
Ingeret hic potus iuuenis maledicta puellae,
Postmodo quae votis irrita facta velit.
Nam ferus ille suae plorabit sobrius idem,
Et se iurabit mente fuisse mala.
Pace tua, pereantque arcus, pereantque sagittae,
Phoebe, modo in terris erret inermis Amor,
Ars bona; sed, postquam sumsit sibi tela Cupido,
Heu, heu, quam multis ars dedit illa malum!
Et mihi praecipue, iaceo cum saucius annum,
Et faueo morbo; tam iuuat ipse dolor.
Vsque cano Nemesin, sine qua versus mihi nullus
Verba potest, iustos aut reperire pedes.
At tu, nam diuûm seruat tutela poetas,
Praemoneo, vati parce, puella, sacro,
Vt Messalinum celebrem, cum, praemia belli,
Ante suos currus oppida victa feret,
Ipse gerens laurus, lauro deuinctus agresti,
Miles, Io, magna voce, Triumphe, canet.
Tunc Messala meus pia det spectacula turbae,
Et plaudat curru praetereunte pater.
Adnue; sic tibi sint intonsi, Phoebe capilli,
Sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

ELEGIA VI.

Castra Macer sequitur; tenero quid fiet Amori?
Sit comes, et collo fortiter arma gerat,

Et, seu longa virum terrae via, seu vaga ducent
 Aequora, cum telis ad latus ire volet?
Vre, puer, quaeso, tua qui ferus otia liquit,
 Atque iterum erronem sub tua signa voca.
Quod si militibus parces, erit hic quoque miles;
 Ipse leuem galea qui sibi portet aquam.
Castra peto, valeatque Venus, valeantque puellae;
 Et mihi sunt vires, et mihi facta tuba est.
Magna loquor; sed magnifice mihi magna locuto
 Excutiunt clausae fortia verba fores.
Iuraui quoties, rediturum ad limina nunquam?
 Cum bene iuraui, pes tamen ipse redit.
Acer Amor, fractas vtinam, tua tela, sagittas
 Ilicet extinctas adspiciamque faces!
Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
 Cogis, et insana mente nefanda loqui.
Iam mala finissem leto, sed credula vitam
 Spes fouet, et fore cras semper ait melius.
Spes alit agricolas, spes sulcis credit aratis
 Semina, quae magno foenore reddat ager.
Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces,
 Cum tenues hamos abdidit ante cibus.
Spes etiam valida solatur compede vinctum;
 Crura sonant ferro, sed canit inter opus.
Spes facilem Nemesin spondet mihi; sed negat illa.
 Heu mihi, ne vincas, dura puella, deam!
Parce, per immatura tuae precor ossa sororis;
 Sic bene sub tenera parua quiescat humo.
Illa mihi sancta est, illius dona sepulcro
 Et madefacta meis serta feram lacrimis;
Illius ad tumulum fugiam, supplexque sedebo,
 Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret vsque suum te propter flere clientem.
 Illius vt verbis, sis mihi lenta, veto,
Ne tibi neglecti mittant mala somnia Manes,
 Moestaque sopitae stet soror ante torum,
Qualis, ab excelsa praeceps delapsa fenestra,

Venit ad infernos sanguinolenta lacus.
Desino, ne dominae luctus renouentur acerbi.
Non ego sum tanti, ploret vt illa semel;
Nec lacrimis oculos digna est foedare loquaces.
Lena nocet nobis, ipsa puella bona est.
Lena necat miserum Phryne, furtimque tabellas
Occulto portans itque reditque sinu.
Saepe ego cum dominae dulces a limine duro
Agnosco voces, haec negat esse domi.
Saepe, vbi nox promissa mihi est, languere puellam
Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas.
Tunc morior curis, tunc mens mihi perdita fingit,
Quisue meam teneat, quot teneatue modis.
Tunc tibi, lena, precor diras. Satis anxia viuas,
Mouerit e votis pars quotacunque deos.

ALBII TIBVLLI

LIBER III.

ELEGIA I.

Martis Romani festae venere Kalendae;
  Exoriens nostris hinc fuit annus auis.
Et vaga nunc certa discurrunt vndique pompa
  Perque vias vrbis munera perque domos.
Dicite, Pierides, quonam donetur honore
  Seu mea, seu fallor, cara Neaera tamen.
Carmine formosae, pretio capiuntur auarae.
  Gaudeat, vt digna est, versibus illa meis.
Lutea sed niueum inuoluat membrana libellum,
  Pumex et canas tondeat ante comas;
Summaque praetexat tenuis fastigia chartae,
  Indicet vt nomen litera facta meum;
Atque inter geminas pingantur cornua frontes.
  Sic etenim comtum mittere oportet opus.
Per, vos, auctores huius mihi carminis, oro,
  Castaliamque vmbram Pieriosque lacus,
Ite domum, cultumque illi donate libellum,
  Sicut erit; nullus defluat inde color.
Illa mihi referet, si nostri mutua cura est,
  An minor, an toto pectore deciderim.
Sed primum nympham longa donate salute,
  Atque haec submisso dicite verba sono:

Haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera,
Mittit, et, accipias munera parua, rogat,
Teque suis iurat caram magis esse medullis,
Siue sibi coniux, siue futura soror;
Sed potius coniux. Huius spem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

ELEGIA II.

Qui primus caram iuueni, carumque puellae
Eripuit iuuenem, ferreus ille fuit.
Durus et ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Viuere et erepta coniuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc, non haec patientia nostro
Ingenio; frangit fortia corda dolor.
Nec mihi vera loqui pudor est, vitaeque fateri
Tot mala perpessae taedia nata meae.
Ergo cum tenuem fuero mutatus in vmbram,
Candidaque ossa super nigra fauilla teget,
Ante meum veniat, longos incomta capillos,
Et fleat ante meum moesta Neaera rogum;
Sed veniat carae matris comitata dolore;
Moereat haec genero, moereat illa viro,
Praefatae ante meos Manes, animamque precatae,
Perfusaeque pias ante liquore manus,
Pars, quae sola mei superabit corporis, ossa
Incinctae nigra candida veste legant;
Et primum annoso spargant collecta Lyaeo,
Mox etiam niueo fundere lacte parent,
Post haec carbaseis humorem tollere velis,
Atque in marmorea ponere sicca domo.
Illuc, quas mittit diues Panchaïa merces,
Eoique Arabes, pinguis et Assyria,
Et nostri memores lacrimae fundantur eodem.
Sic ego componi, versus in ossa, velim.
Sed tristem mortis demonstret litera caussam,
Atque haec in celebri carmina fronte notet:

LYGDAMUS HIC SITUS EST; DOLOR HUIC ET CURA NEAERAE,
CONIUGIS EREPTAE, CAUSA PERIRE FUIT.

ELEGIA III.

Quid prodest coelum votis implesse, Neaera,
Blandaque cum multa tura dedisse prece,
Non, vt marmorei prodirem e limine tecti,
Insignis clara conspicuusque domo,
Aut vt multa mei renouarent iugera tauri,
Et magnas messes terra benigna daret,
Sed, tecum vt longae sociarem gaudia vitae,
Inque tuo caderet nostra senecta sinu,
Tunc cum, praemensae defunctus tempora lucis,
Nudus Lethaea cogerer ire rate?
Nam graue quid prodest pondus mihi diuitis auri,
Aruaque si findant pinguia mille boues?
Quidue domus prodest Phrygiis innixa columnis,
Taenare, siue tuis, siue, Caryste, tuis,
Et nemora in domibus sacros imitantia lucos,
Aurataeque trabes, marmoreumque solum?
Quidue, in Erythraeo legitur quae litore concha,
Tinctaque Sidonio murice lana iuuat,
Et quae praeterea populus miratur? in illis
Inuidia est; falso plurima vulgus amat.
Non opibus mentes hominum curaeque leuantur;
Nam Fortuna sua tempora lege regit.
Sit mihi paupertas tecum iucunda, Neaera;
At sine te regum munera nulla volo.
O niueam, quae te poterit mihi reddere, lucem!
O mihi felicem terque quaterque diem!
At si, pro dulci reditu quaecunque vouentur,
Audiat auersa non meus aure deus,
Nec me regna iuuent, nec Lydius aurifer amnis,
Nec, quas terrarum sustinet orbis opes.
Haec alii cupiant; liceat mihi, paupere cultu,

Securo cara coniuge posse frui.
Adsis et timidis faueas, Saturnia, votis,
Et faueas, concha, Cypria, vecta tua;
Aut, si Fata negant reditus, tristesque Sorores,
Stamina quae ducunt, quaeque futura canunt,
Me vocet in vastos amnes nigramque paludem
Diues in ignaua luridus Orcus aqua.

ELEGIA IV.

Di meliora ferant, nec sint insomnia vera,
Quae tulit extrema pessima nocte quies.
Ite procul, vanum falsumque auertite visum,
Desinite in vobis quaerere velle fidem.
Diui vera monent; venturae nuntia sortis,
Vera monent Tuscis exta probata viris:
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pauidas mentes falsa timere iubent.
At natum in curas hominum genus omina noctis
Farre pio placant et saliente sale.
Et tamen, vtcunque est, siue illi vera monenti,
Mendaci somno credere siue volent,
Efficiat vanos noctis Lucina timores,
Et frustra immeritum praetimuisse velit,
Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
Nec laesit magnos impia lingua deos.
Iam Nox aetherium nigris emensa quadrigis
Mundum caeruleo lauerat amne rotas,
Nec me sopierat menti deus vtilis aegrae,
Somnus; sollicitas deficit ante domos.
Tandem, cum summo Phoebus prospexit ab ortu,
Pressit languentis lumina sera quies.
Hic iuuenis, casta redimitus tempora lauru,
Est visus nostra ponere sede pedem.
Non illo quidquam formosius vlla priorum
Aetas, humanum nec videt illud opus.
Intonsi crines longa ceruice fluebant,

Spirabat Syrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem praefert Latonia Luna,
Et color in niueo corpore purpureus,
Vt iuueni primum virgo deducta marito
Inficitur teneras, ore rubente, genas:
Vt cum contexunt amaranthis alba puellae
Lilia: vt autumno candida mala rubent.
Ima videbatur talis illudere palla;
Namque haec in nitido corpore vestis erat.
Artis opus rarae, fulgens testudine et auro,
Pendebat laeua garrula parte lyra.
Hanc primum veniens plectro modulatus eburno,
Felices cantus ore sonante dedit.
Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti,
Edidit haec dulci tristia verba modo:
Salue, cura deûm; casto nam rite poetae
Phoebusque et Bacchus Pieridesque fauent.
Sed proles Semeles Bacchus doctaeque Sorores
Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.
At mihi fatorum leges, aeuique futuri
Euentura, pater posse videre dedit.
Quare, ego quae dico non fallax, accipe, vates,
Quodque deus vero Cynthius ore feram.
Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
Quantum nec cupido bella puella viro,
Pro qua sollicitas coelestia numina votis,
Quae tibi securos non sinit ire dies,
Et, cum te fusco Somnus velauit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus,
Carminibus celebrata tuis formosa Neaera
Alterius mauult esse puella viri;
Diuersasque suas agitat mens impia curas;
Nec gaudet casta nupta Neaera domo.
Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!
Ah pereat, didicit fallere si qua virum!
Sed flecti poterit; mens est mutabilis illis;
Tu modo cum multa brachia tende prece.

Saeuus Amor docuit validos tentare labores;
  Saeuus Amor docuit verbera posse pati.
Me quondam Admeti niueos pauisse iuuencos,
  Non est in vanum fabula ficta iocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,
  Nec similes chordis reddere voce sonos,
Sed perlucenti cantus meditabar auena,
  Ille ego Latonae filius atque Iouis.
Nescis, quid sit amor, iuuenis, si ferre recusas
  Immitem dominam coniugiumque ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas;
  Vincuntur molli pectora dura prece.
Quod si vera canunt sacris oracula templis,
  Haec illi nostro nomine dicta refer:
Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse,
  Felix hoc, alium desine velle virum.
Dixit, et ignauus defluxit pectore somnus.
  Ah ego ne possim tanta videre mala!
Nec tibi crediderim votis contraria vota,
  Nec tantum crimen pectore inesse tuo.
Nam te nec vasti genuerunt aequora ponti,
  Nec flammam voluens ore Chimaera fero,
Nec consanguinea redimitus terga caterua,
  Cui tres sunt linguae tergeminumque caput,
Scyllaue virgineam canibus succincta figuram:
  Nec te conceptam saeua leaena tulit,
Barbara nec Scythiae tellus, horrendaue Syrtis,
  Sed culta, et duris non habitanda, domus,
Et longe ante alias omnes mitissima mater,
  Isque pater, quo non alter amabilior.
Haec deus in melius crudelia somnia vertat,
  Et iubeat tepidos irrita ferre Notos.

ELEGIA V.

Vos tenet, Etruscis manat quae fontibus vnda,
  Vnda sub aestiuum non adeunda Canem,

Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis,
Cum se purpureo vere remittit humus:
At mihi Persephone nigram denuntiat horam.
Immerito iuueni parce nocere, dea!
Non ego tentaui, nulli temeranda virorum,
Audax laudandae sacra docere deae;
Nec mea mortiferis infecit pocula succis
Dextera, nec cuiquam tetra venena dedit;
Nec nos sacrilegos templis admouimus ignes;
Nec cor sollicitant facta nefanda meum;
Nec nos, insanae meditantes iurgia linguae,
Impia in aduersos soluimus ora deos.
Et nondum cani nigros laesere capillos,
Nec venit tardo curua senecta pede.
(Natalem nostri primum videre parentes,
Cum cecidit fato Consul vterque pari.)
Quid fraudare iuuat vitem crescentibus vuis,
Et modo nata mala vellere poma manu?
Parcite, pallentes vndas quicunque tenetis,
Duraque sortiti tertia regna dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,
Lethaeamque ratem, Cimmeriosque lacus,
Cum mea rugosa pallebunt ora senecta,
Et referam pueris tempora prisca senex.
Atque vtinam vano nequidquam terrear aestu!
Languent ter quinos sed mea membra dies.
At vobis Tuscae celebrantur numina lymphae,
Et facilis lenta pellitur vnda manu.
Viuite felices, memores et viuite nostri,
Siue erimus, seu nos Fata fuisse volent.
Interea nigras pecudes promittite Diti,
Et niuei lactis pocula mixta mero.

ELEGIA VI.

Candide Liber, ades; sic sit tibi mystica vitis,
Semper sic hedera tempora vincta geras.

Aufer et ipse meum pariter medicande dolorem;
  Saepe tuo cecidit munere victus amor.
Care puer, madeant generoso pocula Baccho;
  I, nobis prona funde Falerna manu.
Ite procul durum, curae, genus, ite labores;
  Fulserit hic niueis Delius alitibus,
Vos modo proposito, dulces, faueatis, amici,
  Neue neget quisquam me duce se comitem.
Aut si quis vini certamen mite recusat,
  Fallat eum tecto cara puella dolo.
Ille facit dites animos Deus: ille ferocem
  Contudit, et dominae misit in arbitrium;
Armenias tigres et fuluas ille leaenas
  Vicit et indomitis mollia corda dedit.
Haec Amor, et maiora valet; sed poscite Bacchi
  Munera; quem vestrum pocula sicca iuuant?
Conuenit ex aequo, nec toruus Liber in illis,
  Qui se, quique vna vina iocosa colunt.
Iam venit iratus nimium nimiumque seueris;
  Qui timet irati numina magna, bibat.
Quales his poenas qualis quantusque minetur,
  Cadmeae matris praeda cruenta docet.
Sed procul a nobis hic sit timor; illaque, si qua est,
  Quid valeat laesi, sentiat, ira dei.
Quid precor, ah, demens? venti temeraria vota,
  Aeriae et nubes diripienda ferant!
Quamuis nulla mei superest tibi cura, Neaera,
  Sis felix, et sint candida fata tua.
At nos securae reddamus tempora mensae;
  Venit post multos vna serena dies.
Hei mihi difficile est, imitari gaudia falsa,
  Difficile est, tristi fingere mente iocum.
Nec bene mendaci risus componitur ore,
  Nec bene sollicitis ebria verba sonant.
Quid queror infelix? turpes discedite curae.
  Odit Lenaeus tristia verba pater.
Gnosia, Theseae quondam periuria linguae

Fleuisti ignoto sola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
Ingrati referens impia facta viri.
Vos ego nunc moneo: Felix, quicunque dolore
Alterius disces posse carere tuo.
Nec vos aut capiant pendentia brachia collo,
Aut fallat blanda sordida lingua prece.
Etsi perque suos fallax iurarit ocellos,
Iunonemque suam, perque suam Venerem,
Nulla fides inerit; periuria ridet amantum
Iupiter, et ventos irrita ferre iubet.
Ergo quid toties fallacis verba puellae
Conqueror? ite a me, seria verba, procul.
Quam vellem longas tecum requiescere noctes,
Et tecum longos peruigilare dies,
Perfida, nec merito, nobis, nec amica merenti,
Perfida, sed, quamuis perfida, cara tamen!
Naida Bacchus amat; cessas, o lente minister?
Temperet annosum Martia lympha merum.
Non ego, si fugiat nostrae conuiuia mensae
Ignotum cupiens vana puella torum,
Sollicitus repetam tota suspiria nocte.
Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.
Iamdudum Syrio madefactus tempora nardo
Debueram sertis implicuisse comas.

ALBII TIBVLLI

LIBER IV.

CARMEN I.

Te, Messala, canam. Quanquam me cognita virtus
Terret, vt infirmae valeant subsistere vires,
Incipiam tamen. At meritas si carmina laudes
Deficiant, humilis tantis sim conditor actis,
Nec tua, praeter te, chartis intexere quisquam
Facta queat, dictis vt non maiora supersint:
Est nobis voluisse satis; nec munera parua
Respueris. Etiam Phoebo gratissima dona
Cres tulit; et cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus, vt puro testantur sidera coelo,
Erigoneque Canisque, neget ne longior aetas.
Quin etiam Alcides, deus adscensurus Olympum,
Laeta Molorcheis posuit vestigia tectis.
Paruaque coelestes placuit mica; nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Hic quoque sit gratus paruus labor, vt tibi possim
Inde alios aliosque memor componere versus.
Alter dicat opus magni mirabile mundi:
Qualis in immenso desederit aëre tellus;
Qualis et in curuum pontus confluxerit orbem;
Et, vagus a terris qua surgere nititur aer,
Huic vt contextus passim fluat igneus aether,

Pendentique super claudantur vt omnia coelo.
At, quodcunque meae poterunt audere Camenae,
Seu tibi par poterunt, sed quod spes abnuit vltro,
Siue minus, certeque canent minus, omne vouemus
Hoc tibi; nec tanto careat mihi nomine charta.
Nam, quanquam antiquae gentis superant tibi laudes,
Non tua maiorum contenta est gloria fama,
Nec quaeris, quid quaque index sub imagine dicat,
Sed generis priscos contendis vincere honores,
Quam tibi maiores, maius decus ipse futuris.
At tua non titulus capiet sub stemmate facta,
Aeterno sed erunt tibi magna volumina versu,
Conuenientque tuas cupidi componere laudes
Vndique, quique canent vincto pede, quique soluto.
Quis potior, certamen erit; sim victor in illis,
Vt nostrum tantis inscribam nomen in actis.
Nam quis te maiora gerit castrisue, foroue?
Nec tamen hinc, aut hinc, tibi laus maiorue̅, minorue,
Iusta pari premitur veluti cum pondere libra,
Prona nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa,
Qualis, inaequatum si quando onus vrget vtrinque,
Instabilis natat, alterno depressior orbe.
Nam seu diuersi fremat inconstantia vulgi,
Non alius sedare queat; seu iudicis ira
Sit placanda, tuis poterit mitescere verbis.
Non Pylos aut Ithace tantos genuisse feruntur
Nestora, vel paruae magnum decus vrbis Vlixen,
Vixerit ille senex quamuis, dum terna per orbem
Saecula fertilibus Titan decurrerit horis:
Ille per ignotas audax errauerit vrbes,
Qua maris extremis tellus excluditur vndis.
Nam Ciconumque manus aduersis repulit armis,
Nec valuit Lotos coeptos auertere cursus.
Cessit et Aetnaeae Neptunius incola rupis,
Victa Maroneo foedatus lumina Baccho.
Vexit et Aeolios placidum per Nerea ventos;
Incultos adiit Laestrygonas, Antiphatenque,

Nobilis Artacie gelida quos irrigat vnda.
Solum nec doctae verterunt pocula Circes,
Quamuis illa foret Solis genus, apta vel herbis,
Aptaque vel cantu veteres mutare figuras.
Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces,
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Siue supra terras Phoebus, seu curreret infra.
Vidit, vt inferno Plutonis subdita regno
Magna deûm proles leuibus discurreret vmbris,
Praeteriitque cita Sirenum litora puppi.
Illum inter geminae nantem confinia mortis
Nec Scyllae saeuo conterruit impetus ore,
Cum canibus rabidas inter freta serperet vndas,
Nec violenta suo consumsit more Charybdis,
Vel si sublimis fluctu consurgeret imo,
Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
Non violata vagi sileantur pascua Solis,
Non amor, et fecunda Atlantidos arva Calypsus,
Finis et errorum misero, Phaeacia tellus.
Atque haec seu nostras inter sunt cognita terras,
Fabula sive novum dedit his erroribus orbem;
Sit labor illius, tua dum facundia major.
Jam te non alius belli tenet aptius artes:
Qua deceat tutam castris praeducere fossam;
Qualiter adversos hosti defigere cervos;
Quemve locum ducto melius sit claudere vallo,
Fontibus vt dulces erumpat terra liquores,
Vt facilisque tuis aditus sit, et arduus hosti,
Laudis et assiduo vigeat certamine miles:
Quis tardamve sudem melius, celeremve sagittam
Jecerit, aut lento perfregerit obvia pilo;
Aut quis equum celerem arctato compescere fraeno
Possit, et effusas tardo permittere habenas,
Inque vicem modo directo contendere cursu,
Seu libeat curvo brevius compellere gyro;
Quis, parma seu dextra velit seu laeva tueri,
Sive hac sive illac veniat gravis impetus hastae,

Amplior, aut signata cita loca tangere funda.
Jam, simul audacis veniunt certamina Martis,
Adversisque parant acies concurrere signis,
Tunc tibi non desit faciem componere pugnae,
Seu sit opus, quadratum acies consistat in agmen,
Rectus vt aequatis decurrat frontibus ordo,
Seu libeat duplici sejunctim cernere Marte,
Dexter vti laevum teneat, dextrumque sinister
Miles, sitque duplex geminis victoria castris.
At non per dubias errant mea carmina laudes;
Nam bellis experta cano. Testis mihi victae
Fortis Iapydiae miles; testis quoque fallax
Pannonius, gelidas passim disjectus in Alpes;
Testis Arupinas et pauper natus in armis,
Quem, si quis videat, vetus vt non fregerit aetas,
Terna minus Pyliae miretur saecula famae.
Centum fecundos Titan revocaverit annos,
Ipse tamen velox celerem super edere corpus
Audet equum, validisque sedet moderator habenis.
Te duce non alias conversus terga domator
Libera Romanae subjecit colla catenae.
Nec tamen his contentus eris; majora peractis
Instant; compertum est veracibus vt mihi signis,
Queis Amythaonius nequeat certare Melampus.
Nam modo fulgentem Tyrio subtemine vestem
Indueras oriente die, duce fertilis anni,
Splendidior liquidis cum Sol caput extulit vndis,
Et fera discordes tenuerunt flamina Venti,
Curva nec adsuetos egerunt flumina cursus,
Quin rapidum placidis etiam mare constitit vndis,
Nulla nec aërias volucris perlabitur auras,
Nec quadrupes densas depascitur aspera silvas,
Quin largita tuis sunt muta silentia votis.
Iupiter ipse levi vectus per inania curru
Adfuit, et coelo vicinum liquit Olympum,
Intentaque tuis precibus se praebuit aure,
Cunctaque veraci capite adnuit; additus aris

Laetior eluxit structos super ignis acernos.
Quin hortante deo magnis insistere rebus
Incipe; non iidem tibi sint aliisque triumphi.
Non te vicino remorabitur obuia Marte
Gallia, nec latis audax Hispania terris,
Nec fera Theraeo tellus obsessa colono,
Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Choaspes
Profluit, aut rapidus, Cyri dementia, Gyndes
Radit Arectaeos haud vna per ostia campos,
Nec qua regna vago Tomyris finiuit Araxe,
Impia nec saeuis celebrans conuiuia mensis,
Vltima vicinus Phoebo tenet arua Padaeus,
Quaque Istrus Tanaisque Getas rigat atque Mosynos.
Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
Nulla tibi aduersis regio sese offeret armis.
Te manet inuictus Romano Marte Britannus,
Teque interiecto mundi pars altera sole.
Nam circumfuso considit in aëre tellus,
Et quinque in partes toto disponitur orbe,
Atque duae gelido vastantur frigore semper.
Illic et densa tellus absconditur vmbra,
Et nulla incepto perlabitur vnda liquore,
Sed durata riget densam in glaciemque niuemque;
Quippe vbi non vnquam Titan superingerit ortus.
At media est Phoebi semper subiecta calori,
Seu propior terris aestivum fertur in orbem,
Seu celer hibernas properat decurrere luces.
Non ergo presso tellus consurgit aratro,
Nec frugem segetes praebent, nec pabula terrae.
Non illic colit arua deus Bacchusue, Ceresue,
Nulla nec exustas habitant animalia partes.
Fertilis hanc inter posita est, interque rigentes,
Nostraque, et huic aduersa solo pars altera nostro
Quas vtrinque tenens similis vicinia coeli
Temperat, alter et alterius vires necat aër.
Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus.
Hinc et colla iugo didicit submittere taurus,

Et lenta excelsos vitis conscendere ramos,
Tondeturque seges maturos annua partus,
Et ferro tellus, pontus confinditur aere.
Quin etiam structis exsurgunt oppida muris.
Ergo, vbi per claros ierint tua facta triumphos,
Solus vtroque idem diceris magnus in orbe.
Non ego sum satis ad tantae praeconia laudis,
Ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus.
Est tibi, qui possit magnis se accingere rebus,
Valgius; aeterno propior non alter Homero.
Languida non noster peragit labor otia, quamuis
Fortuna, vt mos est illi, me aduersa fatiget.
Nam, mihi cum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci
Horrea, fecundas ad deficientia messes,
Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, et nimium furique lupoque,
Nunc desiderium superest; nam cura nouatur,
Cum memor anteactos semper dolor admouet annos.
Sed licet asperiora cadant, spolierque relictis,
Non te deficient nostrae memorare Camenae.
Nec solum tibi Pierii tribuentur honores;
Pro te vel rapidas ausim maris ire per vndas,
Adversis hiberna licet tumeant freta ventis,
Pro te vel solus densis subsistere turmis,
Vel paruum Aetnaeae corpus committere flammae.
Sum quodcunque, tuum est: nostri sit paruula cura,
Sit tibi, quanta libet, si sit modo, non mihi regna
Lydia, non magni potior sit fama Gylippi,
Posse Meleteas nec mallem mittere chartas.
Quod tibi si versus noster totusue, minusue,
Vel bene sit notus, summo vel inerret in ore,
Nulla mihi statuent finem te fata canendi,
Quin etiam mea cum tumulus contexerit ossa,
Seu matura dies celerem properat mihi mortem,
Longa manet seu vita; tamen, mutata figura
Seu me finget equum rigidos percurrere campos

Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus,
Sive ego per liquidum volucri vehar aëra penna,
Quandocunque hominem me longa receperit aetas,
Inceptis de te subtexam carmina chartis.

SULPICIAE ET ALIORUM ELEGIDIA.

CARMEN II.

Sulpicia est tibi culta tuis, Mars magne, Kalendis;
Spectatum e coelo, si sapis, ipse veni.
Hoc Venus ignoscet: sed tu, violente, caveto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis, cum vult exurere divos,
Accendit geminas lampadas acer Amor.
Illam, quidquid agit, quoquo vestigia movit,
Componit furtim subsequiturque Decor.
Seu solvit crines, fusis decet esse capillis;
Seu comsit, comtis est veneranda comis.
Vrit, seu Tyria voluit procedere palla;
Vrit, seu nivea candida veste venit.
Talis in aeterno felix Vertumnus Olympo
Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna est, cui mollia caris
Vellera det succis bis madefacta Tyros,
Possideatque, metit quidquid bene olentibus arvis
Cultor odoratae dives Arabs segetis,
Et quascunque niger rubro de litore conchas
Proximus Eois colligit Indus equis.
Hanc vos, Pierides, festis cantate Kalendis,
Et testudinea Phoebe superbe lyra.
Hoc sollenne sacrum multos celebretur in annos.
Dignior est vestro nulla puella choro.

CARMEN III.

Parce meo iuueni, seu quis bona pascua campi,
Seu colis vmbrosi deuia montis, aper,
Nec tibi sit duros acuisse in praelia dentes.
Incolumem custos hunc mihi servet Amor.
Sed procul abducit venandi Delia cura.
O pereant silvae, deficiantque canes!
Quis furor est, quae mens, densos indagine colles
Claudentem, teneras laedere velle manus?
Quidue iuuat furtim latebras intrare ferarum,
Candidaque hamatis crura notare rubis?
Sed tamen, vt tecum liceat, Cerinthe, vagari,
Ipsa ego per montes retia torta feram,
Ipsa ego velocis quaeram vestigia cervi,
Et demam celeri ferrea vincla cani.
Tunc mihi, tunc placeant silvae, si, lux mea, tecum
Arguar ante ipsas concubuisse plagas.
Tunc veniat licet ad casses, illaesus abibit,
Ne Veneris cupidae gaudia turbet, aper.
Nunc sine me sit nulla Venus, sed lege Dianae,
Caste puer, casta retia tende manu.
Et quaecunque meo furtim subrepet amori,
Incidat in saeuas diripienda feras.
At tu venandi studium concede parenti,
Et celer in nostros ipse recurre sinus.

CARMEN IV.

Huc ades et tenerae morbos expelle puellae,
Huc ades, intonsa Phoebe superbe coma.
Crede mihi, propera, nec iam te, Phoebe, pigebit
Formosae medicas applicuisse manus.
Effice, ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis candida membra color;
Et quodcunque mali est, et quidquid triste timemus,
In pelagus rapidis deuehat amnis aquis.

Sancte, veni, tecumque feras, quicunque sopores,
Quicunque et cantus corpora fessa levant;
Neu iuuenem torque, metuit qui fata puellae,
Votaque pro domina vix numeranda facit;
Interdum vouet, interdum, quod langueat illa,
Dicit in aeternos aspera verba deos.
Pone metum, Cerinthe; deus non laedit amantes.
Tu modo semper ama, salua puella tibi est.
Nil opus est fletu; lacrimis erit aptius vti,
Si quando fuerit tristior illa tibi.
At nunc tota tua est; te solum candida secum
Cogitat, et frustra credula turba sedet.
Phoebe, faue; laus magna tibi tribuetur, in vno
Corpore servato restituisse duos.
Iam celeber, iam laetus eris, cum debita reddet
Certatim sanctis laetus vterque focis.
Tunc te felicem dicet pia turba deorum,
Optabunt artes et sibi quisque tuas.

CARMEN V.

Qui mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi sanctus,
Atque inter festos semper habendus erit.
Te nascente nouum Parcae cecinere puellis
Seruitium, et dederunt regna superba tibi.
Vror ego ante alias: iuuat hoc, Cerinthe, quod vror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus adsit amor; per te dulcissima furta,
Perque tuos oculos, per Geniumque rogo.
Magne Geni, cape dona libens, votisque faueto,
Si modo, cum de me cogitat, ille calet.
Quod si forte alios iam nunc suspirat amores,
Tu, precor, infidos, sancte, relinque focos.
Nec tu sis iniusta, Venus; vel seruiat aeque
Vinctus vterque tibi, vel mea vincla leua;
Sed potius valida teneamur vterque catena,
Nulla queat posthac quam soluisse dies.

Optat idem iuuenis, quod nos, sed tectius optat;
Nam pudet haec illum dicere verba palam.
At tu, Natalis, quoniam deus omnia sentis,
Adnue; quid refert, clamve palamve roget?

CARMEN VI.

Natalis Iuno, sanctos cape turis honores,
Quos tibi dat tenera docta puella manu.
Tota tibi est hodie; tibi se laetissima comsit,
Staret vt ante tuos conspicienda focos.
Illa quidem ornandi causas tibi, diua, relegat;
Est tamen, occulte cui placuisse velit.
At tu, sancta, faue, ne nox diuellat amantes;
Sed iuueni quaeso mutua vincla para.
Sic bene compones; vlli non ille puellae
Seruire, aut cuiquam dignior illa viro.
Nec possit cupidos vigilans deprendere custos,
Fallendique vias mille ministret Amor.
Adnue, purpureaque veni perlucida palla;
Ter tibi fit libo, ter, dea casta, mero.
Praecipit en natae mater studiosa, quid optet;
Illa aliud tacita clam sibi mente rogat.
Vritur, vt celeres vrunt altaria flammae,
Nec, liceat quamuis, sana fuisse velit.
Sit iuueni grata, ac, veniet cum proximus annus,
Hic idem votis, iam vetus, adsit amor.

CARMEN VII.

Tandem venit amor, qualem texisse pudore,
Quam nudasse alicui, sit mihi fama minor:
Exorata meis illum Cytherea Camenis
Attulit, in nostrum deposuitque sinum.
Exsoluit promissa Venus, mea gaudia narret,
Dicetur si quis non habuisse suam.
Non ego signatis quidquam mandare tabellis,

Ne legat id nemo quam meus ante, velim,
Sed peccasse iuuat; vultus componere famae
Taedet; cum digno digna fuisse ferar.

CARMEN VIII.

Inuisus natalis adest, qui rure molesto
Et sine Cerintho tristis agendus erit.
Dulcius vrbe quid est? an villa sit apta puellae,
Atque Aretino frigidus Arnus agro?
Iam nimium Messala mei studiose quiescas,
Non tempestiuae saepe propinque viae.
Hic animum sensusque meos abducta relinquo,
Arbitrii quoniam non sinis esse mei.

CARMEN IX.

Scis, iter ex animo sublatum triste puellae;
Natali Romae iam sinit esse suo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti nunc tibi forte venit.

CARMEN X.

Gratum est, securus multum quod iam tibi de me
Promittis, subito ne male inepta cadam.
Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo
Scortum, quam Servi filia Sulpicia,
Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est,
Nec cedam ignoto, maxima cura, toro.

CARMEN XI.

Estne tibi, Cerinthe, tuae pia cura puellae,
Dum mea nunc vexat corpora fessa calor?
Ah ego non aliter tristes evincere morbos
Optarim, quam te si quoque velle putem.
Nam mihi quod prosit morbos evincere, si tu
Nostra potes lento pectore ferre mala?

CARMEN XII.

Ne tibi sim, mea lux, aeque iam feruida cura,
Ac videor paucos ante fuisse dies,
Si quidquam tota commisi stulta iuuenta,
Cuius me fatear poenituisse magis,
Hesterna quam te solum quod nocte reliqui,
Ardorem cupiens dissimulare meum.

CARMEN XIII.

Nulla tuum nobis subducet femina lectum;
Hoc primum iuncta est foedere nostra Venus.
Tu mihi sola places, nec iam, te praeter, in vrbe
Formosa est oculis vlla puella meis.
Atque vtinam possis vni mihi bella videri,
Displiceas aliis! sic ego tutus ero.
Nil opus inuidia est; procul absit gloria vulgi;
Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
Sic ego secretis possim bene viuere siluis,
Qua nulla humano sit via trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
Lumen, et in solis tu mihi turba locis.
Nunc licet e coelo mittatur amica Tibullo,
Mittetur frustra, deficietque Venus;
Per tibi sancta tuae Iunonis numina iuro,
Quae sola ante alios est mihi magna deos.
Quid facio demens? heu, heu, mea pignora cedo.
Iuraui stulte; proderat iste timor.
Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius vres.
Hoc peperit misero garrula lingua malum.
Iam faciam, quodcunque voles, tuus vsque manebo,
Nec fugiam notae seruitium dominae;
Sed Veneris sanctae considam vinctus ad aras;
Haec notat iniustos, supplicibusque fauet.

CARMEN XIV.

Rumor ait crebro, nostram peccare puellam.
Nunc ego me surdis auribus esse velim.
Crimina non haec sunt nostro sine iacta dolore.
Quid miserum torques, Rumor acerbe? tace.

CARMEN XV.

DOMITII MARSI.

Te quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
Mors iuuenem campos misit ad Elysios,
Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

PROPERTII

CARMINA

K

Vita Propertii.

Ex Petro Crinito

Sex: Aurelius Propertius ex Me-
-vania oppido oriundus, quod in
Umbria est: hoc enim et ipse-
nectum clienti testatur, sicuti
cum Asiam Umbriam Romani Cal-
-limachi patriam vocat. _Ait.
"Ut nostris tumefacta superbiat Umbria li-
Umbria Romani patria Callimachi".
Sunt qui scribant eum patrem e-
-questri dignitate ornatum, ac Tri-
-umvirali potestate fuisse, tum
inter eos connumeratum, qui L.
Antonium secuti, Perusia cap-
-ta, ex Octavii Caesaris auctorita-
-te ad aram divi Julii perduc-
-ti, ibidem occisi fuerunt.
Illud omnino constat, Auri hunc
Propertium magna ex parte amis-
-sis bonis, Romam se recepisse

cum patrem suum in tenerâ
aetate amisisset.
In urbe autem, brevi nominis
celebritatem adeptus est cum in-
-genii suavitate, tum elegantiâ
carminum. Maecenati, et Corn.
Gallo maxime acceptus fuit,
quod utrique Poetae studiis,
et doctrinae pro similitudine
professionis faverent. Ovidium
quoque, Tibullum, et Bassum
item principes amicos coluit:
ad quos saepius scripsit. C:
[illegible] Plinius in Epistolâ ad Ro-
-manum Paullum, refert, Passi-
-enum in scribendis elegis eru-
-ditum habuisse inter suos ma-
-jores Propertium. Itaque id,
inquit, Passieno gentile est:
nam et ex eodem municipio est,
Propertius: unde maximum

studium Passieno fuit, Propertii
ingenium suo carmine exprime-
-re, cum in Elegiis, ut inquit Plin;
Erat et egregius, atque praecipuus
Propertius. Libros quatuor elegi-
-arum composuit. Callimachum
praecipue, Cyrenaeum Mimnermum,
et Philetam, Graecos poetas,
in carmine secutus est, quorum
manibus comitem se profitetur;
nam ut illi apud Graecos in Ele-
-giâ consensu omnium praesti-
-terunt, ita Propertius quidem
apud Latinos eorum imitatione
primus videtur quorundam
Judicio consequutus. Fabi autem
Quint: censor in litteris acerrimus,
cum Tibullum maxime commenda-
-verit, non deesse tamen, inq
qui Propertium malint, cum

Tibullus lascivus Gallus in Ele-
-gia durior. Ovid: certe cum
saepe de ipso Propertio agat,
blandum, tenerum, ac dulcem
appellat, multumque illius car-
-mini semper concessit. Sed
et Val: Martialis Propertii in-
-genio plurimum tribuit de
obitu ejus parum compertum.
Quidam scripserunt illum
annos alterum et 40 natum pe-
-riisse. Alium vero Properti
fuisse Fulgentius ostendit,
qui in libro ad Calcidium de
prisco sermone verba haec ex
Propertio refert, "Cantillata
geris vadimonia".

SEX. AVRELII PROPERTII

ELEGIARVM

LIBRI IV.

SEX. AVRELII PROPERTII

LIBER I.

CYNTHIA.

ELEGIA I.

Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis,
Contactum nullis ante Cupidinibus.
Tum mihi constantis deiecit lumina fastus,
Et caput impositis pressit Amor pedibus:
Donec me docuit castas odisse puellas
Improbus, et nullo viuere consilio.
Et mihi iam toto furor hic non deficit anno,
Cum tamen aduersos cogor habere deos.
Milanion nullos fugiendo, Tulle, labores
Saeuitiam durae contudit Iasidos.
Nam modo Partheniis amens errabat in antris,
Ibat et hirsutas ille ferire feras.
Ille etiam Hylaei percussus vulnere rami
Saucius Arcadiis rupibus ingemuit.
Ergo velocem potuit domuisse puellam,
Tantum in amore preces et benefacta valent.
In me tardus Amor non vllas cogitat artes;
Nec meminit notas, vt prius, ire vias.

At vos, deductae quibus est fallacia Lunae,
Et labor in magicis sacra piare focis:
En agedum, dominae mentem conuertite nostrae,
Et facite illa meo palleat ore magis.
Tunc ego crediderim vobis, et sidera, et amnes
Posse Cytaeacis ducere carminibus.
Et vos, qui sero lapsum reuocatis, amici,
Quaerite non sani pectoris auxilia.
Fortiter et ferrum, saeuos patiemur et ignes:
Sit modo libertas, quae volet ira, loqui.
Ferte per extremas gentes, et ferte per vndas,
Qua non vlla meum femina norit iter.
Vos remanete, quibus facili deus adnuit ore,
Sitis et in tuto semper amore pares.
In me nostra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo vacuus tempore defit amor.
Hoc, moneo, vitate malum. Sua quemque moretur
Cura, neque adsueto mutet amore locum.
Quod si quis monitis tardas aduerterit aures,
Heu referet quanto verba dolore mea.

ELEGIA II.

Quid iuuat ornato procedere, vita, capillo?
Et tenues Coa veste mouere sinus?
Aut quid Orontea crines perfundere myrrha?
Teque peregrinis vendere muneribus?
Naturaeque decus mercato prodere cultu?
Nec sinere in propriis membra nitere bonis?
Crede mihi, non vlla tuae est medicina figurae:
Nudus Amor formae non amat artificem.
Adspice, quot submittat humus formosa colores,
Et veniant hederae sponte sua melius:
Surgat et in solis formosius arbutus antris,
Et sciat indociles currere lympha vias:
Litora natiuos per se dent picta lapillos,
Et volucres nulla dulcius arte canant.

Non sic Leucippis succendit Castora Phoebe,
  Pollucem cultu non Hilaira soror:
Non Idae, et cupido quondam discordia Phoebo
  Eueni patriis filia litoribus:
Nec Phrygium falso traxit candore maritum
  Auecta externis Hippodamia rotis:
Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
  Qualis Apelleis est color in tabulis.
Non illis studium vulgo conquirere amantes;
  Illis ampla satis forma, pudicitia.
Non ego nunc vereor, ne sis mihi vilior istis;
  Vni si qua placet, culta puella sat est;
Cum tibi praesertim Phoebus sua carmina donet,
  Aoniamque libens Calliopea lyram:
Vnica nec desit iucundis gratia verbis,
  Omnia quaeque Venus, quaeque Minerua probat.
His tu semper eris nostrae gratissima vitae,
  Taedia dum miserae sint tibi luxuriae.

ELEGIA III.

Qualis Thesea iacuit cedente carina
  Languida desertis Gnosia litoribus:
Qualis et accubuit primo Cepheia somno,
  Libera iam duris cantibus Andromede:
Nec minus assiduis Edonis fessa choreis
  Qualis in herboso concidit Apidano:
Talis visa mihi mollem spirare quietem
  Cynthia, non certis nixa caput manibus.
Ebria cum multo traherem vestigia Baccho,
  Et quaterent sera nocte facem pueri,
Hanc ego, nondum etiam sensus deperditus omnes,
  Molliter impresso conor adire toro.
Et, quamuis duplici correptum ardore iuberent
  Hac Amor, hac Liber, durus vterque deus,
Subiecto leuiter positam tentare lacerto,
  Osculaque admota sumere et arma manu:

Non tamen ausus eram dominae turbare quietem,
Expertae metuens verbera saeuitiae.
Sed sic intentis haerebam fixus ocellis,
Argus vt ignotis cornibus Inachidos.
Et modo soluebam nostra de fronte corollas,
Ponebamque tuis, Cynthia, temporibus:
Et modo gaudebam lapsos formare capillos,
Nunc furtiua cauis poma dabam manibus.
Omniaque ingrato largibar munera somno,
Munera de prono saepe voluta sinu.
Et quoties raro duxti suspiria motu,
Obstupui vano credulus auspicio,
Ne qua tibi insolitos portarent visa timores,
Neve quis inuitam cogeret esse suam:
Donec diuersas percurrens Luna fenestras,
Luna moraturis sedula luminibus,
Compositos leuibus radiis patefecit ocellos.
Sic ait, in molli fixa toro cubitum:
Tandem te nostro referens iniuria lecto
Alterius clausis expulit e foribus?
Namque vbi longa meae consumsti tempora noctis,
Languidus exactis, heu mihi, sideribus?
O vtinam tales producas, improbe, noctes,
Me miseram quales semper habere iubes!
Nam modo purpureo fallebam stamine somnum,
Rursus et Orpheae carmine fessa lyrae;
Interdum grauiter mecum deserta querebar
Externo longas saepe in amore moras:
Dum me iucundis lapsam sopor impulit alis.
Illa fuit lacrimis vltima cura meis.

ELEGIA IV.

Quid mihi tam multas laudando, Basse, puellas
Mutatum domina cogis abire mea?
Quid me non pateris, vitae quodcunque sequetur,
Hoc magis adsueto ducere seruitio?

Tu licet Antiopae formam Nycteïdos, et tu
Spartanam referas laudibus Hermionen,
Et quascunque tulit formosi temporis aetas,
Cynthia non illas nomen habere sinet:
Nedum, si leuibus fuerit collata figuris,
Inferior duro iudice turpis eat.
Haec sed forma mei pars est extrema furoris:
Sunt maiora, quibus, Basse, perire iuuat.
Ingenuus color, et multis decus artibus, et quae
Gaudia sub tacita ducere veste libet.
Quo magis et nostros contendis soluere amores,
Hoc magis accepta fallit vterque fide.
Non impune feres. Sciet hoc insana puella,
Et tibi non tacitis vocibus hostis erit.
Nec tibi me post haec committet Cynthia, nec te
Quaeret: erit tanti criminis illa memor:
Et te circum omnes alias irata puellas
Differet: heu nullo limine carus eris.
Nullas illa suis contemnet fletibus aras,
Et quicunque sacer, qualis vbique, lapis.
Non vllo grauius tentatur Cynthia damno,
Quam sibi cum rapto cessat amore deus:
Praecipue nostri. Maneat sic semper, adoro:
Nec quidquam ex illa, quod querar, inueniam.

ELEGIA V.

Inuide, tu tandem voces compesce molestas,
Et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
Quid tibi vis, insane? meos sentire furores?
Infelix, properas vltima nosse mala,
Et miser ignotos vestigia ferre per ignes,
Et bibere e tota toxica Thessalia.
Non est illa vagis similis collata puellis:
Molliter irasci non sciet illa tibi.
Quod si forte tuis non est contraria votis,
At tibi curarum millia quanta dabit!

Non tibi iam somnos, non illa relinquet ocellos:
  Illa feros animis adligat vna viros.
Ah mea contemtus quoties ad limina curres,
  Cum tibi singultu fortia verba cadent;
Et tremulus moestis orietur fletibus horror,
  Et timor informem ducet in ore notam;
Et quaecunque voles fugient tibi verba querenti,
  Nec poteris, qui sis, aut vbi, nosse miser.
Tum graue seruitium nostrae cogere puellae
  Discere, et exclusum quid sit abire domum.
Nec iam pallorem toties mirabere nostrum,
  Aut cur sim toto corpore nullus ego.
Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti:
  Nescit amor priscis cedere imaginibus.
Quod si parua tuae dederis vestigia culpae,
  Quam cito de tanto nomine rumor eris?
Non ego tum potero solatia ferre roganti,
  Cum mihi nulla mei sit medicina mali:
Sed pariter miseri socio cogemur amore
  Alter in alterius mutua flere sinu.
Quare, quid possit mea Cynthia, desine, Galle,
  Quaerere: non impune illa rogata venit.

ELEGIA VI.

Non ego nunc Hadriae vereor mare noscere tecum,
  Tulle, neque Aegaeo ducere vela salo:
Cum quo Rhiphaeos possim conscendere montes,
  Vlteriusque domos vadere Memnonias.
Sed me complexae remorantur verba puellae,
  Mutatoque graues saepe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
  Et queritur nullos esse relicta deos.
Illa meam mihi se iam denegat, illa minatur,
  Quae solet ingrato tristis amica viro.
His ego non horam possum durare querelis.
  Ah pereat, si quis lentus amare potest!

An mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas,
Atque Asiae veteres cernere diuitias,
Vt mihi deducta faciat conuicia puppi
Cynthia, et insanis ora notet manibus,
Osculaque opposito dicat sibi debita vento,
Et nihil infido durius esse viro?
Tu patrui meritas conare anteire secures,
Et vetera oblitis iura referre foris:
Nam tua non aetas vnquam cessauit Amori,
Semper at armatae cura fuit patriae:
Et tibi non vnquam nostros puer iste labores
Adferat, et lacrimis vltima vota meis.
Me sine, quem semper voluit fortuna iacere,
Hanc animam extremae reddere nequitiae.
Multi longinquo periere in amore libenter,
In quorum numero me quoque terra tegat.
Non ego sum laudi, non natus idoneus armis:
Hanc me militiam fata subire volunt.
At tu, seu mollis qua tendit Ionia, seu qua
Lydia Pactoli tingit arata liquor;
Seu pedibus terras, seu pontum carpere remis
Ibis, et accepti pars eris imperii:
Tum tibi si qua mei veniet non immemor hora,
Viuere me duro sidere certus eris.

ELEGIA VII.

Dum tibi Cadmeae dicuntur, Pontice, Thebae,
Armaque fraternae tristia militiae;
Atque, ita sim felix, primo contendis Homero,
Sint modo fata tuis mollia carminibus:
Nos, vt consuemus, nostros agitamus amores,
Atque aliquid duram quaerimus in dominam.
Nec tantum ingenio, quantum seruire dolori
Cogor, et aetatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur vitae modus, haec mea fama est:
Hinc cupio nomen carminis ire mei.

Me laudent doctae solum placuisse puellae,
Pontice, et iniustas saepe tulisse minas.
Me legat assidue post haec neglectus amator,
Et prosint illi cognita nostra mala.
Te quoque si certo puer hic concusserit arcu,
Quod nolim nostros euoluisse deos:
Longe castra tibi, longe miser agmina septem
Flebis in aeterno surda iacere situ;
Et frustra cupies mollem componere versum,
Nec tibi subiiciet carmina serus Amor.
Tunc me non humilem mirabere saepe poetam:
Tunc ego Romanis praeferar ingeniis.
Nec poterunt iuvenes nostro reticere sepulcro,
ARDORIS NOSTRI MAGNE POETA, IACES.
Tu caue nostra tuo contemnas carmina fastu.
Saepe venit magno foenore tardus Amor.

ELEGIA VIII.

Tunc igitur demens? nec te mea cura moratur?
An tibi sum gelida vilior Illyria?
Et tibi iam tanti, quicunque est iste, videtur,
Vt sine me vento quolibet ire velis?
Tunc audire potes vesani murmura ponti
Fortis, et in dura naue iacere potes?
Tu pedibus teneris positas fulcire pruinas?
Tu potes insolitas, Cynthia, ferre nives?
O vtinam hibernae duplicentur tempora brumae,
Et sit iners tardis nauita Vergiliis!
Nec tibi Tyrrhena solvatur funis in ora,
Neve inimica meas elevet aura preces:
Atque ego non videam tales subsidere ventos,
Cum tibi provectas auferet vnda rates:
Et me defixum vacua patiaris arena
Crudelem infesta saepe vocare manu.
Sed quocunque modo de me, periura, mereris,
Sit Gala ea tuae non aliena viae:

Vt te felici proyecta Ceraunia remo
Accipiat placidis Oricos aequoribus.
Nam me non vllae poterunt corrumpere taedae,
Quin ego, vita, tuo limine vera querar.
Nec me deficiet nautas rogitare ciatos:
Dicite, quo portu clausa puella mea est?
Et dicam, licet Atraciis considat in oris,
Et licet Eleis, illa futura mea est.
Hic erit: hic iurata manet. Rumpantur iniqui.
Vicimus! assiduas non tulit illa preces.
Falsa licet cupidus deponat gaudia livor,
Destitit ire nouas Cynthia nostra vias.
Illi carus ego: et per me carissima Roma
Dicitur: et sine me dulcia regna negat.
Illa vel angusto mecum requiescere lecto,
Et quocunque modo maluit esse mea;
Quam sibi dotatae regnum vetus Hippodamiae,
Et quas Elis opes ante pararat equis.
Quamuis magna daret, quamuis maiora daturus,
Non tamen illa meos fugit auara sinus.
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
Sed potui blandi carminis obsequio.
Sunt igitur Musae, neque amanti tardus Apollo:
Queis ego fretus amo: Cynthia rara mea est.
Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis:
Siue dies, seu nox venerit, illa mea est.
Nec mihi rivalis certos subducet amores:
Ista meam norit gloria canitiem.

ELEGIA IX.

Dicebam tibi venturos, irrisor, amores,
Nec tibi perpetuo libera verba fore.
Ecce iaces, supplexque venis ad iura puellae,
Et tibi nunc quouis imperat emta modo.
Non me Chaoniae vincant in amore columbae
Dicere, quos iuuenes quaeque puella domet.

Me dolor et lacrimae merito fecere peritum:
 Atque vtinam posito dicar amore rudis!
Quid tibi nunc misero prodest grave ducere carmen,
 Aut Amphioniae moenia flere lyrae?
Plus in amore valet Mimnermi versus Homero;
 Carmina mansuetus lenia quaerit Amor.
I, quaeso, et tristes istos compone libellos;
 Et cane, quod quaeuis nosse puella velit.
Quid si non esset facilis tibi copia? nunc tu
 Insanus medio flumine quaeris aquam:
Nec dum etiam palles, vero nec tangeris igni.
 Haec est venturi prima favilla mali.
Tunc magis Armenias cupies accedere tigres,
 Et magis infernae vincula nosse rotae,
Quam pueri totis arcum sentire medullis,
 Et nihil iratae posse negare tuae.
Nullus Amor cuiquam faciles ita praebuit alas,
 Vt non alterna presserit ille manu.
Nec te decipiat, quod sit satis illa parata;
 Acrius illa subit, Pontice, si qua tua est.
Quippe ybi non liceat vacuos seducere ocellos,
 Nec vigilare alio nomine, cedat Amor?
Qui non ante patet, donec manus attigit ossa.
 Quisquis es, assiduas effuge blanditias.
Illis et silices, et possunt cedere quercus:
 Nedum tu possis, spiritus iste leuis.
Quare, ni pudor est, quam primum errata fatere.
 Dicere quo pereas, saepe in amore leuat.

ELEGIA X.

O iucunda quies! primo cum testis amori
 Affueram vestris conscius in lacrimis.
O noctem meminisse mihi iucunda voluptas,
 O quoties votis illa vocanda meis!
Cum te complexa morientem, Galle, puella
 Vidimus, et longa ducere verba mora.

Quamuis labentes premeret mihi somnus ocellos,
Et mediis coelo Luna ruberet equis:
Non tamen a vestro potui secedere lusu,
Tantus in alternis vocibus ardor erat.
Sed quoniam non es veritus concredere nobis,
Accipe commissae munera laetitiae.
Non solum vestros didici reticere dolores,
Est quiddam in nobis maius, amice, fide.
Possum ego diuersos iterum coniungere amantes,
Et dominae tardas possum aperire fores:
Et possum alterius curas sanare recentes,
Nec levis in verbis est medicina meis.
Cynthia me docuit semper, quaecunque petenda,
Quaeque cavenda forent: non nihil egit Amor.
Tu cave, ne tristi cupias pugnare puellae,
Neue superba loqui, neue tacere diu:
Neu si quid petiit, ingrata fronte negaris,
Neu tibi pro vano verba benigna cadant.
Irritata venit, quando contemnitur illa;
Nec meminit iustas ponere laesa minas.
At quo sis humilis magis, et subiectus Amori,
Hoc magis effectu saepe fruare bono.
Is poterit felix vna remanere puella,
Qui nunquam vacuo pectore liber erit.

ELEGIA XI.

Ecquid de mediis cessantem, Cynthia, Baiis,
Qua iacet Herculeis semita litoribus,
Et modo Thesproti mirantem subdita regno,
Proxima Misenis aequora nobilibus,
Nostri cura subit memores ah ducere noctes?
Ecquis in extremo restat amore locus?
An te nescio quis simulatis ignibus hostis
Sustulit e nostris, Cynthia, carminibus?
Atque vtinam mage te remis confisa minutis
Paruula Lucrina cymba moretur aqua:

Aut teneat clausam tenui Teuthrantis in vnda
Alternae facilis cedere lympha manu:
Quam vacet alterius blandos audire susurros
Molliter in tacito litore compositam;
Vt solet amoto labi custode puella
Perfida, communes nec meminisse deos.
Non quia perspecta non es mihi cognita fama;
Sed quod in hac omnis parte timetur amor.
Ignosces igitur, si quid tibi triste libelli
Attulerint nostri: culpa timoris erit.
An mihi sit maior carae custodia matris,
Aut sine te vitae cura sit vlla meae?
Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes,
Omnia tu nostrae tempora laetitiae.
Seu tristis veniam, seu contra laetus amicis,
Quidquid ero, dicam, Cynthia causa fuit.
Tu modo quamprimum corruptas desere Baias:
Multis ista dabunt litora dissidium,
Litora, quae fuerunt castis inimica puellis.
Ah pereant Baiae, crimen amoris, aquae.

ELEGIA XII.

Quid mihi desidiae non cessas fingere crimen,
Quod faciat nobis conscia Roma moram?
Tam multa illa meo diuisa est millia lecto,
Quanta Hypanis Veneto dissidet Eridano.
Nec mihi consuetos amplexu nutrit amores
Cynthia, nec nostra dulcis in aure sonat.
Olim gratus eram; non illo tempore cuiquam
Contigit, vt simili posset amare fide.
Inuidiae fuimus. Num me deus obruit? an quae
Lecta Prometheis diuidit herba iugis?
Non sum ego, qui fueram: mutat via longa puellas.
Quantus in exiguo tempore fugit amor!
Nunc primum longas solus cognoscere noctes
Cogor, et ipse meis auribus esse grauis.

Felix, qui potuit praesenti flere puellae;
  Nonnihil adspersis gaudet Amor lacrimis:
Aut si despectus potuit mutare calores;
  Sunt quoque translato gaudia seruitio.
Mi neque amare aliam, neque ab hac discedere fas est:
  Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

ELEGIA XIII.

Tu, quod saepe soles, nostro laetabere casu,
  Galle, quod abrepto solus amore vacem.
At non ipse tuas imitabor, perfide, voces:
  Fallere te numquam, Galle, puella velit.
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
  Certus et in nullo quaeris amore moram:
Perditus in quadam tardis pallescere curis
  Incipis, et primo lapsus abire gradu.
Haec erit illarum contemti poena doloris:
  Multarum miseras exiget vna vices.
Haec tibi vulgares istos compescet amores:
  Nec noua quaerendo semper amicus eris.
Haec ego non rumore malo, non augure doctus;
  Vidi ego: me, quaeso, teste negare potes?
Vidi ego te toto vinctum languescere collo,
  Et flere iniectis, Galle, diu manibus;
Et cupere optatis animam deponere labris,
  Et quae deinde meus celat, amice, pudor.
Non ego complexus potui diducere vestros;
  Tantus erat demens inter vtrosque furor.
Non sic Haemonio Salmonida mixtus Enipeo
  Taenarius facili pressit amore deus:
Nec sic coelestem flagrans amor Herculis Heben
  Sensit ab Oetaeis gaudia prima iugis.
Vna dies omnes potuit praecurrere amantes:
  Nam tibi non tepidas subdidit illa faces.
Nec tibi praeteritos passa est succedere fastus;
  Nec sinet abduci: te tuus ardor aget.

Nec mirum, cum sit Ioue digna, et proxima Ledae,
Et Ledae partu, gratior vna tribus.
Illa sit Inachiis et blandior Heroinis,
Illa suis verbis cogat amare Iouem.
Tu vero quoniam semel es periturus amore,
Vtere: non alio limine dignus eras.
Quae tibi sit felix, quoniam nouus incidit error:
Et quotcunque voles, vna sit ista tibi.

ELEGIA XIV.

Tu licet abiectus Tiberina molliter vnda
Lesbia Mentoreo vina bibas opere;
Et modo tam celeres mireris currere lintres,
Et modo tam tardas funibus ire rates;
Et nemus omne satas intendat vertice siluas,
Vrgetur quantis Caucasus arboribus:
Non tamen ista meo valeant contendere amori;
Nescit Amor magnis cedere diuitiis.
Nam siue optatam mecum trahit illa quietem,
Seu facili totum ducit amore diem:
Tum mihi Pactoli veniunt sub tecta liquores,
Et legitur rubris gemma sub aequoribus:
Tum mihi cessuros spondent mea gaudia reges,
Quae maneant, dum me fata perire volent.
Nam quis diuitiis aduerso gaudet amore?
Nulla mihi tristi praemia sint Venere.
Illa potest magnas heroum infringere vires;
Illa etiam duris mentibus esse dolor.
Illa neque Arabium metuit transcendere limen,
Nec timet ostrino, Tulle, subire toro,
Et miserum toto iuuenem versare cubili.
Quid releuant variis serica textilibus?
Quae mihi dum placata aderit, non vlla verebor
Regna, nec Alcinoi munera despicere.

ELEGIA XV.

Saepe ego multa tuae leuitatis dura timebam,
Hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.
Adspice me quanto rapiat Fortuna periclo.
Tu tamen in nostro lenta timore venis:
Et potes hesternos manibus componere crines,
Et longa faciem quaerere desidia:
Nec minus Eois pectus radiare lapillis,
Vt formosa nouo quae parat ire viro.
At non sic Ithaci digressu mota Calypso
Desertis olim fleuerat aequoribus.
Multos illa dies incomtis moesta capillis
Sederat, iniusto multa locuta salo;
Et, quamuis nunquam posthac visura, dolebat
Illa tamen longae conscia laetitiae.
Alphesiboea suos vlta est pro coniuge fratres,
Sanguinis et cari vincula rupit Amor.
Nec sic Aesoniden rapientibus anxia ventis
Hypsipyle vacuo constitit in thalamo:
Hypsipyle nullos post illos sensit amores,
Vt semel Haemonio tabuit hospitio.
Coniugis Euadne miseros elata per ignes
Occidit, Arginae fama pudicitiae,
Quarum nulla tuos potuit conuertere mores,
Tu quoque vti fieres nobilis historia.
Desine iam reuocare tuis periuria verbis,
Cynthia, et oblitos parce mouere deos:
Audax ah! nimium nostro dolitura periclo,
Si quid forte tibi durius inciderit.
Muta prius vasto labantur flumina ponto,
Annus et inversas duxerit ante vices,
Quam tua sub nostro mutetur pectore cura,
Sis quodcunque voles, non aliena tamen;
Quamue mihi viles isti videantur ocelli,
Per quos saepe mihi credita perfidia est.
Hos tu iurabas, si quid mentita fuisses,

Vt tibi suppositis exciderent manibus.
Et contra magnum potes hos attollere Solem?
Nec tremis admissae conscia nequitiae?
Quis te cogebat multos pallere colores,
Et fletum inuitis ducere luminibus?
Queis ego nunc pereo, similes moniturus amantes.
O nullis tutum credere blanditiis!

ELEGIA XVI.

Quae fueram magnis olim patefacta triumphis
Ianua Tarpeiae nota pudicitiae,
Cuius inaurati celebrarunt limina currus,
Captorum lacrimis humida supplicibus;
Nunc ego, nocturnis potorum saucia rixis,
Pulsata indignis saepe queror manibus.
Et mihi non desunt turpes pendere corollae
Semper, et exclusi signa iacere faces.
Nec possum infamis dominae defendere noctes
Nobilis obscoenis tradita carminibus.
Nec tamen illa suae reuocatur parcere famae,
Turpior et secli viuere luxuria.
Haec inter grauibus cogor deflere querelis
Supplicis ah longas tristior excubias.
Ille meos nunquam patitur requiescere postes,
Arguta referens carmina blanditia.
Ianua, vel domina penitus crudelior ipsa,
Quid mihi tam duris clausa taces foribus?
Cur nunquam reserata meos admittis amores,
Nescia furtiuas reddere mota preces?
Nullane finis erit nostro concessa dolori?
Tristis et in tepido limine somnus erit?
Me mediae noctes, me sidera prona iacentem,
Frigidaque Eoo me dolet aura gelu.
Tu sola humanos nunquam miserata labores
Respondes tacitis mutua cardinibus.
O vtinam traiecta caua mea vocula rima,

Percussas dominae vertat in auriculas!
Sit licet et saxo patientior illa Sicano,
Sit licet et ferro durior et chalybe:
Non tamen illa suos poterit compescere ocellos,
Surget et inuitis spiritus in lacrimis.
Nunc iacet alterius felici nixa lacerto;
At mea nocturno verba cadunt Zephyro.
Sed tu sola mei, tu maxima causa doloris,
Victa meis nunquam, ianua, muneribus,
Te non vlla meae laesit petulantia linguae,
Quae solet iratus dicere trita loco:
Vt me tam longa raucum patiare querela,
Sollicitas triuio peruigilare moras.
At tibi saepe nouo deduxi carmina versu,
Osculaque impressis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quoties verti me, perfida, postes,
Debitaque occultis vota tuli manibus?
Haec ille, et si quae miseri nouistis amantes,
Et matutinis obstrepit alitibus.
Sic ego nunc dominae vitiis, et semper amantis
Fletibus, aeterna differor inuidia.

ELEGIA XVII.

Et merito, quoniam potui fugisse puellam,
Nunc ego desertas adloquor Alcyonas.
Nec mihi Cassiope solito visura carinam est,
Omniaque ingrato litore vota cadunt.
Quin etiam absenti prosunt tibi, Cynthia, venti;
Adspice, quam saeuas increpet aura minas.
Nullane placata veniet fortuna procellae?
Haeccine parua meum funus arena teget?
Tu tamen in melius saeuas conuerte querelas.
Sat tibi sit poenae nox et iniqua vada.
An poteris siccis mea fata reponere ocellis?
Ossaque nulla tuo nostra tenere sinu?
Ah pereat, quicunque rates et vela parauit

Primus, et inuito gurgite fecit iter.
Nonne fuit melius dominae peruincere mores,
(Quamuis dura, tamen rara puella fuit)
Quam sic ignotis circumdata litora siluis
Cernere, et optatos quaerere Tyndaridas?
Illic si qua meum sepelissent fata dolorem,
Vltimus et posito staret amore lapis:
Illa meo caros donasset funere crines;
Molliter et tenera poneret ossa rosa:
Illa meum extremo clamasset puluere nomen.
Tum mihi non vllo pondere terra foret.
At vos aequoreae formosa Doride natae,
Candida felici soluite vela choro.
Si quando vestras labens Amor attigit vndas,
Mansuetis socio parcite litoribus.

ELEGIA XVIII.

Haec certe deserta loca, et taciturna querenti,
Et vacuum Zephyri possidet aura nemus.
Hic licet occultos proferre impune dolores,
Si modo sola queant saxa tenere fidem.
Vnde tuos primum repetam, mea Cynthia, fastus?
Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?
Qui modo felices inter numerabar amantes,
Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quae te mihi crimina mutant?
An noua tristitiae causa puella tuae?
Sic mihi te referas leuis, vt non altera nostro
Limine formosos intulit vlla pedes.
Quamuis multa tibi dolor hic meus aspera debet;
Non ita saeua tamen venerit ira mea,
Vt tibi sim merito semper furor, et tua flendo
Lumina deiectis turpia sint lacrimis.
An quia parua damus mutato signa calore?
Et non vlla meo clamat in ore fides?
Vos eritis testes, si quos habet arbor amores,

Fagus, et Arcadio pinus amica deo.
Ah quoties teneras resonant mea verba sub vmbras,
Scribitur et vestris Cynthia corticibus!
An, tua quod peperit nobis iniuria curas,
Quae solum tacitis cognita sunt foribus?
Omnia consueui timidus perferre superbae
Iussa, neque arguto ficta dolore queri.
Pro quo, dî, viui fontes, et frigida rupes,
Et datur inculto tramite dura quies,
Et quodcunque meae possunt narrare querelae,
Cogor ad argutas dicere solus aues.
Sed qualiscunque es, resonent mihi *Cynthia* siluae,
Nec deserta tuo nomine saxa vacent.

ELEGIA XIX.

Non ego nunc tristes vereor, mea Cynthia, manes,
Nec moror extremo debita fata rogo.
Sed ne forte tuo careat mihi funus amore,
Hic timor est ipsis durior exsequiis.
Non adeo leuiter nostris puer haesit ocellis,
Vt meus oblito puluis amore vacet.
Illic Phylacides iucundae coniugis heros
Non potuit caecis immemor esse locis:
Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis
Thessalis antiquam venerat vmbra domum.
Illic, quidquid ero, semper tua dicar imago,
Traiicit et fati litora magnus amor.
Illic formosae veniant chorus heroinae,
Quas dedit Argiuis Dardana praeda viris:
Quarum nulla tua fuerit mihi, Cynthia, forma
Gratior: et Tellus hoc ita iusta sinat.
Quamuis te longae remorentur fata senectae,
Cara tamen lacrimis ossa futura tuis:
Quae tu viua mea possis sentire fauilla.
Tum mihi non vllo mors sit amara loco.
Quam vereor, ne te contemto, Cynthia, busto

Abstrahat a nostro puluere iniquus Amor;
Cogat et inuitam lacrimas siccare cadentes!
Flectitur assiduis certa puella minis.
Quare, dum licet, inter nos laetemur amantes:
Non satis est vllo tempore longus amor.

ELEGIA XX.

Hoc pro continuo te, Galle, monemus amore,
Id tibi ne vacuo defluat ex animo:
Saepe imprudenti fortuna occurrit amanti.
Crudelis Minyis dixerit Ascanius.
Est tibi non infra speciem, non nomine dispar
Thiodamanteo proximus ardor Hylae.
Huic tu, siue leges vmbrosae flumina siluae,
Siue Aniena tuos tinxerit vnda pedes,
Siue Gigantea spatiabere litoris ora,
Siue vbicunque vago fluminis hospitio,
Nympharum semper cupidas defende rapinas.
Non minor Ausoniis est amor ah Dryasin.
Ne tibi sit duros montes et frigida saxa,
Galle, neque expertos semper adire lacus:
Quae miser ignotis error perpessus in oris
Herculis, indomito fleuerat Ascanio.
Namque ferunt olim Pagasae naualibus Argo
Egressam longe Phasidos isse viam;
Et iam praeteritis labentem Athamantidos vndis
Mysorum scopulis adplicuisse ratem.
Hic manus heroum, placitis vt constitit oris,
Mollia composita litora fronde tegit.
At comes inuicti iuuenis processerat vltra
Raram sepositi quaerere fontis aquam.
Hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles,
Hunc super et Zetes, hunc super et Calais,
Oscula suspensis instabant carpere plumis,
Oscula et alterna ferre supina fuga.
Ille sub extrema pendens secluditur ala,

Et volucres ramo submouet insidias.
Iam Pandioniae cesset genus Orithyiae:
Ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryasin.
Hic erat Arganthi Pege sub vertice montis
Grata domus Nymphis humida Thyniasin.
Quam supra nullae pendebant debita curae
Roscida desertis poma sub arboribus:
Et circum irriguo surgebant lilia prato
Candida purpureis mixta papaueribus.
Quae modo decerpens tenero pueriliter vngui,
Proposito florem praetulit officio.
Et modo formosis incumbens nescius vndis
Errorem blandis tardat imaginibus.
Tandem haurire parat demissis flumina palmis
Innixus dextro plena trahens humero.
Cuius vt accensae Dryades candore puellae
Miratae solitos destituere choros:
Prolapsum leuiter facili traxere liquore:
Tum sonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat responsa: sed illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His, o Galle, tuos monitis seruabis amores,
Formosum Nymphis credere tutus Hylan.

ELEGIA XXI.

Tu, qui consortem properas euadere casum,
Miles ab Etruscis saucius aggeribus,
Quid nostro gemitu turgentia lumina torques?
Pars ego sum vestrae proxima militiae.
Sic te seruato possint gaudere parentes,
Haec soror Acca tuis sentiat e lacrimis,
Gallum per medios ereptum Caesaris enses
Effugere ignotas non potuisse manus.
Et quaecunque super dispersa inuenerit ossa
Montibus Etruscis, haec sciat esse mea.

ELEGIA XXII.

Qualis, et vnde genus, qui sint mihi, Tulle, penates,
Quaeris pro nostra semper amicitia.
Si Perusina tibi patriae sunt nota sepulcrae
Italiae duris funera temporibus,
Cum Romana suos egit discordia ciues:
(Sis mihi praecipue puluis Etrusca dolor.
Tu proiecta mihi perpessa es membra propinqui,
Tu nullo miseri contegis ossa solo:)
Proxima supposito contingens Vmbria campo
Me genuit, terris fertilis vberibus.

SEX. AVRELII PROPERTII
LIBER II.

ELEGIA I.

Quaeritis, vnde mihi toties scribantur amores?
  Vnde meus veniat mollis in ora liber?
Non haec Calliope, non haec mihi dictat Apollo.
  Ingenium nobis ipsa puella facit.
Siue illam Cois fulgentem incedere totis,
  Hoc totum e Coa veste volumen erit:
Seu vidi ad frontem sparsos errare capillos,
  Gaudet laudatis ire superba comis:
Siue lyrae carmen digitis percurrit eburnis,
  Miramur, faciles vt premat arte manus:
Seu cum poscentes somnum declinat ocellos,
  Inuenio causas mille poeta nouas:
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
  Tunc vero longas condimus Iliadas:
Seu quidquid fecit, siue est quodcunque locuta,
  Maxima de nihilo nascitur historia.
Quod mihi si tantum, Maecenas, fata dedissent,
  Vt possem heroas ducere in arma manus:
Non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo
  Impositum, vt coelo Pelion esset iter:
Non veteres Thebas, nec Pergama, nomen Homeri,
  Xerxis et imperio bina coisse vada:

Regnaue prima Remi, aut animos Carthaginis altae,
  Cimbrorumque minas, et benefacta Mari;
Bellaque, resque tui memorarem Caesaris, et tu
  Caesare sub magno cura secunda fores.
Nam quoties Mutinam, aut, ciuilia busta, Philippos,
  Aut canerem Siculae classica bella fugae:
Euersosque focos antiquae gentis Etruscae,
  Et Ptolemaeeae litora capta Phari:
Aut canerem Aegyptum et Nilum, cum tractus in vrbem
  Septem captiuis debilis ibat aquis:
Aut regum auratis circumdata colla catenis,
  Actiaque in Sacra currere rostra via:
Te mea Musa illis semper contexeret armis,
  Et sumta et posita pace fidele caput.
Theseus infernis, superis testatur Achilles,
  Hic Ixioniden, ille Menoetiaden.
Sed neque Phlegraeos Iouis, Enceladique tumultus
  Intonet angusto pectore Callimachus:
Nec mea conueniunt duro praecordia versu
  Caesaris in Phrygios condere nomen auos.
Nauita de ventis, de tauris narrat arator,
  Enumerat miles vulnera, pastor oues.
Nos contra angusto versamus proelia lecto.
  Qua pote, quisque in ea conterat arte diem.
Laus in amore mori: laus altera, si datur vno
  Posse frui. Fruar o solus amore meo,
His saltem vt tenear iam finibus: aut mihi si quis
  Venerit alter amor, acrius vt moriar.
Sed memini, solet illa leues culpare puellas,
  Et totam ex Helena non probat Iliada.
Seu mihi sint tangenda nouercae pocula Phaedrae,
  Pocula priuigno non nocitura suo:
Seu mihi Circaeo pereundum gramine, siue
  Colchis Iolciacis vrat aena focis:
Vna meos quoniam praedata est femina sensus,
  Ex hac ducentur funera nostra domo.

Omnes humanos sanat medicina dolores:
  Solus amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetae sanauit crura Machaon,
  Phoenicis Chiron lumina Phillyrides.
Et deus exstinctum Cressis Epidaurius herbis
  Restituit patriis Androgeona focis.
Mysus et Haemonia iuuenis qua cuspide vulnus
  Senserat, hac ipsa cuspide sensit opem.
Hoc si quis vitium poterit mihi demere, solus
  Tantaleae poterit tradere poma manu.
Dolia virgineis idem ille repleuerit vrnis,
  Ne tenera assidua colla grauentur aqua.
Idem Caucasia soluet de rupe Promethei
  Brachia, et a medio pectore pellet auem.
Non hic herba valet; non hic nocturna Cytaeis;
  Non Perimedea gramina secta manu.
Quippe vbi nec causas, nec apertos cernimus ictus,
  Vnde tamen veniant tot mala, caeca via est.
Non eget hic medicis, non lectis mollibus aeger:
  Huic nullum coeli tempus, et aura nocet.
Ambulat, et subito mirantur funus amici.
  Sic est incautum, quidquid habetur amor.
Quandocunque igitur vitam mea fata reposcent,
  Et breue in exiguo marmore nomen ero:
Maecenas, nostrae spes inuidiosa iuuentae,
  Et vitae et morti gloria iusta meae:
Si te forte meo ducet via proxima busto,
  Esseda caelatis siste Britanna iugis;
Taliaque illacrimans mutae iace verba fauillae:
  HUIC MISERO FATUM DURA PUELLA FUIT.

ELEGIA II.

Qui nullam tibi dicebas iam posse nocere,
  Haesisti: cecidit spiritus ille tuus.
Vix vnum potes infelix requiescere mensem,
  Et turpis de te iam liber alter erit.

Liber eram, et vacuo quaerebam viuere lecto:
At me composita face fefellit Amor.
Quaerebam, sicca si posset piscis arena,
Nec solitus ponto viuere toruus aper;
Aut ego si possem studiis vigilare seueris.
Differtur, nunquam tollitur vllus amor.
Ac veluti primo taurus detractat aratro,
Mox venit adsueto mollis ad arua iugo;
Sic primo iuuenes trepidant in amore feroces,
Dehinc domiti post haec aequa et iniqua ferunt.
Turpia perpessus vates est vincla Melampus,
Cognitus Iphicli subripuisse boues:
Quem non lucra, magis Pero formosa coegit,
Mox Amythaonia nupta futura domo.
Nec me tam facies, quamuis sit candida, cepit:
Lilia non domina sunt magis alba mea:
Vt Maeotica nix minio si certet Hibero,
Vtque rosae puro lacte natant folia:
Nec de more comae per laeuia colla fluentes,
Non oculi, geminae, sidera nostra, faces:
Nec si qua Arabio lucet bombyce puella.
Non sum de nihilo blandus amator ego.
Quantum quod posito formose saltat Iaccho,
Egit vt euantes dux Ariadna choros.
Et quantum, Aeolio cum tentat carmina plectro
Par Aganippeae ludere docta lyrae.
Et sua cum antiquae committit scripta Corinnae,
Carminaque Erinnes non putat aequa suis.
Num tibi nascenti primis, mea vita, diebus
Aureus argutum sternuit omen Amor?
Haec tibi contulerunt coelestia munera diui,
Haec tibi ne matrem forte dedisse putes.
Non, non humani sunt partus talia dona:
Ista decem menses non peperere bona.
Gloria Romanis vna es tu nata puellis:
Romano accumbes prima puella Ioui.
Nec semper nobiscum humana cubilia vises:

Post Helenam haec terris forma secunda redit.
Hac ego nunc mirer si flagret nostra iuuentus?
Pulchrius hac fuerat, Troia, perire tibi.
Olim mirabar, cur tanti ad Pergama belli
Europae atque Asiae causa puella fuit.
Nunc, Pari, tu sapiens, et tu, Menelae, fuisti:
Tu, quia poscebas; tu, quia lentus eras.
Digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles:
Vel Priamo belli causa probanda fuit.
Si quis vult fama tabulas anteire vetustas,
Hic dominam exemplo ponat in arte meam.
Siue illam Hesperiis, siue illam ostendet Eois,
Vret et Eoos, vret et Hesperios.
Cur haec in terris facies humana moratur?
Iuppiter, ignosco pristina furta tua.
Fulua coma est, longaeque manus, et maxima toto
Corpore; et incedit vel Ioue digna soror:
Aut cum Dulichias Pallas spatiatur ad aras,
Gorgonis anguiferae pectus operta comis.
Qualis et Ischomache, Lapithae genus heroïnae,
Centauris medio grata rapina mero,
Mercurio et sanctis fertur Boebeïdos vndis
Virgineum Brimo composuisse latus.
Cedite iam, diuae, quas pastor viderat olim
Idaeis tunicam ponere verticibus.
Hanc vtinam faciem nolit mutare senectus;
Etsi Cumaeae secula vatis aget.

ELEGIA III.

Multa prius dominae delicta queraris oportet:
Saepe roges aliquid, saepe repulsus eas:
Et saepe immeritos corrumpas dentibus vngues,
Et crepitum dubio suscitet ira pede.
Nequidquam perfusa meis vnguenta capillis:
Ibat et expenso planta morata gradu.
Nam cui non ego sum fallaci praemia vati?

Quae mea non decies somnia versat anus?
Hostis si quis erit nobis, amet ille puellas:
Gaudeat in puero, si quis amicus erit.
Tranquillo tuta descendis flumine cymba:
Quid tibi tam parui litoris vnda nocet?
Alter saepe vno mutat praecordia verbo:
Altera vix ipso sanguine mollis erit.

ELEGIA IV.

Hoc verum est, tota te ferri, Cynthia, Roma,
Et non ignota viuere nequitia?
Haec merui sperare? dabis mihi, perfida, poenas,
Et nobis Aquilo, Cynthia, ventus erit.
Inueniam tamen e multis fallacibus vnam,
Quae fieri nostro carmine nota velit;
Nec mihi tam duris insultet moribus, et te
Vellicet. Heu sero flebis amata diu!
Nunc est ira recens, nunc est discedere tempus:
Si dolor abfuerit, crede, redibit amor.
Non ita Carpathiae variant Aquilonibus vndae,
Nec dubio nubes vertitur atra Noto,
Quam facile irati verbo mutantur amantes.
Dum licet, iniusto subtrahe colla iugo.
Nec tu non aliquid, sed prima nocte dolebis:
Omne in amore malum, si patiare, leue est.
At tu, per dominae Iunonis dulcia iura,
Parce tuis animis, vita, nocere tibi.
Non solum taurus ferit vncis cornibus hostem,
Verum etiam instanti laesa repugnat ouis.
Nec tibi periuro scindam de corpore vestem,
Nec mea praeclusas fregerit ira fores:
Nec tibi connexos iratus carpere crines,
Nec duris ausim laedere pollicibus.
Rusticus haec aliquis tam turpia proelia quaerat,
Cuius non hederae circuiere caput.
Scribam igitur, tua quod nunquam deleuerit aetas,

CYNTHIA FORMA POTENS, CYNTHIA FORMA LEVIS.
Crede mihi, quamuis contemnas murmura famae,
Hic tibi pallori, Cynthia, versus erit.

ELEGIA V.

Non ita complebant Ephyreae Laïdos aedes,
Ad cuius iacuit Graecia tota fores:
Turba Menandreae fuerat nec Thaïdos olim
Tanta, in qua populus lusit Erichthonius.
Nec quae deletas potuit componere Thebas
Phryne, tam multis facta beata viris.
Quin etiam falsos fingis tibi saepe propinquos,
Oscula ne desint qui tibi iure ferant.
Me iuuenum facies pictae, me nomina laedunt,
Me tener in cunis, et sine voce puer:
Me laedit, si multa tibi dedit oscula, mater,
Me soror, et, cum qua dormit, amica simul.
Omnia me laedunt: timidus sum: ignosce timori,
Et miser in tunica suspicor esse virum.
Felix Admeti coniux, et lectus Vlixis,
Et quaecunque viri femina limen amat.
Templa Pudicitiae quid opus statuisse puellis,
Si cuiuis nuptae quidlibet esse licet?
Quae manus obscoenas depinxit prima tabellas,
Et posuit casta turpia visa domo;
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
Nequitiaeque suae noluit esse rudes.
Ah gemat, in terris ista qui protulit arte
Iurgia sub tacita condita laetitia.
Non istis olim variabant tecta figuris.
Tum paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immerito velauit aranea fanum,
Et mala desertos occupat herba deos.
Quos igitur tibi custodes, quae limina ponam,
Quae nunquam supra pes inimicus eat?

Nam nihil inuitae tristis custodia prodest:
  Quam peccare pudet, Cynthia, tuta sat est.

ELEGIA VI.

Gauisa es certe sublatam, Cynthia, legem,
  Qua quondam edicta flemus vterque diu,
Ni nos diuideret; quamuis diducere amantes
  Non queat inuitos Iuppiter ipse duos.
At magnus Caesar: sed magnus Caesar in armis:
  Deuictae gentes nil in amore valent.
Nam citius paterer caput hoc discedere collo,
  Quam possem nuptae perdere amore faces.
Anne ego transirem tua limina clausa maritus,
  Respiciens vdis prodita luminibus?
Ah mea tum quales caneret tibi tibia somnos,
  Tibia, funesta tristior illa tuba!
Vnde mihi patriis natos praebere triumphis?
  Nullus de nostro sanguine miles erit.
Quod si Romanae comitarent castra puellae,
  Non mihi sat magnus Castoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
  Gloria ad hibernos lata Borysthenidas.
Tu mihi sola places: placeam tibi, Cynthia, solus:
  Hic erit et patrio sanguine pluris amor.
Vxor me nunquam, nunquam me ducet amica:
  Semper amica mihi, semper et vxor eris.

ELEGIA VII.

Eripitur nobis iam pridem cara puella:
  Et tu me lacrimas fundere, amice, vetas?
Nullae sunt inimicitiae, nisi amoris, acerbae:
  Ipsum me iugula, lenior hostis ero.
Possum ego in alterius positam spectare lacerto?
  Nec mea dicetur, quae modo dicta mea est?
Hic olim ignaros luctus populauit Achiuos,

Atridae magno cum stetit alter amor.
His olim, vt fama est, vitiis ad proelia ventum est,
His Troiana vides funera principiis.
Aspera Centauros eadem dementia iussit
Frangere in aduersum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Graiûm? tu criminis auctor
Nutritus durae, Romule, lacte lupae,
Tu rapere intactas docuisti impune Sabinas:
Per te nunc Romae quidlibet audet Amor.
Ille etiam abrepta desertus coniuge Achilles
Cessare in Teucros pertulit arma sua.
Viderat ille fugas, fractos in litore Achiuos,
Feruere et Hectorea Dorica castra face:
Viderat informem multa Patroclon arena
Porrectum, et sparsas caede iacere comas:
Omnia formosam propter Briseida passus:
Tantus in erepto saeuit amore dolor.
At postquam sera captiua est reddita poena,
Fortem illum Haemoniis Hectora traxit equis.
Inferior multo cum sim vel matre, vel armis,
Mirum si de me iure triumphat Amor?
Magni saepe duces, magni cecidere tyranni:
Et Thebae steterunt, altaque Troia fuit.
Omnia vertuntur: certe vertuntur amores.
Vinceris, aut vincis: haec in amore rota est.
Iste quod est, ego saepe fui: sed fors et in hora
Hoc ipso eiecto carior alter erit.
Munera quanta dedi, vel qualia carmina feci!
Illa tamen nunquam ferrea dixit, Amo.
Ergo tam multos nimium temerarius annos,
Improba, qui tulerim teque tuamque domum.
Ecquandone tibi liber sum visus? an vsque
In nostrum iacies verba superba caput?
Penelope poterat bis denos salua per annos
Viuere, tam multis femina digna procis.
Coniugium falsa poterat differre Minerua,
Nocturno soluens texta diurna dolo.

Viuura et quamuis nunquam speraret Vlixen,
Illum exspectando facta remansit anus.
Nec non exanimum amplectens Briseïs Achillen,
Candida vesana verberat ora manu:
Et dominum lauit moerens captiua cruentum
Adpositum flauis in Simoenta vadis;
Foedauitque comas, et tanti corpus Achillei,
Maximaque in parua sustulit ossa manu.
Cum tibi nec Peleus aderat, nec caerula mater,
Scyria nec viduo Deïdamia toro.
Tunc igitur veris gaudebat Graecia natis:
Tunc etiam felix inter et arma pudor.
At tu non vna potuisti nocte vacare,
Impia, non vnum sola manere diem.
Quin etiam multo duxisti pocula risu:
Forsitan et de me verba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te prius ipse reliquit.
Dî faciant, isto capta fruare viro.
Haec mihi vota tuam propter suscepta salutem,
Cum capite hoc Stygiae iam poterentur aquae:
Et lectum flentes circumstaremus amici:
Hic vbi tum, proh dî, perfida, quisue fuit?
Quid si longinquos retinerer miles ad Indos?
Aut mea si staret nauis in Oceano?
Sed vobis facile est verba et componere fraudes.
Hoc vnum didicit femina semper opus.
Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
Nec folia hiberno tam tremefacta Noto:
Quam cito feminea non constat foedus in ira,
Siue ea causa grauis, siue ea causa leuis.
Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam.
Tela, precor, pueri, promite acuta magis.
Figite certantes, atque hanc mihi soluite vitam,
Sanguis erit vobis maxima palma meus.
Sic igitur prima moriere aetate, Properti?
Sed morere: interitu gaudeat illa tuo.
Exagitet nostros manes, sectetur et vmbras,

Insultetque rogis, calcet et ossa mea.
Quid? non Antigonae tumulo Boeotius Haemon
Corruit ipse suo saucius ense latus?
Et sua cum miserae permiscuit ossa puellae,
Qua sine Thebanam noluit ire domum?
Sed non effugies: mecum moriaris oportet.
Hoc eodem ferro stillet vterque cruor.
Quamuis ista mihi mors est inhonesta futura;
Mors inhonesta quidem; tu moriere tamen.
Sidera sunt testes, et matutina pruina,
Et furtim misero ianua aperta mihi:
Te nihil in vita nobis acceptius vnquam.
Nunc quoque eris, quamuis sis inimica mihi:
Nec domina vlla meo ponet vestigia lecto.
Solus ero, quoniam non licet esse tuo.
Atque vtinam, si forte pios eduximus annos,
Ille vir in medio fiat amore lapis.

ELEGIA VIII.

Non ob regna magis diris cecidere sub armis
Thebani, media non sine matre, duces:
Quam, mihi si media liceat pugnare puella,
Mortem ego non fugiam morte subire tua.
Sed tempus lustrare aliis Helicona choreis,
Et campum Haemonio iam dare tempus equo.
Iam libet et fortes memorare ad proelia turmas,
Et Romana mei dicere castra ducis.
Quod si deficiant vires, audacia certe
Laus erit: in magnis et voluisse sat est.
Aetas prima canat Veneres, extrema tumultus.
Bella canam, quando scripta puella mea est.
Nunc volo subducto grauior procedere vultu:
Nunc aliam citharam me mea Musa docet.
Surge, anime, ex humili: iam carmina sumite vires:
Pierides, magni nunc erit oris opus.
Iam negat Euphrates equitem post terga tueri

Parthorum, et Crassos se tenuisse dolet.
India quin, Auguste, tuo dat colla triumpho,
Et domus intactae te tremit Arabiae.
Et, si qua extremis tellus se subtrahit oris,
Sentiet illa tuas postmodo capta manus.
Haec ego castra sequar vates: tua castra canendo
Magnus ero: seruent hunc mihi fata diem!
Vt caput in magnis vbi non est tangere signis,
Ponitur hic imos ante corona pedes:
Sic nos, nunc inopes laudis conscendere carmen,
Pauperibus sacris vilia tura damus.
Nondum etiam Ascraeos norunt mea carmina fontes,
Sed modo Permessi flumine lauit Amor.
Scribant de te alii, vel sis ignota licebit:
Laudet, qui sterili semina ponit humo.
Omnia, crede mihi, secum vno munera lecto
Auferet extremi funeris atra dies.
Et tua transibit contemnens ossa viator,
Nec dicet, CINIS HIC, DOCTA PUELLA FUIT.

ELEGIA IX.

Quicunque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
Nonne putas miras hunc habuisse manus?
Hic primum vidit, sine sensu viuere amantes,
Et leuibus curis magna perire bona.
Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit et humano corde volare deum:
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Nostraque non vllis permanet aura locis.
Et merito hamatis manus est armata sagittis,
Et pharetra ex humero Gnosia vtroque iacet:
Ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hostem,
Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.
In me tela manent, manet et puerilis imago;
Sed certe pennas perdidit ille suas:
Euolat heu nostro quoniam de pectore nusquam,

Assiduusque meo sanguine bella gerit.
Quid tibi iucundum siccis habitare medullis?
Si pudor est, alio traiice tela tua.
Intactos isto satius tentare veneno;
Non ego, sed tenuis vapulat vmbra mea.
Quam si perdideris, quis erit qui talia cantet?
Haec mea Musa leuis, gloria magna tua est.
Quae caput, et digitos, et lumina nigra puellae,
Et canit, vt soleant molliter ire pedes.

ELEGIA X.

Non tot Achaemeniis armantur Susa sagittis,
Spicula quot nostro pectore fixit Amor,
Hic me tam graciles vetuit contemnere Musas,
Iussit et Ascraeum sic habitare nemus.
Non vt Pieriae quercus mea verba sequantur,
Aut possim Ismaria ducere valle feras:
Sed magis vt nostro stupefiat Cynthia versu,
Tunc ego sim Inachio notior arte Lino.
Non ego sum formae tantum mirator honestae,
Nec si qua illustres femina iactat auos.
Me iuuat in gremio doctae legisse puellae,
Auribus et puris scripta probasse mea.
Haec vbi contigerint, populi confusa valeto
Fabula: nam domina iudice tutus ero.
Quae si forte bonas ad pacem verterit aures,
Possum inimicitias tunc ego ferre Iouis.
Quandocunque igitur nostros nox claudet ocellos,
Accipe quae serues funeris acta mei.
Nec mea tunc longa spatietur imagine pompa,
Nec tuba sit fati vana querela mei.
Nec mihi tum fulcro sternatur lectus eburno;
Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
Desit odoriferis ordo mihi lancibus; adsint
Plebeii paruae funeris exsequiae.
Sat mea sat magna est, si tres sint pompa libelli,

Quos ego Persephonae maxima dona feram.
Tu vero nudum pectus lacerata sequare,
  Nec fueris nomen lassa vocare meum.
Osculaque in gelidis ponas suprema labellis,
  Cum dabitur Syrio munere plenus onyx.
Deinde, vbi suppositus cinerem me fecerit ardor,
  Accipiat manes paruula testa meos:
Et sit in exiguo laurus superaddita busto,
  Quae tegat extincti funeris vmbra locum:
Et duo sint versus: *Qui nunc iacet horrida puluis,*
  Vnius hic quondam seruus Amoris erat.
Nec minus haec nostri notescet fama sepulcri,
  Quam fuerant Phthii busta cruenta viri.
Tu quoque, si quando venies ad fata, memento
  Hoc iter: ad lapides cana veni memores.
Interea caue sis nos aspernata sepultos:
  Nonnihil ad verum conscia terra sapit.
Atque vtinam primis animam me ponere cunis
  Iussisset quaeuis de tribus vna soror.
Nam quo tam dubiae seruetur spiritus horae?
  Nestoris est visus post tria secla cinis.
Si tam longaeuae minuisset fata senectae
  Gallicus Iliacis miles in aggeribus,
Non ille Antilochi vidisset corpus humati;
  Diceret aut, O mors, cur mihi sera venis?
Tu tamen amisso non nunquam flebis amico:
  Fas est praeteritos semper amare viros.
Testis, qui niueum quondam percussit Adonin,
  Venantem Idalio vertice, durus aper.
Illis formosum iacuisse paludibus, illuc
  Diceris effusa tu, Venus, isse coma.
Sed frustra mutos reuocabis, Cynthia, manes:
  Nam mea quid poterunt ossa minuta loqui?

ELEGIA XI.

Non ita Dardanio gauisus Atrida triumpho est,
Cum caderent magnae Laomedontis opes:
Non sic errore exacto laetatus Vlixes,
Cum tetigit carae litora Dulichiae:
Nec sic electra, saluum cum adspexit Oresten,
Cuius falsa tenens fleuerat ossa soror:
Nec sic incolumem Minoïs Thesea vidit,
Daedaleum lino cum duce rexit iter:
Quanta ego praeterita collegi gaudia nocte.
Immortalis ero, si altera talis erit.
At dum demissis supplex ceruicibus ibam,
Dicebar sicco vilior esse lacu.
Nec mihi iam fastus opponere quaerit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta sedere potest.
Atque vtinam non tam sero mihi nota fuisset
Conditio: cineri nunc medicina datur.
Ante pedes caecis lucebat semita nobis.
Scilicet insano nemo in amore videt.
Hoc sensi prodesse magis. Contemnite, amantes.
Sic hodie veniet, si qua negauit heri.
Pulsabant alii frustra, dominamque vocabant:
Mecum habuit positum lenta puella caput.
Haec mihi, deuictis potior victoria Parthis:
Haec spolia, haec reges, haec mihi currus erunt.
Magna ego dona tua figam, Cytherea, columna,
Taleque sub nostro munere carmen erit:
HAS PONO ANTE TUAM TIBI, DIVA, PROPERTIUS AEDEM
EXUVIAS, TOTA NOCTE RECEPTUS AMANS.
Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore nauis
Seruata: an mediis sidat onusta vadis.
Quod si forte aliqua nobis mutabere culpa,
Vestibulum iaceam mortuus ante tuum.

ELEGIA XII.

O me felicem, o nox mihi candida! et o tu
Lectule, deliciis facte beate meis!
Nam modo nudatis mecum est luctata papillis,
Interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos somno lapsos patefecit ocellos
Ore suo, et dixit, Siccine lente iaces?
Quam vario amplexu mutamus brachia! quantum
Oscula sunt labris nostra morata tuis!
Quam multa apposita narramus verba lucerna!
Quantaque sublato lumine rixa fuit!
Non iuuat in caeco Venerem corrumpere motu.
Si nescis, oculi sunt in amore duces.
Ipse Paris nuda fertur periisse Lacaena,
Cum Menelaeo surgeret e thalamo.
Nudus et Endymion Phoebi cepisse sororem
Dicitur, et nudae concubuisse Deae.
Quod si pertendens animo vestita cubaris,
Scissa veste meas experiere manus.
Quin etiam, si me vlterius prouexerit ira,
Ostendes matri brachia laesa tuae.
Necdum inclinatae prohibent te ludere mammae:
Viderit hoc, si quam iam peperisse pudet.
Dum nos fata sinunt, oculos satiemus amore.
Nox tibi longa venit, nec reditura dies.
Atque vtinam haerentes sic nos vincire catena
Velles, vt nunquam solueret vlla dies.
Exemplo iunctae tibi sint in amore columbae,
Masculus et totum femina coniugium.
Errat, qui finem vesani quaerit amoris:
Verus amor nullum nouit habere modum.
Terra prius falso partu deludet arantes,
Et citius nigros Sol agitabit equos:
Fluminaque ad caput incipient reuocare liquores,
Aridus et sicco gurgite piscis erit:
Quam possim nostros alio transferre calores.

Huius ero viuus, mortuus huius ero.
Quod mihi si secum tales concedere noctes
Illa velit, vitae longus et annus erit;
Si dabit haec multas, fiam immortalis in illis:
Nocte vna quiuis vel deus esse potest.
Qualem si cuncti vellent decurrere vitam,
Et pressi multo membra iacere mero:
Non ferrum crudele, neque esset bellica nauis;
Nec nostra Actiacum verreret ossa mare.
Nec toties propriis circum oppugnata triumphis
Lassa foret crines soluere Roma suos.
Me certe merito poterunt laudare minores.
Laeserunt nullos pocula nostra deos.
Tu modo, dum licet, hunc fructum ne desere vitae:
Omnia, si dederis oscula pauca, dabis.
At veluti folia arentes liquere corollas,
Quae passim calathis strata natare vides;
Sic nobis, qui nunc magnum spiramus amantes,
Forsitan includet crastina fata dies.

ELEGIA XIII.

Praetor ab Illyricis venit modo, Cynthia, terris,
Maxima praeda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno?
Ah, Neptune, tibi qualia dona darem!
Nunc sine me plena fiunt conuiuia mensa;
Nunc sine me tota ianua nocte patet.
Quare, si sapis, oblatas ne desere messes,
Et stolidum pleno vellere carpe pecus.
Deinde, vbi consumto restabit munere pauper,
Dic alias iterum nauiget Illyrias.
Cynthia non sequitur fasces, nec curat honores:
Semper amatorum ponderat illa sinus.
At tu nunc nostro, Venus o, succurre dolori,
Rumpat vt assiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quiuis mercatur amorem?

Iuppiter, indigna merce puella perit.
Semper in Oceanum mittit me quaerere gemmas,
Et iubet ex ipsa tollere dona Tyro.
Atque vtinam Romae nemo esset diues, et ipse
Straminea posset dux habitare casa!
Nunquam venales essent ad munus amicae,
Atque vna fieret cana puella domo.
Non, quia septenas noctes seiuncta cubaris,
Candida tam foedo brachia fusa viro;
Non quia peccaris, testor te: sed quia vulgo
Formosis leuitas semper amica fuit.
Barbarus excussis agitat vestigia lumbis,
Et subito felix nunc mea regna tenet.
Adspice quid donis Eriphyla inuenit amaris,
Arserit et quantis nupta Creusa malis.
Nullane sedabit nostros iniuria fletus?
An dolor hic vitiis nescit abesse suis?
Tot iam abiere dies, cum me nec cura theatri,
Nec tetigit campi, nec mea Musa iuuat.
Ah pudeat certe, pudeat: nisi forte, quod aiunt,
Turpis amor surdis auribus esse solet.
Cerne ducem, modo qui fremitu compleuit inani
Actia damnatis aequora militibus.
Hunc infamis amor versis dare terga carinis
Iussit, et extremo quaerere in orbe fugam.
Caesaris haec virtus et gloria Caesaris haec est:
Illa, qua vicit, condidit arma manu.
Sed quascunque tibi vestes, quoscunque smaragdos,
Quosue dedit flauo lumine chrysolithos:
Haec videam rapidas in vanum ferre procellas,
Qua tibi terra, velim, qua tibi fiat aqua.
Non semper placidus periuros ridet amantes
Iuppiter, et surda negligit aure preces.
Vidistis moto sonitus procurrere coelo?
Fulminaque aetheria dissiluisse domo?
Non haec Pleïades faciunt, neque aquosus Orion:
Nec sic de nihilo fluminis ira cadit.

Periuras tunc ille solet punire puellas,
Deceptus quoniam fleuit et ipse deus.
Quare ne tibi sit tanti Sidonia vestis,
Vt timeas, quoties nubilus Auster erit.
Mentiri noctem, promissis ducere amantem,
Hoc erit infectas sanguine habere manus.
Horum ego sum vates, quoties desertus amaras
Expleui noctes, fractus vtroque toro.
Vel tu Tantalea moneare ad flumina sorte,
Vt liquor arenti fallat ab ore sitim;
Vel tu Sisyphios licet admirere labores,
Difficile vt toto monte volutet onus:
Durius in terris nihil est, quod viuat, amante,
Nec, modo si sapias, quod minus esse velis.
Quem modo felicem, inuidia admirante, ferebant,
Nunc decimo admittor vix ego quoque die.
Nunc iacere e duro corpus iuuat, impia, saxo,
Sumere et in nostras tetra venena manus.
Nunc licet in triuiis sicca requiescere luna,
Aut per rimosas mittere verba fores.
Quod quamuis ita sit, dominam mutare cauebo.
Tum flebit, cum in me senserit esse fidem.

ELEGIA XIV.

Assiduae multis odium peperere querelae:
Frangitur in tacito femina saepe viro.
Si quid vidisti, semper vidisse negato:
Aut si quid doluit forte, dolere nega.
Quin ego deminuo curam, quod saepe Cupido
Huic malus esse solet, cui bonus ante fuit.
Quid si iam canis aetas mea caneret annis?
Et faceret scissas languida ruga genas?
At non Tithoni spernens Aurora senectam
Desertum Eoa passa iacere domo est.
Illum saepe suis decedens fouit in vlnis,
Quam prius abiunctos sedula lauit equos.

Illum ad vicinos cum amplexa quiesceret Indos,
Maturos iterum est questa redire dies.
Illa deos, currum conscendens, dixit iniquos:
Inuitum et terris praestitit officium:
Cui maiora senis Tithoni gaudia viui,
Quam grauis amisso Memnone luctus erat.
Cum sene non puduit talem dormire puellam,
Et canae toties oscula ferre comae.
At tu etiam iuuenem odisti me, perfida, cum sis
Ipsa anus haud longa curua futura die:
Cum tibi nec frater, nec sit tibi filius vllus,
Frater ego, et tibi sim filius vnus ego.
Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
Ludis et externo tincta nitore caput.
An, si caeruleo quaedam sua tempora fuco
Tinxerit, idcirco caerula forma bona est?
Vt natura dedit, sic omnis recta figura:
Turpis Romano Belgicus ore color.
Illi sub terris fiant mala multa puellae,
Quae mentita suas vertit inepta comas.
De me, mî certe poteris formosa videri,
Mî formosa sat es, si modo saepe venis.
Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
Nec nimis ornata fronte sedere velis.
Credam ego narranti; noli committere Famae:
Et terram rumor transilit, et maria.

ELEGIA XV.

Etsi me inuito discedis, Cynthia, Roma,
Laetor, quod sine me deuia rura colis.
Nullus erit castis iuuenis corruptor in agris,
Qui te blanditiis non sinat esse probam.
Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras,
Nec tibi clamatae somnus amarus erit.
Sola eris, et solos spectabis, Cynthia, montes,
Et pecus, et fines pauperis agricolae.

Illic te nulli poterunt corrumpere ludi;
  Fanaque peccatis plurima causa tuis.
Illic assidue tauros spectabis arantes,
  Et vitem docta ponere falce comas.
Atque ibi rara feres inculto tura sacello,
  Hoedus vbi agrestes corruet ante focos,
Protinus et nuda choreas imitabere sura,
  Omnia ab externo sint modo tuta viro.
Ipse ego venabor. Iam nunc me sacra Dianae
  Suscipere, et Veneri ponere vota iuuat.
Incipiam captare feras, et reddere pinu
  Cornua, et audaces ipse monere canes.
Non tamen, vt vastos ausim tentare leones,
  Aut celer agrestes cominus ire sues.
Haec igitur mihi sit lepores audacia molles
  Excipere, et structo figere auem calamo:
Qua formosa suo Clitumnus flumina luco
  Integit, et niueos abluit vnda boues.
Tu, quoties aliquid conabere, vita, memento
  Venturum paucis me tibi luciferis.
Sic me nec solae poterunt auertere siluae,
  Nec vaga muscosis flumina fusa iugis:
Quin ego in assidua mutem tua nomina lingua,
  Absenti nemo ne nocuisse velit.

ELEGIA XVI.

Quid fles abducta grauius Briseïde? quid fles
  Anxia captiua tristius Andromacha?
Quidue mea de fraude deos, insana, fatigas?
  Quid quereris nostram sic cecidisse fidem?
Non tam nocturna volucris funesta querela
  Attica Cecropiis obstrepit in foliis:
Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba
  Sollicito lacrimas depluit e Sipylo.
Me licet aeratis adstringant brachia nodis,
  Sint mea vel Danaes condita membra domo;

In te ego et aeratas rumpam, mea vita, catenas,
  Ferratam Danaes transiliamque domum.
De te quodcunque, ad surdas mihi dicitur aures;
  Tu modo ne dubita de grauitate mea.
Ossa tibi iuro per matris, et ossa parentis,
  (Si fallo, cinis heu sit mihi vterque grauis!)
Me tibi ad extremas mansurum, vita, tenebras.
  Ambos vna fides auferet, vna dies.
Quod si nec nomen, nec me tua forma teneret,
  Posset seruitium mite tenere tuum.
Septima iam plenae deducitur orbita Lunae;
  Cum de me et de te compita nulla tacent.
Interea nobis non nunquam ianua mollis,
  Non nunquam lecti copia facta tui.
Nec mihi muneribus nox vlla est emta beatis.
  Quidquid eram, hoc animi gratia magna tui.
Cum te tam multi peterent, tu me vna petisti.
  Possum ego naturae non meminisse tuae?
Tunc me vel tragicae vexetis Erinnyes, et me
  Inferno damnes, Aeace, iudicio:
Atque inter Tityi volucres mea poena vagetur:
  Tumque ego Sisyphio saxa labore geram.
Nec tu supplicibus me sis venerata tabellis.
  Vltima talis erit, quae mea prima fides.
Hoc mihi perpetuo ius est, quod solus amator
  Nec cito desisto, nec temere incipio.

ELEGIA XVII.

At quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
  Tantum illi Pantho ne sit amica Venus.
Sed tibi iam videor Dodona verior augur?
  Vxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere. Nihil pudet? adspice, cantat
  Liber: tu nimium credula sola iaces.
Et nunc inter eos tu sermo es: te ille superbus
  Dicit se inuito saepe fuisse domi.

Dispeream, si quidquam aliud, quam gloria, de te
Quaeritur: has laudes ille maritus habet.
Colchida sic hospes quondam decepit Iason:
Eiecta est: tenuit namque Creusa domum.
Sic a Dulichio iuuene est elusa Calypso:
Vidit amatorem pandere vela suum.
Ah nimium faciles aurem praebere puellae,
Discite desertae non temere esse bonae.
Nunc quoque, qui restet, iam pridem quaeritur alter
Experta in primo, stulta, cauere potes.
Nos quocunque loco, nos omni tempore tecum.
Siue aegra pariter, siue valente sumus.

ELEGIA XVIII.

Scis here mi multas pariter placuisse puellas,
Scis mihi, Demophron, multa venire mala.
Nulla meis frustra lustrantur compita plantis,
Omnia in exitium nata theatra meum.
Siue aliquis molli deducit candida gestu
Brachia, seu varios incinit ore modos.
Interea nostri quaerunt sibi vulnus ocelli,
Candida non tecto pectore si qua sedet.
Siue vagi crines puris in frontibus errant,
Indica quos medio vertice gemma tenet.
Quae si forte aliquid vultu mihi dura negarat,
Frigida de tota fronte cadebat aqua.
Quaeris, Demophoon, cur sim tam mollis in omnes,
Quod quaeris, quare non habet vllus amor?
Cur aliquis sacris laniat sua brachia cultris?
Et Phrygis insanos caeditur ad numeros?
Vnicuique dedit vitium natura creato.
Mi natura aliquid semper amare dedit.
Me licet et Thamyrae cantoris fata sequantur,
Nunquam ad formosas, inuide, caecus ero.
Sed, tibi si exiles videor tenuatus in artus,
Falleris: haud vnquam est culta labore Venus.

Percontere licet: saepe est experta puella
Officium tota nocte valere meum.
Iuppiter Alcmenae geminas requieuerat Arctos,
Et coelum noctu bis sine rege fuit.
Nec tamen idcirco languens ad fulmina venit.
Nullus amor vires eripit ipse suas.
Quid? cum e complexu Briseidos iret Achilles,
Num fugere minus Thessala tela Phryges?
Quid? ferus Andromachae lecto cum surgeret Hector
Bella Mycenaeae non timuere rates?
Ille vel hic classes poterat, vel perdere muros.
Hic ego Pelides, hic ferus Hector ego.
Adspice vti coelo modo sol, modo luna ministret
Sic etiam nobis vna puella parum est.
Altera me cupidis teneat foueatque lacertis;
Altera, si quando non sinit esse locum.
Aut, si forte irata meo sit facta ministro,
Vt sciat esse aliam, quae velit esse mea.
Nam melius duo defendunt retinacula nauem,
Tutius et geminos anxia mater alit.
Aut si es dura, nega: sin es non dura, venito.
Quid iuuat in nullo pondere verba loqui?
Hic vnus dolor est ex omnibus acer amanti,
Speranti subito si qua venire negat.
Quanta illum toto versant suspiria lecto,
Cum recipi, quem non nouerit, illa vetat?
Et rursum puerum quaerendo audita fatigat,
Quem, quae scire timet, dicere plura iubet.
Cui fuit indocto fugienda haec semita vulgi,
Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.
Ingenuus quisquam alterius dat munera seruo,
Vt promissa suae verba ferat dominae?
Et quaerit toties, Quaenam nunc porticus illam
Integit? et, Campo quo mouet illa pedes?
Deinde vbi pertuleris, quos dicit fama, labores
Herculis, vt scribat, Muneris ecquid habes?
Et modo pauonis caudae flabella superbi,

Et manibus dura frigus habere pila:
Et cupit iratum talos me poscere eburnos,
Quaeque nitent Sacra vilia dona via.
Ah peream, si me ista mouent dispendia: verum
Fallaci dominae iam pudet esse iocum.
Cernere vti possis vultum custodis auari,
Captus et immunda saepe latere casa,
Quam care semel in toto nox vertitur anno?
Ah pereant, si quos ianua clausa iuuat.
Contra, reiecto quae libera vadit amictu,
Custodum et nullo septa timore, placet.
Cui saepe immundo Sacra conteritur via socco,
Nec sinit esse moram, si quis adire velit,
Differet haec nunquam, nec poscet garrula, quae te
Adstrictus ploret saepe dedisse pater.
Nec dicet, Timeo, propera iam surgere, quaeso:
Infelix, hodie vir mihi rure venit.
Et quas Euphrates, et quas mihi misit Orontes,
Me capiant: nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli iam restat amanti,
Nullus liber erit, si quis amare volet.
Tu loqueris, cum sis iam noto fabula libro:
Et tua sit toto Cynthia lecta foro?
Cui non his verbis adspergat tempora surdo
Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor?
Quod si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
Non ego nequitiae dicerer esse caput.
Nec sic per totam infamis traducerer vrbem:
Vrerer et quamuis nomine, verba darem.
Quare ne tibi sit mirum me quaerere viles.
Parcius infamant: num tibi causa leuis?

ELEGIA XIX.

Hoc erat in primis quod me gaudere iubebas?
Tam te formosam non pudet esse leuem?
Vna aut altera nox nondum est in amore peracta,

Et dicor lecto iam grauis esse tuo.
Me modo laudabas, et carmina nostra legebas,
Ille tuus pennas tam cito vertit amor?
Contendat mecum ingenio, contendat et arte,
In primis vna discat amare domo:
Si libitum tibi erit, Lernaeas pugnet ad hydras,
Et tibi ab Hesperio mala dracone ferat:
Tetra venena libens, et naufragus ebibat vndas,
Et nunquam pro te deneget esse miser:
(Quos vtinam in nobis, vita, experiare labores)
Iam tibi de timidis iste proteruus erit.
Qui nunc se in tumidum iactando venit honorem:
Dissidium vobis proximus annus erit.
Dura est, quae multis simulatum fingit amorem,
Et se plus vni si qua parare potest.
At me non aetas mutabit tota Sibyllae,
Non labor Alcidae, non niger ille dies.
Tu mea compones, et dices, Ossa, Properti,
Haec tua sunt: heu heu, tu mihi certus eras.
Certus eras heu heu: quamuis nec sanguine auito
Nobilis, et quamuis non ita diues eras.
Nil ego non patiar: nunquam me iniuria mutat:
Ferre ego formosam nullam onus esse puto.
Credo ego, non paucos ista periisse figura:
Credo ego, sed multos non habuisse fidem.
Paruo dilexit spatio Minoïda Theseus,
Phyllida Demophoon: hospes vterque malus.
Iam tibi Iasonia nota est Medea carina,
Et modo seruato sola relicta viro.
Noli nobilibus, noli conferre beatis.
Vix venit, extremo qui legat ossa die.
Ii tibi nos erimus: sed tu potius, precor, vt me
Demissis plangas pectore nuda comis.
Vnica nata meo pulcherrima cura dolori,
Excludit quoniam sors mea saepe venis.
Ista meis fiet notissima forma libellis:
Calue, tua venia; pace, Catulle, tua.

Miles depositis annosus secubat armis,
Grandaeuique negant ducere aratra boues:
Putris ét in vacua requiescit nauis arena,
Et vetus in templo bellica parma vacat.
At me ab amore tuo deducet nulla senectus,
Siue ego Tithonus, siue ego Nestor ero.
Et si secla forent antiquis grata puellis,
Essem ego, quod nunc tu: tempore vincor ego.
Non tamen ista meos mutabunt secula mores.
Vnusquisque sua nouerit ire via.
Nonne fuit satius duro seruire tyranno?
Et gemere in tauro, saeue Perille, tuo?
Gorgonis et satius fuit obdurescere vultu?
Caucasias etiam si pateremur aues?
Sed tamen obsistam: teritur robigine mucro
Ferreus, et paruo saepe liquore silex.
At nullo dominae teritur sub limine amor, qui
Restat, et immerita sustinet aure minas.
Vltro contemtus rogat, et peccasse fatetur
Laesus, et inuitis ipse redit pedibus.
Tu quoque, qui pleno fastus adsumis amore,
Credule, nulla diu femina pondus habet.
An quisquam in mediis persoluit vota procellis,
Cum saepe in portu fracta carina natet?
Aut prius infecto deposcit praemia cursu,
Septima quam metam triuerit ante rota?
Mendaces ludunt flatus in amore secundo.
Si qua venit sero, magna ruina venit.
Tu tamen interea, quamuis te diligat illa,
In tacito cohibe gaudia clausa sinu.
Namque in amore suo semper sua maxima cuique
Nescio quo pacto verba nocere solent.
Quamuis te persaepe vocet, semel ire memento.
Inuidiam quod habet, non solet esse diu.
At vos, qui officia in multos reuocatis amores,
Quantum sic cruciat lumina vestra dolor:
Vidistis pleno teneram candore puellam;

Vidistis fusco: ducit vterque color.
Vidistis quandam Argiua prodire figura:
Vidistis nostras: vtraque forma rapit.
Illaque plebeio, vel sit sandicis amictu:
Haec atque illa mali vulneris vna via est.
Cum satis vna tuis insomnia portet ocellis,
Vna sit et cuiuis femina multa mala.

ELEGIA XX.

Vidi ego te in somnis fracta, mea vita, carina
Ionio lassas ducere rore manus;
Et quaecunque in me fueras mentita, fateri;
Nec iam humore graues tollere posse comas:
Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
Aurea quam molli tergore vexit ouis.
Quam timui, ne forte tuum mare nomen haberet,
Atque tua labens nauita fleret aqua!
Quae tum ego Neptuno, quae tum cum Castore fratri,
Quaeque tibi excepi tum dea Leucothee?
At tu, vix primas extollens gurgite palmas,
Saepe meum nomen iam peritura vocas.
Quod si forte tuos vidisset Glaucus ocellos,
Esses Ionii facta puella maris.
Et tibi prae inuidia Nereides increpitarent,
Candida Nesaee, caerula Cymothoë.
Sed tibi subsidium delphinum currere vidi,
Qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.
Iamque ego conabar summo me mittere saxo,
Cum mihi discussit talia visa metus.
Nunc admirentur, quod tam mihi pulchra puella
Seruiat, et tota dicar in vrbe potens.
Non, si Cambysae redeant, et flumina Croesi,
Dicat: De nostro surge, poeta toro.
Nam mea cum recitat, dicit se odisse beatos,
Carmina tam sancte nulla puella colit.
Multum in amore fides, multum constantia prodest.

Qui dare multa potest, multa et amare potest.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
Hanc sequar, et fidos vna aget aura duos.
Vnum litus erit sopitis; vnaque tecto
Arbor, et ex vna saepe bibemus aqua.
Et tabula vna duos poterit componere amantes,
Prora cubile mihi, seu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar: saeuus licet vrgeat Eurus,
Velaque in incertum frigidus Auster agat.
Quicunque et venti miserum vexastis Vlixen,
Et Danaum Euboico litore mille rates.
Et qui mouistis duo litora, cum rudis Argus
Dux erat ignoto missa columba mari.
Illa meis tantum non vsquam desit ocellis,
Incendat nauem Iuppiter ipse licet.
Certe iisdem nudi pariter iactabimur oris.
Me licet vnda ferat, te modo terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Ioui.
Testis Amymone, latices cum ferret in Argis,
Compressa, et Lernae pulsa tridente palus.
Iam deus amplexu votum persoluit: at illi
Aurea diuinas vrna profudit aquas.
Crudelem et Boream rapta Orithyia negabit.
Hic deus et terras et maria alta domat.
Crede mihi, nobis mitescet Scylla, nec vnquam
Alternas remouet vasta Charybdis aquas.
Ipsaque sidera erunt nullis obscura tenebris:
Purus et Orion, purus et Hoedus erit.
Quod mihi si ponenda tuo sit corpore vita,
Exitus hic nobis non inhonestus erit.
At vos incertam, mortales, funeris horam
Quaeritis, et qua sit mors aditura via:
Quaeritis et coelo Phoenicum inuenta sereno,
Quae sit stella homini commoda, quaeque mala,
Seu pedibus Parthos sequimur, seu classe Britannos,
Et maris et terrae caeca pericla viae.

Rursus et obiectum fletis capiti esse tumultum,
Cum Mauors dubias miscet vtrinque manus.
Praeterea domibus flammam, domibusque ruinam:
Neu subeant labris pocula nigra tuis.
Solus amans nouit, quando periturus, et a qua
Morte: neque hic Boreae flabra, neque arma timet.
Iam licet et Stygia sedeat sub arundine remex,
Cernat et infernae tristia vela ratis:
Si modo clamantis reuocauerit aura puellae,
Concessum nulla lege redibit iter.

ELEGIA XXI.

Juppiter, affectae tandem miserere puellae:
Tam formosa tuum mortua crimen erit.
Hoc tibi vel poterit coniux ignoscere Iuno.
Frangitur et Iuno, si qua puella perit.
Venit enim tempus, quo torridus aestuat aer,
Incipit et sicco feruere terra Cane.
Sed non tam ardoris culpa est, neque crimina coeli:
Quam toties sanctos non habuisse deos.
Hoc perdit miseras, hoc perdidit ante puellas:
Quidquid iurarunt, ventus et vnda rapit.
Num sibi collatam doluit Venus? illa peraeque
Prae se formosis inuidiosa dea est.
An contempta tibi Iunonis templa Pelasgae?
Palladis aut oculos ausa negare bonos?
Semper, formosae, non nostis parcere verbis.
Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi, vexatae per multa pericula vitae,
Extremo veniet mollior hora die.
Io versa caput primos mugiuerat annos:
Nunc dea, quae Nili flumina vacca bibit.
Ino etiam prima terras aetate vagata est:
Hanc miser implorat nauita Leucotheen.
Andromede monstris fuerat deuota marinis:
Haec eadem Persei nobilis vxor erat.

Callisto Arcadios errauerat vrsa per agros:
Haec nocturna suo sidere vela regit.
Quod si forte tibi properarint fata quietem,
Illa sepulturae fata beata tuae;
Narrabis Semelae, quo sis formosa periclo,
Credet et illa suo docta puella malo.
Et tibi Maeonias inter Heroidas omnes
Primus erit, nulla non tribuente, locus.
Nunc, vtcunque potes, fato gere saucia morem.
Et deus, et durus vertitur ipse dies.
Deficiunt magico torti sub carmine rhombi,
Et tacet exstincto laurus adusta foco.
Et iam Luna negat toties descendere coelo;
Nigraque funestum concinit omen auis.
Vna ratis fati nostros portabit amores.
Caerula ad infernos velificata lacus.
Si non vnius, quaeso, miserere duorum:
Viuam, si viuet: si cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis sacro me carmine damno:
Scribam ego, PER MAGNUM SALVA PUELLA IOVEM.
Ante tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit,
Narrabitque sedens longa pericla sua.
Haec tua, Persephone, maneat clementia, nec tu,
Persephones coniux, saeuior esse velis.
Sunt apud infernos tot millia formosarum:
Pulchra sit in superis, si licet, vna locis.
Vobiscum Antiope, vobiscum candida Tyro,
Vobiscum Europe, nec proba Pasiphae:
Et quot Iona tulit, vetus et quot Achaia formas,
Et Thebae, et Priami diruta regna senis:
Et quaecunque erat in numero Romana puella,
Occidit. Has omnes ignis auarus habet.
Nec forma aeternum, aut cuiquam est fortuna perennis.
Longius, aut propius, mors sua quemque manet.
Tu quoniam es, mea lux, magno demissa periclo,
Munera Dianae debita redde choros.

Redde etiam excubias diuae nunc, ante iuuencae:
 Votiuas noctes et mihi solue decem.

ELEGIA XXII.

Hesterna, mea lux, cum potus nocte vagarer,
 Nec me seruorum duceret vlla manus,
Obuia nescio quot pueri mihi turba minuta
 Venerat: (hos vetuit me numerare timor:)
Quorum alii faculas, alii retinere sagittas,
 Pars etiam visa est vincla parare mihi.
Sed nudi fuerant. Quorum lasciuior vnus,
 Arripite hunc, inquit: nam bene nostis eum.
Hic erat: hunc mulier nobis irata locauit.
 Dixit, et in collo iam mihi nodus erat.
Hic alter iubet in medium propellere: et alter,
 Intereat, qui nos non putat esse deos.
Haec te non meritum totas exspectat in horas:
 At tu nescio quas quaeris, inepte, fores.
Quae cum Sidoniae nocturna ligamina mitrae
 Soluerit, atque oculos mouerit illa graues,
Adflabunt tibi non Arabum de gramine odores;
 Sed quos ipse suis fecit Amor manibus.
Parcite iam, fratres: iam certos spondet amores,
 Et iam ad mandatam venimus ecce domum.
Atque ita mi iniecto dixerunt rursus amictu,
 I nunc, et noctes disce manere domi.
Mane erat, et volui, si sola quiesceret illa,
 Visere: at in lecto Cynthia sola fuit.
Obstupui: non illa mihi formosior vnquam
 Visa, neque ostrina cum fuit in tunica.
Ibat et hinc castae narratum somnia Vestae,
 Neu sibi, neue mihi quae nocitura forent.
Talis visa mihi somno demissa recenti.
 Heu quantum per se candida forma valet!
Quo tu matutinus, ait, speculator amicae?
 Me similem vestris moribus esse putas?

Non ego tam facilis: sat erit mihi cognitus vnus,
Vel tu, vel si quis verior esse potest.
Apparent non vlla toro vestigia presso,
Signa voluptatis; nec iacuisse duos.
Adspice, vt in toto nullus mihi corpore surgat
Spiritus, admisso notus adulterio.
Dixit, et opposita propellens suauia dextra,
Prosilit in laxa nixa pedem solea.
Sic ego tam sancti custos excludor amoris.
Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

ELEGIA XXIII.

Quaeris, cur veniam tibi tardior? aurea Phoebi
Porticus a magno Caesare aperta fuit.
Tota erat in speciem Poenis digesta columnis:
Inter quas Danai femina turba senis.
Hic equidem Phoebo visus mihi pulchrior ipso
Marmoreus tacita carmen hiare lyra.
Atque aram circum steterant armenta Myronis
Quatuor artifices viuida signa boues.
Tum medium Clario surgebat marmore templum,
Et patria Phoebo carius Ortygia.
Auro Solis erat supra fastigia currus,
Et valuae, Libyci nobile dentis opus.
Altera deiectos Parnassi vertice Gallos,
Altera moerebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem deus ipse, interque sororem,
Pythius in longa carmina veste sonat.
Illic adspicias scopulis haerere sorores,
Et canere antiqui dulcia furta Iouis:
Vt Semela est combustus, vt est deperditus Io:
Denique vt ad Troiae tecta volarit auis.
Qui videt, is peccat: qui non et viderit, ergo
Non cupiet: facti crimina lumen habet.
Quod si nemo exstat, qui vicerit alitis arma,
Communis culpae cur reus vnus agor?

Vna contentum pudeat me viuere amica?
  Hoc si crimen erit, crimen amoris erit.
Mi nemo obiiciat, libeat tibi, Cynthia, mecum
  Roscida muscosis antra tenere iugis.
Nec tu Virginibus reuerentia moueris ora:
  Hic quoque non nescit, quid sit amare, chorus.
Si tamen Oeagri quaedam compressa figura
  Bistoniis olim rupibus accubuit.
Hic vbi me prima statuent in parte choreae,
  Et medius tecta cuspide Bacchus erit:
Tum capiti sacros patiar pendere corymbos;
  Nam sine te nostrum non valet ingenium.
Hoc vtinam spatiere loco, quodcunque vacabis,
  Cynthia: sed tibi me credere turba vetat;
Cum videt accensis deuotam currere taedis
  In nemus, et Triuiae lumina ferre deae.
Nam quid Praenestis dubias, o Cynthia, sortes?
  Quid petis Aeaei moenia Telegoni?
Curue te in Herculeum deportant esseda Tibur?
  Appia cur toties te via ducit anum?
Scilicet vmbrosis sordet Pompeia columnis
  Porticus aulaeis nobilis Attalicis:
Et creber platanis pariter surgentibus ordo,
  Flumina sopito quaeque Marone cadunt:
Et leniter nymphis tota crepitantibus vrbe,
  Cum subito Triton ore recondit aquam.
Falleris: ista tui furtum via monstrat amoris.
  Non vrbem, demens; lumina nostra fugis.
Quo fugis, ah demens? nulla est fuga. Tu licet vsque
  Ad Tanain fugias, vsque sequetur Amor.
Non, si Pegaseo vecteris in aera dorso;
  Nec, tibi si Persei mouerit ala pedes:
Vel, si te sectae rapiant talaribus aurae:
  Nil tibi Mercurii proderit alta via.
Instat semper Amor supra caput; instat amanti,
  Et grauis ipse super libera colla sedet.
Excubat ille acer custos, et tollere nusquam

Te patietur humo lumina capta semel.
Et iam si pecces, deus exorabilis ille est,
Si modo praesentes viderit esse preces.
Num iam, dura, paras Phrygias nunc ire per vndas,
Et petere Hyrcani litora nota maris?
Spargere et alterna communes caede penates,
Et ferre ad patrios praemia dira lares?
Nil agis: insidias in me componis inanes:
Tendis iners docto retia nota mihi.
Sed de me minus est: famae iactura pudicae
Tanta tibi miserae, quanta mereris, erit.
Nuper enim de te nostras me laedit ad aures
Rumor, et in tota non bonus vrbe fuit.
Sed te non debes inimicae credere linguae:
Semper formosis fabula poena fuit.
Non tua deprenso damnata est fama veneno:
Testis eris puras, Phoebe, videre manus.
Sin autem longo nox vna aut altera lusu
Consumta est, non me crimina parua mouent.
Ista senes licet accusent conuiuia duri;
Nos modo propositum, vita, teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures:
Hic locus est, in quo tibia docta sones;
Quae non iure vado Maeandri iacta natasti,
Turpia cum faceret Palladis ora tumor.
Tyndaris externo patriam mutauit amore,
Et sine decreto viua reducta domum.
Ipsa Venus, quamuis corrupta libidine Martis,
Nam minus in coelo semper honesta fuit?
Quamuis Ida Parim pastorem dicat amasse,
Atque inter pecudes accubuisse deam:
Hoc et Hamadryadum spectauit turba sororum,
Silenique senes, et pater ipse chori.
Cum quibus Idaeo legisti poma sub antro,
Supposita excipiens, Nai, caduca manu.
An quisquam in tanto stuprorum examine quaerit,
Cur haec tam diues? quis dedit? vnde dedit?

O nimium nostro felicem tempore Romam,
Si contra mores vna puella facit!
Haec eadem ante illam impune et Lesbia fecit.
Quae sequitur, certe est inuidiosa minus.
Qui quaerit Tatios veteres, durasque Sabinas,
Hic posuit nostra nuper in vrbe pedem.
Tu prius et fluctus poteris siccare marinos,
Altaque mortali deligere astra manu,
Quam facere, vt nostrae nolint peccare puellae.
Hic mos Saturno regna tenente fuit:
Et cum Deucalionis aquae fluxere per orbem,
Et post antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi, quis potuit lectum seruare pudicum?
Quae dea cum solo viuere sola deo?
Vxorem quondam magni Minois, vt aiunt,
Corrupit torui candida forma bouis.
Nec minus aerato Danae circumdata muro,
Non potuit magno casta negare Ioui.
Quod si tu Graias, seu sis imitata Latinas:
Semper viue meo libera iudicio.

ELEGIA XXIV.

Tristia iam redeunt iterum solemnia nobis:
Cynthia iam noctes est operata decem.
Atque vtinam Nilo pereat quae sacra tepente
Misit matronis Inachis Ausoniis.
Quae dea tam cupidos toties diuisit amantes,
Quaecunque illa fuit, semper amara fuit.
Tu certe Iouis occultis in amoribus, Io,
Sensisti, multas quid sit inire vias;
Cum te iussit habere puellam cornua Iuno,
Et pecoris duro perdere verba sono.
Ah quoties quernis laesisti frondibus ora:
Mansisti stabulis abdita pasta tuus.
An, quoniam agrestem detraxit ab ore figuram
Iuppiter, idcirco facta superba dea es?

An tibi non satis est fuscis Aegyptus alumnis?
Cur tibi tam longa Roma petita via?
Quidue tibi prodest viduas dormire puellas?
Sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt.
Aut nos e nostra te, saeua, fugabimus vrbe:
Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit.
At tu, quae nostro nimium placata dolore es,
Noctibus his vacui ter faciamus iter.
Non audis, et verba sinis mea ludere: cum iam
Flectant Icarii sidera tarda boues.
Lenta bibis: mediae nequeunt te frangere noctes.
An nondum est talos mittere lassa manus?
Ah pereat, quicunque meracas reperit vuas,
Corrupitque bonas nectare primus aquas.
Icare, Cecropiis merito iugulate colonis,
Pampineus, nosti, quam sit amarus odor.
Tu quoque, o Eurytion, vino, Centaure, peristi:
Nec non Ismario tu, Polypheme, mero.
Vino forma perit, vino corrumpitur aetas;
Vino saepe suum nescit amica virum.
Me miserum, vt multo nihil est mutata Lyaeo!
Iam bibe: formosa es: nil tibi vina nocent.
Cum tua praependent demissae in pocula sertae,
Et mea deducta carmina voce legis;
Largius effuso madeat tibi mensa Falerno,
Spumet et aurato mollius in calice.
Nulla tamen lecto recipit se sola libenter.
Est quiddam, quod vos quaerere cogat Amor.
Semper in absentes felicior aestus amantes.
Eleuat assiduos copia longa viros.

ELEGIA XXV.

Cur quisquam faciem dominae iam credat Amori?
Sic erepta mihi paene puella mea est.
Expertus dico, nemo est in amore fidelis.
Formosam raro non sibi quisque petit.

Polluit ille deus cognatos, soluit amicos,
Et bene concordes tristia ad arma vocat.
Hospes in hospitium Menelao venit adulter.
Colchis et ignotum nonne secuta virum est?
Lynceu, tune meam potuisti tangere curam?
Perfide, nonne tuae tunc cecidere manus?
Quid si non constans illa et tam certa fuisset?
Posses in tanto viuere flagitio?
Tu mihi vel ferro pectus, vel perde veneno:
Ah domina tantum te modo tolle mea.
Te socium vitae, te corporis esse licebit,
Te dominum admitto rebus, amice, meis.
Lecto te solum, lecto te deprecor vno.
Riualem possum non ego ferre Iouem.
Ipse meas solus, quod nil est, aemulor vmbras,
Stultus, quod stulto saepe timore tremo.
Vna tamen causa est, qua crimina tanta remitto,
Errabant multo quod tua verba mero.
Sed nunquam vitae fallet me ruga seuerae.
Omnes iam norunt, quam sit amare bonum.
Lynceus ipse meus seros insanit amores.
Solum te nostros laetor adire deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
Proderit? aut rerum dicere posse vias?
Aut quid Cretaci tibi prosunt carmina lecta?
Nil iuuat in magno vester amore senex.
Tu satius Musis meliorem imitere Philetam,
Et non inflati somnia Callimachi.
Non rursus licet Aetoli referas Acheloi
Luxerit vt magno fractus amore liquor.
Atque etiam vt Phrygio fallax Maeandria campo
Errat, et ipsa suas decipit vnda vias.
Qualis et Adrasti fuerit vocalis Arion,
Tristia ad Archemori funera victor equus.
Amphiaraeae nil prosunt fata quadrigae,
Aut Capanei magno grata ruina Ioui.
Desine et Aeschyleo componere verba cothurno,

Desine, et ad molles membra resolue choros.
Incipe iam angusto versus includere torno;
Inque tuos ignes, dure poeta, veni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero,
Despicit et magnos recta puella deos.
Sed non ante graui taurus succumbit aratro,
Cornua quam validis haeserit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores.
Trux tamen a nobis ante domandus eris.
Harum nulla solet rationem quaerere mundi,
Nec cur fraternis Luna laboret equis:
Nec si post Stygias aliquid restabit ad vndas,
Nec si consulto fulmina missa tonent.
Adspice me, cui parua domi fortuna relicta est,
Nullus et antiquo Marte triumphus aui:
Vt regnem mixtas inter conuiua puellas
Hoc, ego quo tibi nunc eleuor, ingenio.
Me iuuet hesternis positum languere corollis,
Quem tetigit iactu certus ad ossa deus:
Actia Virgilium custodis litora Phoebi,
Caesaris et fortes dicere posse rates:
Qui nunc Aeneae Troiani suscitat arma,
Iactaque Lauinis moenia litoribus.
Cedite Romani scriptores, cedite Graii.
Nescio quid maius nascitur Iliade.
Tu canis vmbrosi subter pineta Galesi
Thyrsin, et attritis Daphnin arundinibus:
Vtque decem possint corrumpere mala puellam,
Missus et impressis hoedus ab vberibus.
Felix, qui viles pomis mercaris amores,
Huic licet ingratae Tityrus ipse canat.
Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin
Agricolae domini carpere delicias.
Quamuis ille suam lassus requiescat auenam,
Laudatur faciles inter Hamadryadas.
Tu canis Ascraei veteris praecepta poetae,
Quo seges in campo, quo viret vua iugo.

Tale facis carmen docta testudine, quale
Cynthius impositis temperat articulis.
Non tamen haec vlli venient ingrata legenti,
Siue in amore rudis, siue peritus erit.
Nec minor his animis, nec se minor ore canorus
Anseris indocto carmine cessit olor.
Haec quoque perfecto ludebat Iasone Varro,
Varro Leucadiae maxima flamma suae.
Haec quoque lasciui cantarunt scripta Catulli,
Lesbia queis ipsa notior est Helena.
Haec etiam docti confessa est pagina Calui,
Cum caneret miserae funera Quintiliae.
Et modo formosa qui multa Lycoride Gallus
Mortuus inferna vulnera lauit aqua.
Cynthia quin etiam versu laudata Properti,
Hos inter si me ponere Fama volet.

SEX. AVRELII PROPERTII

LIBER III.

ELEGIA I.

Callimachi manes, et Coi sacra Philetae,
  In vestrum, quaeso, me sinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
  Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite, quo pariter carmen tenuastis in antro,
  Quoque pede ingressi, quamue bibistis aquam.
Ah valeat, Phoebum quicunque moratur in armis:
  Exactus tenui pumice versus eat.
Quo me Fama leuat terra sublimis, et a me
  Nata coronatis Musa triumphat equis,
Et mecum in curru parui vectantur Amores,
  Scriptorumque meas turba secuta rotas.
Qui frustra missis in me certatis habenis?
  Non datur ad Musas currere lata via.
Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
  Qui finem imperii Bactra futura canent.
Sed, quod pace legas, opus hoc de monte Sororum
  Detulit intacta pagina nostra via.
Mollia, Pegasides, vestro date serta poetae:
  Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi, quod viuo, detraxerit inuida turba,
  Post obitum duplici foenore reddet honos.

O 2

Omnia post obitum fingit maiora vetustas:
Maius ab exsequiis nomen in ora venit.
Nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces?
Fluminaque Haemonio comminus isse viro?
Idaeum Simoenta Iouis cunabula parui?
Hectora ter campos, ter maculasse rotas?
Deïphobumque, Helenumque, et Polydamanta sine armis?
Qualemcunque Parin vix sua nosset humus.
Exiguo sermone fores nunc, Ilion, et tu
Troia, bis Oetaei numine capta dei.
Nec non ille tui casus memorator Homerus
Posteritate suum crescere sentit opus.
Meque inter seros laudabit Roma nepotes.
Illum post cineres auguror ipse diem.
Ne mea contemto lapis indicet ossa sepulcro,
Prouisum est, Lycio vota probante deo.
Carminis interea nostri redeamus in orbem,
Gaudeat vt solito tacta puella sono.
Orpheu, te duxisse feras, et concita dicunt
Flumina Threïcia sustinuisse lyra.
Saxa Cithaeronis Thebas agitata per artem
Sponte sua in muri membra coisse ferunt.
Quin etiam, Polypheme, fera Galatea sub Aetna
Ad tua rorantes carmina flexit equos.
Miremur, nobis et Baccho et Appolline dextro,
Turba puellarum si mea verba colit?
Quod non Taenariis domus est mihi fulta columnis,
Nec camera auratas inter eburna trabes:
Nec mea Phaeacas aequant pomaria siluas;
Non operosa rigat Martius antra liquor:
At Musae comites, et carmina cara legenti,
Et defessa choris Calliopea meis.
Fortunata meo si qua es celebrata libello,
Carmina erunt formae tot monumenta tuae.
Nam neque Pyramidum sumtus ad sidera ducti,
Nec Iouis Elei coelum imitata domus

Nec Mausolei diues fortuna sepulcri
  Mortis ab extrema conditione vacant.
Aut illis flamma, aut imber subducet honores;
  Annorum aut ictu pondera victa ruent.
At non ingenio quaesitum nomen ab aeuo
  Excidet: ingenio stat sine morte decus.

ELEGIA II.

Visus eram molli recubans Heliconis in vmbra,
  Bellerophontei qua fluit humor equi,
Reges, Alba, tuos, et regum facta tuorum,
  Tantum operis neruis hiscere posse meis:
Paruaque tam magnis admoram fontibus ora,
  Vnde pater sitiens Ennius ante bibit,
Et cecinit Curios fratres, et Horatia pila,
  Regiaque Aemilia vecta tropaea rate;
Victricesque moras Fabii, pugnamque sinistram
  Cannensem, et versos ad pia vota deos;
Hannibalemque Lares Romana sede fugantes,
  Anseris et tutum voce fuisse Iouem.
Cum me Castalia speculans ex arbore Phoebus
  Sic ait, aurata nixus ad antra lyra:
Quid tibi cum tali, demens, est flumine? quis te
  Carminis heroi tangere iussit opus?
Non hinc vlla tibi speranda est fama, Properti.
  Mollia sunt paruis prata terenda rotis,
Vt tuus in scamno iactetur saepe libellus,
  Quem legat exspectans sola puella virum.
Cur tua praescriptos euecta est pagina gyros?
  Non est ingenii cymba grauanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas;
  Tutus eris: medio maxima turba mari est.
Dixerat, et plectro sedem mihi monstrat eburno,
  Qua noua muscoso semita facta solo.
Hic erat adfixis viridis spelunca lapillis,
  Pendebantque cauis tympana pumicibus.

Ergo Musarum, et Sileni patris imago
  Fictilis, et calami, Pan Tegeaee, tui.
Et Veneris dominae volucres, mea turba, columbae
  Tingunt Gorgoneo Punica rostra lacu.
Diuersaeque nouem sortitae iura puellae
  Exercent teneras in sua dona manus.
Haec hederas legit in thyrsos, haec carmina neruis
  Aptat; at illa manu texit vtraque rosam.
E quarum numero me contigit vna sororum:
  Vt reor a facie, Calliopea fuit.
Contentus niueis semper vectabere cycnis,
  Nec te fortis equi ducet ad arma sonus.
Nil tibi sit rauco praetoria classica cornu
  Flare, nec Aonium cingere Marte nemus:
Aut quibus in campis Mariano proelia signo
  Stent, et Teutonicas Roma refringat opes:
Barbarus aut Sueuo perfusus sanguine Rhenus
  Saucia moerenti corpora vectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
  Nocturnaeque canes ebria signa fugae.
Vt per te clausas sciat excantare puellas,
  Qui volet austeros arte ferire viros.
Talia Calliope, lymphisque a fonte petitis,
  Ora Philetea nostra rigauit aqua.

ELEGIA III.

Arma deus Caesar dites meditatur ad Indos,
  Et freta gemmiferi findere classe maris.
Magna viae merces: parat vltima terra triumphos.
  Tigris et Euphrates sub tua iura fluent.
Seres et Ausoniis venient prouincia virgis:
  Adsuescent Latio Partha tropaea Ioui.
Ite, agite, expertae bello date lintea prorae,
  Et solitum armigeri ducite munus equi.
Omina fausta cano. Crassos, cladesque piate:
  Ite, et Romanae consulite historiae.

Mars pater, et sacrae fatalia lumina Vestae,
  Ante meos obitus sit, precor, illa dies,
Qua videam spoliis onerato Caesaris axe
  Ad vulgi plausus saepe resistere equos;
Inque sinu carae nixus spectare puellae
  Incipiam, et titulis oppida capta legam;
Tela fugacis equi, et bracati militis arcus,
  Et subter captos arma sedere duces.
Ipsa tuam serua prolem, Venus: hoc sit in aeuum,
  Cernis ab Aenea quod superesse caput.
Praeda sit haec illis, quorum meruere labores:
  Mi sat erit Sacra plaudere posse via.
Pacis Amor deus est, pacem veneramur amantes.
  Stant mihi cum domina proelia dura mea.
Non tamen inuiso pectus mihi carpitur auro,
  Nec bibit e gemma diuite nostra sitis.
Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur,
  Nec miser aera paro clade, Corinthe, tua.
O prima infelix fingenti terra Prometheo:
  Ille parum cauti pectoris egit opus:
Corpora disponens, mentem non vidit in arte.
  Recta animi primum debuit esse via.
Nunc maris in tantum vento iactamur, et hostem
  Quaerimus, atque armis nectimus arma noua.
Haud vllas portabis opes Acherontis ad vndas:
  Nudus ab inferna, stulte, vehere rate.
Victor cum victis pariter miscebimur Indis.
  Consule cum Mario, capte Iugurtha, sedes.
Lydus Dulichio non distat Croesus ab Iro.
  Optima mors, parca quae venit apta die.
Me iuuat in prima coluisse Helicona iuuenta,
  Musarumque choris implicuisse manus.
Me iuuat et multo mentem vincire Lyaeo,
  Et caput in verna semper habere rosa.
Atque vbi iam Venerem grauis interceperit aetas,
  Sparserit et nigras alba senecta comas:
Tum mihi Naturae libeat perdiscere mores,

Quis deus hanc mundi temperet arte domum:
Qua venit exoriens, qua deficit; vnde coactis
Cornibus in plenum menstrua Luna redit:
Vnde salo superant venti; quid flamine captet
Eurus: et in nubes vnde perennis aqua:
Si ventura dies, mundi quae subruat arces:
Purpureus pluuias cur bibit arcus aquas:
Aut cur Perrhaebi tremuere cacumina Pindi,
Solis et atratis luxerit orbis equis:
Cur serus versare boues, et plaustra Bootes:
Pleïadum spisso cur coit imbre chorus:
Curue suos fines altum non exeat aequor,
Plenus et in partes quatuor annus eat:
Sub terris si iura deûm, et tormenta gigantum:
Tisiphones atro si furit angue caput:
Aut Alcmaeoniae furiae, aut ieiunia Phinei:
Num rota, num scopuli, num sitis inter aquas:
Num tribus infernum custodit faucibus antrum
Cerberus, et Tityo iugera pauca nouem:
An ficta in miseras descendit fabula gentes,
Et timor haud vltra, quam rogus, esse potest.
Exitus hic vitae superet mihi: Vos, quibus arma
Grata magis, Crassi signa referte domum.

ELEGIA IV.

Dic mihi de nostra, quae sentis, vera puella:
Sic tibi sint dominae, Lygdame, demta iuga.
Num me laetitia tumefactum fallis inani,
Haec referens, quae me credere velle putas?
Omnis enim debet sine vanis esse relator,
Maioremque metu seruus habere fidem.
Nunc mihi, si qua tenes, ab origine dicere prima
Incipe: suspensis auribus ista bibam.
Siccine eam incomtis vidisti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec speculum strato vidisti, Lygdame, lecto?

Ornabat niueas nullane gemma manus?
Ac moestam teneris vestem pendere lacertis?
Seriniaque ad lecti clausa iacere pedes?
Tristis erat domus? et tristes sua pensa ministrae
Carpebant? medio flebat et ipsa loco?
Humidaque impressa siccabat lumina lana?
Retulit et querulo iurgia nostra sono?
Haec te teste mihi promissa est, Lygdame, merces?
Est poenae seruo rumpere teste fidem.
Ille potest nullo miseram me linquere facto?
Ac qualem nulla dicere habere domo?
Gaudet me vacuo solam tabescere lecto?
Si placet, insultet, Lygdame, morte mea.
Non me moribus illa, sed herbis improba vicit.
Staminea rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis ranae portenta rubetae,
Et lecta exsectis vnguibus ossa trahunt:
Et strigis inuentae per busta iacentia plumae,
Cinctaque funesto lanea vitta toro.
Si non vana canunt mea, Lygdame, somnia, testor,
Poena erit ante meos sera, sed ampla, pedes.
Putris et in vacuo texetur aranea lecto:
Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.
Quae tibi si veris animis est questa puella,
Hac eadem rursus, Lygdame, curre via,
Et mea cum multis lacrimis mandata reporta,
Iram, non fraudes esse in amore meo.
Me quoque consimili impositum torquerier igni
Iurabo, et bis sex integer esse dies.
Quod mihi si tanto felix concordia bello
Exstiterit, per me, Lygdame, liber eris.

ELEGIA V.

Ergo sollicitae tu causa, pecunia, vitae es:
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitiis hominum crudelia pabula praebes:

Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Paetum ad Pharios tendentem lintea portus
Obruis insano terque quaterque mari.
Nam dum te sequitur, primo miser excidit aeuo,
Et noua longinquis piscibus esca natat.
Flens tamen extremis dedit haec mandata querelis,
Cum moribunda niger clauderet ora liquor:
Di maris, Aegei quos sunt penes aequora, Venti,
Et quaecunque meum degrauat vnda caput:
Quo rapitis miseros primae lanuginis annos?
Attulimus longas in freta vestra manus.
Ah miser Alcyonum scopulis adfigar acutis:
In me caeruleo fuscina sumta deo est.
At saltem Italiae regionibus advehat aestus:
Hoc de me, sat erit, si modo matris erit.
Subtrahit haec fantem torta vertigine fluctus:
Vltima quae Paeto voxque diesque fuit.
Paete, quid aetatem numeras? quid cara natanti
Mater in ore tibi est? non habet vnda deos.
Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis
Omnia detrito vincula fune cadunt.
Et mater non iusta piae dare debita terrae,
Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc volucres adstant super ossa marinae,
Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo, raptae timor Orithyiae,
Quae spolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
Portabat sanctos alueus iste viros.
O centum aequoreae Nereo genitore puellae,
Et tu materno tacta dolore Thetis
Vos decuit lasso supponere brachia mento.
Non poterat vestras ille grauare manus.
Reddite corpus humo, positaque in gurgite vita
Paetum sponte sua vilis arena tegat;
Vt, quoties Paeti transibit nauta sepulcrum,
Dicat: Et audaci tu timor esse potes.

Ite, rates curuas, et leti texite causas.
Ista per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat: fatis adiecimus vndas:
Naturae miseras auximus arte vias.
Ancora te teneat, quem non tenuère penates?
Quid meritum dicas, cui sua terra parum est?
Fortuna insidias pontum substrauit auaris.
Vt tibi succedat, vix semel esse potest.
Ventorum est, quodcumque paras: haud vlla carina
Consenuit: fallit portus et ipse fidem.
Sunt Agamemnonias testantia litora curas,
Quae notat Argynni poena natantis aqua.
Hoc iuuene amisso classem non soluit Atrides:
Pro qua mactata est Iphigenia mora.
Saxa triumphales fregere Capharea puppes,
Naufraga cum vasto Graecia tracta salo est.
Paulatim sociûm iacturam fleuit Vlixes,
In mare cui soliti non valuere doli.
Hunc paruo ferri vidit nox improba ligno:
Paetus vt occideret, tot coiere mala.
Non tulit huic pectus stridorem audire procellae,
Et duro teneras laedere fune manus:
Sed thyia thalamo, aut Oriciae terebinthi
Effulto pluma versicolore caput.
Huic fluctus viuos radicitus abstulit vngues,
Et niger inuitam traxit hiatus aquam.
Quod si contentus patrio boue verteret agros,
Verbaque duxisset pondus habere mea;
Viueret ante suos dulcis conuiua penates,
Pauper, at in terra, nil vbi flere potest.
At tu, saeue Aquilo, nunquam mea vela videbis.
Ante fores dominae condar oportet iners.

ELEGIA VI.

Dulcis ad extremas fuerat mihi rixa lucernas,
Vocis et insanae tot maledicta tuae,

Dum furibunda mero mensam propellis, et in me
Proiicis, insana cymbia plena manu.
Tu vero nostros audax inuade capillos,
Et me formosis vnguibus ora nota.
Tu minitare oculos subiecta exurere flamma,
Fac mea rescisso pectora nuda sinu.
Nimirum veri dantur mihi signa caloris:
Nam sine amore graui femina nulla dolet.
Quae mulier rabida iactat conuicia lingua,
Et Veneris magnae voluitur ante pedes:
Custodum gregibus seu cum se stipat euntem,
Seu sequitur medias, Maenas vt icta, vias:
Seu timidam crebro dementia somnia terrent,
Seu miseram in tabula picta puella mouet:
His ego tormentis animi sum verus aruspex.
Has certas didici saepe in amore notas.
Non est certa fides, quam non iniuria versat.
Hostibus eueniat lenta puella meis.
Immorso aequales videant mea vulnera collo:
Me doceat liuor mecum habuisse meam.
Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem:
Siue meas lacrimas, siue videre tuas.
Tecta superciliis si quando verba remittis,
Aut tua cum digitis scripta silenda notas.
Odi ego quos nunquam pungunt suspiria somnos.
Semper in irata pallidus esse velim.
Dulcior ignis erat Paridi, cum Graia per arma
Tyndaridi poterat gaudia ferre suae.
Dum vincunt Danai, dum restat barbarus Hector,
Ille Helenae in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum, aut pro te mihi cum riualibus arma
Semper erunt: in te pax mihi nulla placet.
Gaude, quod nulla est aeque formosa. Doleres,
Si qua foret: nunc sis iure superba, licet.
At tibi, qui nostro nexisti retia lecto,
Sit socer aeternum, nec sine matre domus.

Cui nunc si qua data est furandae copia noctis,
  Offensa illa mihi, non tibi amica dedit.

ELEGIA VII.

Maecenas, eques Etrusco de sanguine Regum,
  Intra fortunam qui cupis esse tuam:
Quid me scribendi tam vastum mittis in aequor?
  Non sunt apta meae grandia vela rati.
Turpe est, quod nequeas, capiti committere pondus
  Et pressum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
  Fama nec ex aequo ducitur vna iugo.
Gloria Lysippo est animosa effingere signa:
  Exactis Calamis se mihi iactat equis.
In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles:
  Parrhasius parua vindicat arte locum.
Argumenta magis sunt Mentoris addita formae:
  At Myos exiguum flectit acanthus iter.
Phidiacus signo se Iuppiter ornat eburno;
  Praxitelem Parius vindicat vrbe lapis.
Est, quibus Eleae concurrit palma quadrigae:
  Est, quibus in celeres gloria nata pedes.
Hic satus ad pacem: hic castrensibus vtilis armis.
  Naturae sequitur semina quisque suae.
At tua, Maecenas, vitae praecepta recepi,
  Cogor et exemplis te superare tuis.
Cum tibi Romano dominas in honore secures,
  Et liceat medio ponere iura foro:
Vel tibi Medorum pugnaces ire per hostes,
  Atque onerare tuam fixa per arma domum:
Et tibi ad effectum vires det Caesar, et omni
  Tempore tam faciles insinuentur opes:
Parcis, et in tenues humilem te colligis vmbras,
  Velorum plenos subtrahis ipsa sinus.
Crede mihi, magnos aequabunt ista Camillos
  Iudicia, et venies tu quoque in ora virûm:

Caesaris et famae vestigia iuncta tenebis:
  Maecenatis erunt vera tropaea fides.
Non ego velifera tumidum mare findo carina:
  Tuta sub exiguo flumine nostra mora est.
Non flebo in cineres arcem sidisse paternos
  Cadmi, nec semper proelia clade pari:
Nec referam Scaeas, et Pergama Apollinis artes,
  Et Danaum vndecimo vere redisse rates,
Moenia cum Graio Neptunia pressit aratro
  Victor Palladiae ligneus arcis equus.
Inter Callimachi sat erit placuisse libellos,
  Et cecinisse modis, Coe poeta, tuis.
Haec pueri curent, curent haec scripta puellae,
  Meque deum clament, et mihi sacra ferant.
Te duce vel Iouis arma canam, coeloque minantem
  Coeum, et Phlegraeis Oromedonta iugis:
Celsaque Romanis decerpta palatia tauris
  Ordiar, et caeso moenia firma Remo:
Eductosque pares siluestri ex vbere reges.
  Crescet et ingenium sub tua iussa meum.
Prosequar et currus vtroque ab litore ouantes,
  Parthorum astutae tela remissa fugae;
Claustraque Pelusi Romano subruta ferro,
  Antoniique graues in sua fata manus.
Mollia tu coeptae fautor cape lora iuuentae,
  Dexteraque immissis da mihi signa rotis.
Hoc mihi, Maecenas, laudis concedis: et a te est,
  Quod ferar in partes ipse fuisse tuas.

ELEGIA VIII.

Mirabar, quidnam misissent mane Camenae,
  Ante meum stantes sole rubente torum.
Natalis nostrae signum misere puellae,
  Et manibus faustos ter crepuere sonos.
Transeat hic sine nube dies, stent aere venti,
  Ponat et in sicco molliter vnda minas.

Adspiciam nullos hodierna luce dolentes,
  Et Niobae lacrimas supprimat ipse lapis.
Alcyonum positis requiescant ora querelis;
  Increpet absumtum nec sua mater Ityn.
Tuque, o cara mihi, felicibus edita pennis,
  Surge, et poscentes iusta precare deos.
Ac primum pura somnum tibi discute lympha,
  Et nitidas presso pollice finge comas.
Dein qua pridem oculos cepisti veste Properti,
  Indue, nec vacuum flore relinque caput.
Et pete, qua polles, vt sit tibi forma perennis;
  Inque meum semper stent tua regna caput.
Inde coronatas vbi ture piaueris aras,
  Luxerit et tota flamma secunda domo:
Sit mensae ratio, noxque inter pocula curvat,
  Et crocino nares murrheus vngat onyx.
Tibia nocturnis succumbat rauca choreis,
  Et sint nequitiae libera verba tuae.
Dulciaque ingratos adimant conuiuia somnos.
  Publica vicinae perstrepat aura viae.
Sit sors et nobis talorum interprete iactu,
  Quem grauibus pennis verberet ille puer.
Cum fuerit multis exacta trientibus hora,
  Noctis et instituet sacra ministra Venus:
Annua soluamus thalamo sollemnia nostro,
  Natalisque tui sic peragamus iter.

ELEGIA IX.

Quid mirare, meam si versat femina vitam,
  Et trahit addictum sub sua iura virum?
Criminaque ignaui capitis mihi turpia fingis,
  Quod nequeam fracto rumpere vincla iugo?
Venturam melius praesagit nauita noctem:
  Vulneribus didicit miles habere metum.
Ista ego praeterita iactaui verba iuuenta.
  Tu nunc exemplo disce timere meo.

Colchis flagrantes adamantina sub iuga tauros
  Egit, et armigera proelia seuit humo;
Custodisque feros clausit serpentis hiatus,
  Iret vt Aesonias aurea lana domos.
Ausa ferox ab equo contra oppugnare sagittis
  Maeotis Danaum Penthesilea rates.
Aurea cui postquam nudauit cassida frontem,
  Vicit victorem candida forma virum.
Omphale et in tantum formae processit honorem,
  Lydia Gygaeo tincta puella laco,
Vt, qui pacato statuisset in orbe columnas,
  Tam dura traheret mollia pensa manu.
Persarum statuit Babylona Semiramis vrbem,
  Vt solidum cocto tolleret aggere opus;
Et duo in aduersum immissi per moenia currus,
  Ne possent tacto stringere ab axe latus.
Duxit et Euphraten medium, qua condidit arces,
  Iussit et imperio surgere Bactra caput.
Nam quid ego heroas, quid raptem in crimina diuos?
  Iuppiter infamat seque suamque domum.
Quid? modo quae nostris opprobria vexerit armis,
  Et famulos inter femina trita suos,
Coniugii obscoeni pretium Romana poposcit
  Moenia, et addictos in sua regna patres.
Noxia Alexandrea, dolis aptissima tellus,
  Et toties nostro, Memphi, cruenta malo,
Tres vbi Pompeio detraxit arena triumphos.
  Tollet nulla dies hanc tibi, Roma, notam.
Issent Phlegraeo melius tibi funera campo;
  Vel tua si socero colla daturus eras.
Scilicet incesti meretrix regina Canopi,
  Vna Philippeo sanguine adusta nota,
Ausa Ioui nostro latrantem opponere Anubin,
  Et Tiberim Nili cogere ferre minas;
Romanamque tubam crepitanti pellere sistro,
  Baridos et contis rostra Liburna sequi;
Foedaque Tarpeio conopia tendere saxo,

Iura dare et statuas inter et arma Mari.
Quid nunc Tarquinii fractas iuuat esse secures,
Nomine quem simili vita superba notat,
Si mulier patienda fuit? cape, Roma, triumphum,
Et longam Augusto salua precare diem.
Fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili:
Accepere tuae Romula vincla manus.
Brachia spectaui sacris admorsa colubris,
Et trahere occultum membra soporis iter.
Non haec, Roma, fuit tanto tibi ciue verenda,
Nec ducis assiduo lingua sepulta mero.
Septem vrbs alta iugis, toto quae praesidet orbi,
Femineas timuit territa Marte minas.
Nunc vbi Scipiadae classes? vbi signa Camilli?
Et modo Pompeia Bospora capta manu?
Hannibalis spolia? et victi monumenta Syphacis?
Et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes?
Curtius expletis statuit monumenta lacunis:
Admisso Decius proelia rupit equo.
Coclitis abscissos testatur semita pontes.
Est, cui cognomen coruus habere dedit.
Haec di condiderunt, haec di quoque moenia seruant.
Vix timeat, saluo Caesare, Roma Iouem.
Leucadius versas acies memorabit Apollo.
Tantum operis belli sustulit vna dies.
At tu, siue, petes portus, seu, nauita, linques,
Caesaris in toto sis memor Ionio.

ELEGIA X.

Postume, plorantem potuisti linquere Gallam?
Miles et Augusti fortia signa sequi?
Tantine vlla fuit spoliati gloria Parthi,
Ne faceres Galla multa rogante tua?
Si fas est, omnes pariter pereatis auari;
Et quisquis fido praetulit arma toro.
Tu tamen iniecta tectus, vesane, lacerna

Potabis galea fessus Araxis aquam.
Illa quidem interea fama tabescet inani,
Haec tua ne virtus fiat amara sibi:
Neue tua Medae laetentur caede sagittae,
Ferreus armato neu cataphractus equo:
Neue aliquid de te flendum referatur in vrna.
Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter, quater in casta felix, o Postume, Galla,
Moribus his alia coniuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
Cum sit luxuriae Roma magistra tuae?
Sed securus eas. Gallam non munera vincent,
Duritiaeque tuae non erit illa memor.
Nam quocunque die saluum te fata remittent,
Pendebit collo Galla pudica tuo.
Postumus alter erit miranda coniuge Vlixes.
Non illi longae tot nocuere morae.
Castra decem annorum, et Ciconum mons, Ismara, Calpe,
Exustaeque tuae mox, Polypheme, genae:
Et Circae fraudes, Lotosque, herbaeque tenaces,
Scyllaque, et alternas scissa Charybdis aquas:
Lampeties Ithacis verubus mugisse iuuencos,
(Pauerat hos Phoebo filia Lampetie)
Et thalamum Aeaeae flentis fugisse puellae,
Totque hiemis noctes, totque natasse dies;
Nigrantesque domos animarum intrasse silentum;
Sirenum surdo remige adisse lacus,
Et veteres arcus leto renouasse procorum,
Errorisque sui sic statuisse modum.
Nec frustra; quia casta domi persederat vxor.
Vincet Penelopes Aelia Galla fidem.

ELEGIA XI.

Quaeritis, vnde auidis nox sit pretiosa puellis,
Et Venere exhaustae damna querantur opes?

Certa quidem tantis causa et manifesta ruinis:
  Luxuriae nimium libera facta via est.
Inda cauis aurum mittit formica metallis,
  Et venit e rubro concha Erycina salo:
Et Tyrus ostrinos praebet Cadmea colores,
  Cinnamon et multi pastor odoris Arabs.
Haec etiam clausas expugnant arma pudicas,
  Quaeque terunt fastus, Icarioti, tuos.
Matrona incedit census induta nepotum,
  Et spolia opprobrii nostra per ora trahit.
Nulla est poscendi, nulla est reuerentia dandi:
  Aut, si qua est, pretio tollitur ista mora.
Felix Eois lex funeris vna maritis,
  Quos Aurora suis rubra colorat equis.
Namque vbi mortifero iacta est fax vltima lecto,
  Vxorum fusis stat pia turba comis;
Et certamen habent leti, quae viua sequatur
  Coniugium: pudor est, non licuisse mori.
Ardent victrices, et flammae pectora praebent,
  Imponuntque suis ora perusta viris.
Hic genus infidum nuptarum: hic nulla puella
  Nec fida Euadne, nec pia Penelope.
Felix agrestum quondam pacata iuuentus,
  Diuitiae quorum messis et arbor erant.
Illis pompa fuit decussa Cydonia ramo,
  Et dare puniceis plena canistra rubis:
Nunc violas tondere manu, nunc mixta referre
  Lilia vimineos lucida per calathos:
Et portare suis vestitas frondibus vuas,
  Aut variam plumae versicoloris auem.
His tum blanditiis furtiua per antra puellae
  Oscula siluicolis emta dedere viris.
Hinulei pellis totos operibat amantes,
  Altaque natiuo creuerat herba toro;
Pinus et incumbens latas circumdabat vmbras,
  Nec fuerat nudas poena videre deas.
Corniger Idaei vacuam pastoris in aulam

Dux aries saturas ipse reduxit oues.
Dique deaeque omnes, quibus est tutela per agros,
Praebebant versis verba secunda focis.
Et leporem, quicunque venis, venaberis, hospes,
Et si forte meo tramite quaeris auem.
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato:
Siue petas calamo praemia, siue cane.
At nunc desertis cessant sacraria lucis.
Aurum omnes victa iam pietate colunt.
Auro pulsa fides, auro venalia iura:
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
Torrida sacrilegum testantur limina Brennum,
Dum petit intonsi Pythia regna dei.
At mons laurigero concussus vertice diras
Gallica Parnasus sparsit in ora niues.
Te scelus accepto Thracis Polymestoris auro
Nutrit in hospitio non, Polydore, pio.
Tu quoque vt auratos gereres, Eriphyla, lacertos,
Dilapsis nusquam est Amphiaraus equis.
Proloquar, atque vtinam patriae sim vanus aruspex
Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.
Certa loquor, sed nulla fides: neque enim Ilia quondam
Verax Pergameis Maenas habenda malis.
Sola Parin Phrygiae fatum componere, sola
Fallacem patriae serpere dixit equum.
Ille furor patriae fuit vtilis, ille parenti.
Experta est veros irrita lingua deos.

ELEGIA XII.

Multa tuae, Sparte, miramur iura palaestrae,
Sed mage virginei tot bona gymnasii:
Quod non infames exercet corpore ludos
Inter luctantes nuda puella viros:
Cum pila veloci fallit per brachia iactu,
Increpat et versi clauis adunca trochi:
Puluerulentaque ad extremas stat femina metas,

Et patitur duro vulnera pancratio.
Nunc ligat ad caestum gaudentia brachia loris,
  Missile nunc disci pondus in orbe rotat.
Gyrum pulsat equis, niueum latus ense reuincit,
  Virgineumque cauo praetegit aere caput.
Et modo Taygeti, crines adspersa pruina,
  Sectatur patrios per iuga longa canes.
Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
  Thermodontiacis turma lauatur aquis.
Qualis et Eurotae Pollux et Castor arenis,
  Hic victor pugnis, ille futurus equis.
Inter quos Helene nudis capere arma papillis
  Fertur, nec fratres erubuisse deos.
Lex igitur Spartana vetat secedere amantes,
  Et licet in triuiis ad latus esse suae.
Nec timor, aut vlla est clausae tutela puellae,
  Nec grauis austeri poena cauenda viri.
Nullo praemisso, de rebus tute loquaris
  Ipse tuis: longae nulla repulsa morae.
Non Tyriae vestes errantia lumina fallunt,
  Est neque odoratae cura molesta comae.
At nostra ingenti vadit circumdata turba,
  Nec digitum angusta est inseruisse via.
Nec quae sint facies, nec quae sint verba rogandi,
  Inuenias: caecum versat amator iter.
Quod si iura fores, pugnasque imitata Laconum,
  Carior hoc esses tu mihi, Roma, bono.

ELEGIA XIII.

Sic ego non vllos iam norim in amore tumultus,
  Nec veniat sine te nox vigilanda mihi.
Vt mihi praetextae pudor est velatus amictu,
  Et data libertas noscere Amoris iter.
Illa rudes animos per noctes conscia primas
  Imbuit, heu nullis capta Lycinna datis.
Tertius, haud multo minus est, cum ducitur annus:

Vix memini nobis verba coisse decem.
Cuncta tuus sepeliuit amor: nec femina post te
Vlla dedit collo dulcia vincla meo.
Testis erit Dirce tam vero crimine saeua,
Nycteos Antiopen accubuisse Lyco.
Ah quoties pulchros vssit regina capillos,
Molliaque immites fixit in ora manus!
Ah quoties famulam pensis onerauit iniquis,
Et caput in dura ponere iussit humo!
Saepe illam immundis passa est habitare tenebris,
Vilem ieiunae saepe negauit aquam.
Iuppiter, Antiopae nusquam succurris habenti
Tot mala? corrumpit dura catena manus.
Si deus es, tibi turpe tuam seruire puellam?
Inuocet Antiope quem nisi vincta Iouem?
Sola tamen, quaecunque aderant in corpore vires
Regales manicas rupit vtraque manu.
Inde Cithaeronis timido pede currit in arces.
Nox erat, et sparso triste cubile gelu.
Saepe vago Asopi sonitu permota fluentis
Credebat dominae pone venire pedes;
Et durum Zethum, et lacrimis Amphiona mollem
Experta est stabulis mater abacta suis.
Ac veluti magnos cum ponunt aequora motus,
Eurus in aduersos desinit ire Notos,
Litore si tacito sonitus rarescit arenae:
Sic cadit inflexo lapsa puella genu.
Sera tamen pietas, natis est cognitus error.
Digne Iouis natos qui tueare senex,
Tu reddis pueris matrem, puerique trahendam
Vinxerunt Dircen sub trucis ora bouis.
Antiope, cognosce Iouem: tibi gloria Dirce
Ducitur, in multis mortem habitura locis.
Prata cruentantur Zethi, victorque canebat
Paeana Amphion rupe, Aracynthe, tua.
At tu non meritam parcas vexare Lycinnam.
Nescit vestra ruens ira referre pedem.

Fabula nulla tuas de nobis concitet aures.
Te solam et lignis funeris vstus amem.

ELEGIA XIV.

Nox media, et dominae mihi venit epistola nostrae:
Tibure me nulla iussit adesse mora.
Candida qua geminas ostendunt culmina turres,
Et cadit in patulos Nympha Aniena lacus.
Quid faciam? obductis committam mene tenebris?
Vt timeam audaces in mea membra manus?
At, si haec distulero nostro mandata timore,
Nocturno fletus saeuior hoste mihi.
Peccaram semel, et totum sum pulsus in annum:
In me mansuetas non habet illa manus.
Nec tamen est quisquam, sacros qui laedat amantes,
Scironis medias his licet ire vias.
Quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris,
Nemo adeo, vt noceat, barbarus esse volet.
Luna ministrat equis; demonstrant astra salebras:
Ipse Amor accensas praecutit ante faces.
Saeua canum rabies morsus auertit hiantes.
Huic generi quouis tempore tuta via est.
Sanguine tam paruo quis enim spargatur amantis
Improbus? exclusis fit comes ipsa Venus.
Quod si certa meos sequerentur funera casus;
Talis mors pretio vel sit emenda mihi.
Adferet huc vnguenta mihi, sertisque sepulcrum
Ornabit custos ad mea busta sedens.
Di faciant, mea ne terra locet ossa frequenti,
Qua facit assiduo tramite vulgus iter.
Post mortem tumuli sic infamantur amantum.
Me tegat arborea deuia terra coma.
Aut humet ignotae tumulus vallatus arenae.
Non iuuat in media nomen habere via.

ELEGIA XV.

Nunc, o Bacche, tuis humiles aduoluimur aris:
  Da mihi bacchato vela secunda, pater.
Tu potes insanae Veneris compescere fastus,
  Curarumque tuo fit medicina mero.
Per te iunguntur, per te soluuntur amantes.
  Tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.
Te quoque enim non esse rudem testatur in astris
  Lyncibus in coelum vecta Ariadna tuis.
Hoc mihi, quod veteres custodit in ossibus ignes,
  Funera sanabunt, vel tua vina, malum.
Semper enim vacuos nox sobria torquet amantes,
  Spesque timorque animum versat vtroque meum.
Quod si, Bacche, tuis per feruida tempora donis
  Arcessitus erit somnus in ossa mea:
Ipse seram vites, pangamque ex ordine colles,
  Quos carpant nullae, me vigilante, ferae:
Dummodo purpureo spument mihi dolia musto,
  Et noua pressantes inquinet vua pedes.
Quod superest vitae, per te, et tua cornua, viuam,
  Virtutisque tuae, Bacche, poeta ferar.
Dicam ego maternos Aetnaeo fulmine partus,
  Indica Nysaeis arma fugata choris:
Vesanumque noua nequidquam in vite Lycurgum
  Pentheos in triplices funera grata greges:
Curuaque Tyrrhenos delphinum corpora nautas
  In vada pampinea desiluisse rate.
Et tibi per mediam bene olenti flumine Naxon,
  Vnde tuum potant Naxia turba merum,
Candida laxatis onerato colla corymbis,
  Cinget Bassaricas Lydia mitra comas.
Laeuis odorato ceruix manabit oliuo;
  Et feries nudos veste fluente pedes.
Mollia Dircaeae pulsabunt tympana Thebae:
  Capripedes calamo Panes hiante canent.
Vertice turrigero iuxta dea magna Cybebe

Tundet ad Idaeos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antistitis auro
Libatum fundens in tua sacra merum.
Haec ego non humili referam memoranda cothurno,
Qualis Pindarico spiritus ore tonat.
Tu modo seruitio vacuum me siste superbo;
Atque hoc sollicitum vince sopore caput.

ELEGIA XVI.

Clausus ab vmbroso qua ludit Pontus Auerno,
Fumida Baiarum stagna tepentis aquae,
Qua iacet et Troiae tubicen Misenus arena,
Et sonat Herculeo structa labore via:
Hic vbi, mortales dextra cum quaereret vrbes,
Cymbala Thebano concrepuere deo:
At nunc inuisae magno cum crimine Baiae,
Quis deus in vestra constitit hostis aqua?
His pressus Stygias vultum demersit in vndas;
Errat et in vestro spiritus ille lacu.
Quid genus, aut virtus, aut optima profuit illi
Mater, et amplexo Caesaris esse focos?
Aut modo tam pleno fluitantia vela theatro,
Et per maternas omnia gesta manus?
Occidit, et misero steterat vigesimus annus.
Tot bona tam paruo clausit in orbe dies.
I nunc, tolle animos, et tecum finge triumphos,
Stantiaque in plausum tota theatra iuuent.
Attalicas supera vestes, atque omnia magnis
Gemmea sint ludis: ignibus vsta dabis.
Sed tamen huc omnes: huc primus et vltimus ordo.
Est mala, sed cunctis ista terenda via.
Exoranda canis tria sunt latrantia colla:
Scandenda est torui publica cymba senis.
Ille licet ferro cautus se condat et aere,
Mors tamen inclusum protrahit inde caput.

Nirea non facies, non vis exemit Achillem,
Croesum aut, Pactoli quas parit humor, opes.
At tibi, nauta, pias hominum qui traiicis vmbras,
Huc animae portent corpus inane tuae:
Qua Siculae victor telluris Claudius, et qua
Caesar ab humana cessit in astra via.

ELEGIA XVII.

Obiicitur toties a te mihi nostra libido.
Crede mihi, vobis imperat illa magis.
Vos, vbi contemti rupistis frena pudoris,
Nescitis captae mentis habere modum.
Flamma per incensas citius sedetur aristas,
Fluminaque ad fontis sint reditura caput;
Et placidum Syrtes portum, et bona litora nautis
Praebeat hospitio saeua Malea suo:
Quam possit vestros quisquam reprehendere cursus,
Et rabidae stimulos frangere nequitiae.
Testis, Cretaei fastus quae passa iuuenci
Induit abiegnae cornua falsa bouis:
Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
Quae voluit liquido tota subire deo.
Crimen et illa fuit, patria succensa senecta,
Arboris in frondes condita Myrrha nouae.
Nam quid Medeae referam quo tempore matris
Iram natorum caede piauit amor?
Quidue Clytaemnestrae, propter quam tota Mycenis
Infamis stupro stat Pelopea domus?
Tuque o Minoa venumdata, Scylla, figura,
Tondens purpurea regna paterna coma.
Hanc igitur dotem virgo desponderat hosti!
Nise, tuas portas fraude reclusit Amor.
At vos, innuptae, felicius vrite taedas:
Pendet Cretaea tracta puella rate.
Non tamen immerito Minos sedet arbiter Orci.
Victor erat quamuis, aequus in hoste fuit.

ELEGIA XVIII.

Credis eum iam posse tuae meminisse figurae,
Vidisti a lecto quem dare vela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare puellam.
Tantisne in lacrimis Africa tota fuit?
At tu, stulta, deos, tu fingis inania verba.
Forsitan ille alio pectus amore terit.
Est tibi forma potens, sunt castae Palladis artes,
Splendidaque a docto fama refulget auo.
Fortunata domus, modo sit tibi fidus amicus.
Fidus ero: in nostros curre, puella, sinus.

ELEGIA XIX.

Nox mihi prima venit; primae data tempora noctis:
Longius in primo, Luna, morare toro.
Tu quoque, qui aestiuos spatiosius exigis ignes,
Phoebe, moraturae contrahe lucis iter.
Foedera sunt ponenda prius, signandaque iura,
Et scribenda mihi lex in amore nouo,
Quam multae ante meis cedant sermonibus horae,
Dulcia quam nobis concitet arma Venus.
Haec Amor ipse suo constringet pignora signo:
Testes sidereae tota corona deae.
Namque, vbi non certo vincitur foedere lectus,
Non habet vltores nox vigilanda deos.
Et quibus imposuit, soluit mox vincla libido.
Contineant nobis omina prima fidem.
Ergo, qui tactas in foedera ruperit aras,
Pollueritque nouo sacra marita toro;
Illi sint, quicunque solent, in amore dolores,
Et caput argutae praebeat historiae.
Nec flenti dominae patefiant nocte fenestrae.
Semper amet, fructu semper amoris egens.

ELEGIA XX.

Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas,
  Vt me longa graui soluat amore via.
Crescit enim assidue spectando cura puellae.
  Ipse alimenta sibi maxima praebet Amor.
Omnia sunt tentata mihi, quacunque fugari
  Possit: at ex omni me premit ille deus.
Vix tamen aut semel admittit, cum saepe negauit:
  Seu venit, extremo dormit amicta toro.
Vnum erit auxilium: mutatis, Cynthia, terris,
  Quantum oculis, animo tam procul ibit amor.
Nunc agite, o socii, propellite in aequora nauem,
  Remorumque pares ducite sorte vices;
Iungiteque extremo felicia lintea malo:
  Iam liquidum nautis aura secundat iter.
Romanae turres, et vos valeatis amici,
  Qualiscunque mihi tuque puella vale.
Ergo ego nunc rudis Hadriaci vehar aequoris hospes,
  Cogar et vndisonos nunc prece adire deos.
Deinde per Ionium vectus cum fessa Lechaeo
  Sedarit placida vela phaselus aqua:
Quod superest, sufferte pedes, properate laborem,
  Isthmos qua terris arcet vtrumque mare.
Inde vbi Piraei capient mea litora portus;
  Scandam ego Theseae brachia longa viae.
Illic vel stadiis animum emendare Platonis
  Incipiam, aut hortis, dux Epicure, tuis.
Persequar aut studium linguae, Demosthenis arma,
  Librorumque tuos, docte Menandre, sales.
Aut certe tabulae capient mea lumina pictae,
  Siue ebore exactae, seu magis aere manus;
Aut spatia annorum, aut longa interualla profundi,
  Lenibunt tacito vulnera nostra situ.
Seu moriar fato, non turpi fractus amore,
  Atque erit illa mihi mortis honesta dies.

ELEGIA XXI.

Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos,
Tulle, Propontiaca qua fluit Isthmos aqua,
Dindymus, et sacrae fabricata iuuenca Cybebae,
Raptorisque tulit qua via Ditis equos.
Si te forte iuuant Helles Athamantidos vrbes,
Nec desiderio, Tulle, mouere meo:
Tu licet adspicias coelum omne Atlanta gerentem,
Sectaque Persea Phorcidos ora manu,
Gerionae stabula, et luctantum in puluere signa
Herculis Antaeique, Hesperidumque choros:
Tuque tuo Colchum propellas remige Phasim,
Peliacaeque trabis totum iter ipse legas,
Qua rudis Argoa natat inter saxa columba
In faciem prorae pinus adacta nouae:
Et si qua Ortygii visenda est ora Caystri,
Et qua septenas temperat vnda vias:
Omnia Romanae cedent miracula terrae.
Natura hic posuit, quidquid vbique fuit.
Armis apta magis tellus, quam commoda noxae,
Famam, Roma, tuae non pudet historiae.
Nam, quantum ferro, tantum pietate potentes
Stamus: victrices temperat illa manus.
Hic Anio Tiburne fluis, Clitumnus ab Vmbro
Tramite, et aeternum Marcius humor opus.
Albanusque lacus socii Nemorensis ab vnda,
Potaque Pollucis nympha salubris equo.
At non squamoso labuntur ventre cerastae,
Itala portentis nec furit vnda nouis:
Non hic Andromedae resonant pro matre catenae,
Nec tremis Ausonias, Phoebe fugate, dapes:
Nec cuiquam absentes arserunt in caput ignes,
Exitium nato matre mouente suo:
Penthea non saeuae venantur in arbore Bacchae,
Nec soluit Danaas subdita cerua rates:

Cornua nec valuit curuare in pellice Iuno,
Aut faciem turpi dedecorare boue:
Arboreasque cruces Sinis, et non hospita Graiis
Saxa, et curuatas in sua fata trabes.
Haec tibi, Tulle, parens, haec est pulcherrima sedes:
Hic tibi pro digna gente petendus honos.
Hic tibi ad eloquium ciues, hic ampla nepotum
Spes, et venturae coniugis aptus amor.

ELEGIA XXII.

Ergo tam doctae nobis periere tabellae,
Scripta quibus pariter tot periere bona!
Has quondam nostris manibus detriuerat vsus,
Qui non signatas iussit habere fidem.
Illae iam sine me norant placare puellam,
Et quaedam sine me verba diserta loqui.
Non illas fixum caras effecerat aurum:
Vulgari buxo sordida cera fuit.
Qualescunque mihi semper mansere fideles,
Semper et effectus promeruere bonos.
Forsitan haec illis fuerant mandata tabellis:
Irascor, quoniam es, lente, moratus heri.
An tibi nescio quae visa est formosior? an tu
Non bene de nobis crimina ficta iacis?
Aut dixit: Venias hodie, cessabimus vna:
Hospitium tota nocte parauit Amor.
Et quaecunque volens reperit non stulta puella,
Garrula cum blandis ducitur hora dolis.
Me miserum, his aliquis rationem scribit auarus,
Et ponit duras inter ephemeridas.
Quas si quis mihi retulerit, donabitur auro.
Quis pro diuitiis ligna retenta velit?
I puer, et citus haec aliqua propone columna;
Et dominum Esquiliis scribe habitare tuum.

ELEGIA XXIII.

Falsa est ista tuae, mulier, fiducia formae,
Olim oculis nimium facta superba meis.
Noster amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes:
Versibus insignem te pudet esse meis.
Mixtam te varia laudaui saepe figura;
Vt, quod non esses, esse putaret amor.
Et color est toties roseo collatus Eoo;
Cum tibi quaesitus candor in ore foret.
Quod mihi non patrii poterant auertere amici,
Eluere, aut vasto Thessala saga mari.
Haec ego non ferro, non igne coactus, et ipsa
Naufragus Aegaea vera fatebar aqua.
Correptus saeuo Veneris torrebar aheno;
Vinctus eram versas in mea terga manus.
Ecce coronatae portum tetigere carinae,
Traiectae Syrtes, ancora iacta mihi est.
Nunc demum vasto fessi resipiscimus aestu,
Vulneraque ad sanum nunc coiere mea.
Mens bona, si qua dea es, tua me in sacraria condo.
Exciderint surdo tot mea vota Ioui.
Risus eram positis inter conuiuia mensis,
Et de me poterat quilibet esse loquax.
Quinque tibi potui seruire fideliter annos:
Vngue meam morso saepe querere fidem.
Nil moueor lacrimis: ista sum captus ab arte.
Semper ab insidiis, Cynthia, flere soles.
Flebo ego discedens, sed fletum iniuria vincit.
Tu bene conueniens non sinis ire iugum.
Limina iam nostris valeant lacrimantia verbis;
Nec tamen irata ianua fracta manu.
At te celatis aetas grauis vrgeat annis,
Et veniat formae ruga sinistra tuae.
Vellere tum cupies albos a stirpe capillos,

Et speculo rugas increpitante tibi.
Exclusa inque vicem fastus patiere superbos,
Et quae fecisti, facta quereris anus.
Has tibi fatales cecinit mea pagina diras.
Euentum formae disce timere tuae.

SEX. AVRELII PROPERTII

LIBER IV.

ELEGIA I.

Hoc, quodcunque vides, hospes, qua maxima Roma est,
Ante Phrygem Aeneam collis et herba fuit.
Atque vbi Nauali stant sacra palatia Phoebo,
Euandri profugae procubuere boues.
Fictilibus creuere deis haec aurea templa;
Nec fuit opprobrio facta sine arte casa.
Tarpeiusque pater nuda de rupe tonabat,
Et Tiberis nostris aduena bubus erat.
Quo gradibus domus ista Remi se sustulit olim,
Vnus erat fratrum maxima regna focus.
Curia, praetexto quae nunc nitet alta Senatu,
Pellitos habuit, rustica corda, patres.
Buccina cogebat priscos ad verba Quirites.
Centum illi in prato saepe Senatus erant.
Nec sinuosa cauo pendebant vela theatro:
Pulpita solemnes non oluere crocos.
Nulli cura fuit externos quaerere diuos,
Cum tremeret patrio pendula turba sacro.
Annuaque accenso celebrare Palilia foeno,
Qualia nunc curto lustra nouantur equo.

Vesta coronatis pauper gaudebat asellis:
  Ducebant macrae vilia sacra boues.
Parua saginati lustrabant compita porci:
  Pastor et ad calamos exta litabat ouis.
Verbera pellitus setosa mouebat arator,
  Vnde licens Fabius sacra Lupercus habet.
Nec rudis infestis miles radiabat in armis;
  Miscebant vsta proelia nuda sude.
Prima galeritus posuit praetoria Lucmo:
  Magnaque pars Tatio rerum erat inter oues.
Hinc Titiens Ramnesque viri, Luceresque coloni:
  Quatuor hinc albos Romulus egit equos.
Quippe suburbanae parua minus vrbe Bouillae,
  Et, qui nunc nulli, maxima turba Gabii;
Et stetit Alba potens, albae suis omine nata,
  Hac, vbi Fidenas longe erat ire, via.
Nil patrium, nisi nomen, habet Romanus alumnus:
  Sanguinis altricem nunc pudet esse lupam.
Huc melius profugos misisti, Troia, penates.
  O quali ducta est Dardana puppis aue!
Iam bene spondebant tunc omina, quod nihil illam
  Laeserat abiegni venter apertus equi;
Cum pater in gnati trepidus ceruice pependit,
  Et verita est humeros vrere flamma pios.
Tunc animi venere Decii, Brutique secures,
  Vexit et ipsa sui Caesaris arma Venus:
Arma resurgentis portans victricia Troiae.
  Felix terra tuos cepit, Iule, deos:
Si modo Auernalis tremulae cortina Sibyllae
  Dixit Auentino rura pianda Remo:
Aut si Pergameae sero rata carmina vatis
  Longaeuum ad Priami vera fuere caput.
Vertite equum, Danai: male vincitis. Ilia tellus
  Viuet; et huic cineri Iuppiter arma dabit.
Optima nutricum nostris Lupa Martia rebus,
  Qualia creuerunt moenia lacte tuo!

Moenia namque pio conor describere versu:
  Heu mihi, quod nostro paruus in ore sonus.
Sed tamen exiguo quodcunque e pectore riui
  Fluxerit, hoc patriae seruiat omne meae.
Ennius hirsuta cingat sua dicta corona:
  Mi folia ex hedera porrige, Bacche, tua;
Vt nostris tumefacta superbiat Vmbria libris,
  Vmbria Romani patria Callimachi:
Scandentes si quis cernet de vallibus arces,
  Ingenio muros aestimet ille meo.
Roma faue, tibi surgit opus: date candida ciues
  Omina, et inceptis dextera cantet auis.
Sacra, diesque canam, et cognomina prisca locorum:
  Has meus ad metas sudet oportet equus.
Dicam, Troia, cades, et Troia Roma resurges:
  Et maris et terrae longa pericla canam.
Quo ruis imprudens vaga dicere facta Properti?
  Non sunt ab dextra condita fila colo.
Aduersis Charisin cantas: auersus Apollo
  Poscitur inuita verba pigenda lyra.
Certa feram certis auctoribus; aut ego vates
  Nescius aerata signa mouere pila.
Me creat Archytae soboles Babylonius Horos,
  Horos, et a proauo ducta Conone domus.
Di mihi sunt testes, non degenerasse propinquos,
  Inque meis libris nil prius esse fide.
Nunc pretium fecere deos, et fallitur auro
  Iuppiter, obliquae signa iterata rotae.
Dixi ego, cum geminos produceret Arria natos,
  (Illa dabat natis arma vetante deo)
Non posse ad patrios sua pila referre penates.
  Nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
Quippe Lupercus, equi dum saucia protegit ora,
  Heu sibi prolapso non bene cauit equo.
Gallus at in castris dum credita signa tuetur,
  Concidit ante aquilae rostra cruenta suae.

Fatales pueri, duo funera matris auarae,
  Vera, sed inuito, contigit ista fides.
Idem ego, cum Cinarae traheret Lucina dolores,
  Et facerent vteri pondera lenta moram,
Iunoni votum facite impetrabile, dixi.
  Illa parit: libris est data palma meis.
Hoc neque arenosum Libyae Iouis explicat antrum,
  Aut sibi commissos fibra locuta deos.
Aut si quis motas cornicis senserit alas:
  Vmbra neque haec magicis mortua prodit aquis.
Adspicienda via est coeli, versusque per astra
  Trames, et ab zonis quinque petenda fides,
Felicesque Iouis stellae, Martisque rapacis,
  Et graue Saturni sidus in omne caput.
Quid moueant Pisces, animosaque signa Leonis,
  Lotus et Hesperia quid Capricornus aqua.
Exemplum graue erit Calchas: namque Aulide soluit
  Ille bene haerentes ad pia saxa rates.
Idem Agamemnoniae ferrum ceruice puellae
  Tinxit, et Atrides vela cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danai. Tu diruta fletum
  Supprime, et Euboicos respice, Troia, sinus.
Nauplius vltores sub noctem porrigit ignes,
  Et natat exuuiis Graecia pressa tuis:
Victor Oïlide, rape nunc, et dilige vatem,
  Quam vetat auelli veste Minerua sua.
Hactenus historiae. Nunc ad tua deuehor astra;
  Incipe tu lacrimis aequus adesse nouis.
Vmbria te notis antiqua penatibus edit.
  Mentior? an patriae tangitur ora tuae?
Qua nebulosa cauo rorat Meuania campo,
  Et lacus aestiuis intepet Vmber aquis,
Scandentisque arcis consurgit vertice murus,
  Murus ab ingenio notior ille tuo.
Ossaque legisti, non illa aetate legenda,
  Patris, et in tenues cogeris ipse Lares.

-der la vérité aux cinq zônes, chercher la vérité dans les cinq zones, les interroger, consulter &c.
il faut encore observer la planète bienfaisante de jupiter, la cruelle et destructrice planète de mars, et l'astre de Saturne dont l'influence est généralement funeste; ce que présagent les poissons et le signe brû-lant (ou furieux) du Lion, ce que présage le capricorne baigné des vapeurs de l'hespérie, pénétré des eaux de la mer occidentale.

Nam tua cum multi versarent rura iuuenci,
Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox vbi bulla rudi demissa est aurea collo,
Matris et ante deos libera sumta toga:
Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
Et vetat insano verba tonare foro.
At tu finge elegos, fallax opus: haec tua castra:
Scribat vt exemplo cetera turba tuo.
Militiam Veneris blandis patiere sub armis,
Et Veneris pueris vtilis hostis eris.
Nam tibi victrices, quascunque labore parasti,
Eludet palmas vna puella tuas.
Et bene cum fixum mento decusseris vncum,
Nil erit hoc: rostro te premet ansa suo.
Illius arbitrio noctem, lucemque videbis,
Gutta quoque ex oculis non nisi iussa cadet.
Nec mille excubiae, nec te signata iuuabunt
Limina: persuasae fallere rima sat est.
Nunc tua vel mediis puppis luctetur in vndis,
Vel licet armatis hostis inermis eas,
Vel tremefacta cauo tellus diducat hiatu:
Octipedis Cancri terga sinistra time.

ELEGIA II.

Quid mirare meas tot in vno corpore formas?
Accipe Vertumni signa paterna dei.
Tuscus ego, et Tuscis orior: nec poenitet inter
Proelia Volsanos deseruisse focos.
Haec me turba iuuat; nec templo laetor eburno:
Romanum satis est posse videre forum.
Hac quondam Tiberinus iter faciebat: et aiunt
Remorum auditos per vada pulsa sonos.
At postquam ille suis tantum concessit alumnis,
Vertumnus verso dicor ab amne deus.
Seu, quia vertentis fructum praecepimus anni,

Vertumni rursus creditur esse sacrum.
Prima mihi variat liuentibus vua racemis,
Et coma lactenti spicea fruge tumet.
Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna
Ceruis, et aestiuo mora rubere die.
Insitor hic soluit pomosa vota corona,
Cum pirus inuito stipite mala tulit.
Mendax fama noces: alius mihi nominis index:
De se narranti tu modo crede deo.
Opportuna mea est cunctis natura figuris:
In quamcunque voles, verte; decorus ero.
Indue me Cois; fiam non dura puella:
Meque virum sumta quis neget esse toga?
Da falcem, et torto frontem mihi comprime foeno:
Iurabis nostra gramina secta manu.
Arma tuli quondam, et, memini, laudabar in illis:
Corbis in imposito pondere messor eram.
Sobrius ad lites: at cum est imposta corona,
Clamabis capiti vina subisse meo.
Cinge caput mitra, speciem furabor Iacchi:
Furabor Phoebi, si modo plectra dabis.
Cassibus impositis venor: sed arundine sumta
Faunus plumoso sum deus aucupio.
Est etiam aurigae species Vertumnus, et eius,
Traiicit alterno qui leue pondus equo.
Suppetat hoc, pisces calamo praedabor; et ibo
Mundus demissis institor in tunicis.
Pastorem ad baculum possum curuare, vel idem
Sirpiculis medio puluere ferre rosam.
Nam quid ego adiiciam, de quo mihi maxima cura est
Hortorum in manibus dona probata meis?
Caeruleus cucumis, tumidoque cucurbita ventre
Me notat, et iunco brassica vincta leui.
Nec flos vllus hiat pratis, quin ille decenter
Impositus fronti langueat ante meae.
At mihi, quod formas vnus vertebar in omnes,

Nomen ab euentu patria lingua dedit.
Et tu, Roma, meis tribuisti praemia Tuscis;
(Vnde hodie vicus nomina Tuscus habet)
Tempore quo sociis venit Lucumonius armis,
Atque Sabina feri contudit arma Tati.
Vidi ego labentes acies, et tela caduca,
Atque hostes turpi terga dedisse fugae.
Sed facias, diuûm sator, vt Romana per aeuum
Transeat ante meos turba togata pedes.
Sex superant versus. Te, qui ad vadimonia curris,
Non moror: haec spatiis vltima meta meis!
Stipes acernus eram, properanti falce dolatus,
Ante Numam grata pauper in vrbe deus.
At tibi, Mamuri, formae caelator ahenae,
Tellus artifices ne terat Osca manus,
Qui me tam dociles potuisti fundere in vsus.
Vnum opus est, operi non datur vnus honos.

ELEGIA III.

Haec Arethusa suo mittit mandata Lycotae,
Cum toties absis, si potes esse meus.
Si qua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
Haec erit e lacrimis facta litura meis.
Aut si qua incerto fallet te litera tractu,
Signa meae dextrae iam morientis erunt.
Te modo viderunt iteratos Bactra per ortus;
Te modo munito Sericus hostis equo;
Hibernique Getae; pictoque Britannia curru;
Vstus et Eoo decolor Indus equo.
Haecne marita fides? hae pactae sunt mihi noctes?
Cum rudis vrgenti brachia victa dedi.
Quae mihi deductae fax omen praetulit, illa
Traxit ab euerso lumina nigra rogo.
Et Stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
Vitta data est: nupsi non comitante deo.

Omnibus heu portis pendent mea noxia vota:
  Texitur haec castris quarta lacerna tuis.
Occidat, immerita qui carpsit ab arbore vallum,
  Et struxit querulas rauca per ossa tubas:
Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno;
  Aeternusque tuam pascat, aselle, famem.
Dic mihi, num teneros vrit lorica lacertos?
  Num grauis imbelles atterit hasta manus?
Haec noceant potius, quam dentibus vlla puella
  Det mihi plorandas per tua colla notas.
Diceris et macie vultum tenuasse: sed opto,
  E desiderio sit color ille meo.
At mihi cum noctes induxit vesper amaras,
  Si qua relicta iacent, osculor arma tua.
Tum queror, in toto non sidere pallia lecto,
  Lucis et auctores non dare carmen aues.
Noctibus hibernis castrensia pensa laboro,
  Et Tyria in radios vellera ducta suos.
Cogor et e tabula pictos ediscere mundos,
  Qualis et haec docti sit positura dei.
Et disco, qua parte fluat vincendus Araxes,
  Quot sine aqua Parthus millia currat eques.
Quae tellus sit lenta gelu, quae putris ab aestu,
  Ventus in Italiam qui bene vela ferat.
Assidet vna soror, curis et pallida nutrix
  Deierat hiberni temporis esse moras.
Felix Hippolyte! nuda tulit arma papilla,
  Et texit galea barbara molle caput.
Romanis vtinam patuissent castra puellis!
  Essem militiae sarcina fida tuae.
Nec me tardarent Scythiae iuga, cum pater altas
  Africus in glaciem frigore nectit aquas.
Omnis amor magnus; sed aperto in coniuge maior.
  Hanc Venus, vt viuat, ventilat ipsa facem.
Nam mihi quo, Poenis si purpura fulgeat ostris,
  Crystallusque suas ornet aquosa manus?

Omnia surda tacent: raris adsueta Kalendis
  Vix aperit clausos vna puella lares.
Glaucidos et catulae vox est mihi grata querentis:
  Illa tui partem vindicat vna tori.
Flore sacella tego, verbenis compita velo,
  Et crepat ad veteres herba Sabina focos.
Siue in finitimo gemuit stans noctua tigno,
  Seu voluit tangi parca lucerna mero:
Illa dies hornis caedem denuntiat agnis,
  Succinctique calent ad noua lucra popae.
Ne, precor, adscensis tanti sit gloria Bactris,
  Raptaue odorato carbasa lina duci,
Plumbea cum tortae sparguntur pondera fundae,
  Subdolus et versis increpat arcus equis.
Sed (tua sic domitis Parthae telluris alumnis
  Pura triumphantes hasta sequatur equos!)
Incorrupta mei conserua foedera lecti.
  Hac ego te sola lege redisse velim.
Armaque cum tulero portae votiua Capenae,
  Subscribam, SALVO GRATA PUELLA VIRO.

ELEGIA IV.

Tarpeium nemus, et Tarpeiae turpe sepulcrum
  Fabor, et antiqui limina capta Iouis.
Lucus erat felix, hederoso conditus antro,
  Multaque natiuis obstrepit arbor aquis;
Siluani ramosa domus, quo dulcis ab aestu
  Fistula poturas ire iubebat oues.
Hunc Tatius fontem vallo praecingit acerno,
  Fidaque suggesta castra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis
  Cum quateret lento murmure saxa Iouis?
Atque vbi nunc terris dicuntur iura subactis,
  Stabant Romano pila Sabina Foro?
Murus erant montes: vbi nunc est Curia septa,

Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeia deae fontem libauit: at illi
Vrgebat medium fictilis vrna caput.
Et satis vna malae potuit mors esse puellae,
Quae voluit flammas fallere, Vesta, tuas?
Vidit arenosis Tatium proludere campis,
Pictaque per flauas arma leuare iubas.
Obstupuit regis facie, et regalibus armis,
Interque oblitas excidit vrna manus.
Saepe illa immeritae causata est omina Lunae,
Et sibi tingendas dixit in amne comas.
Saepe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem laederet hasta Tatî.
Dumque subit primo Capitolia nubila fumo,
Retulit hirsutis brachia secta rubis;
Et sua Tarpeia residens ita fleuit ab arce
Vulnera, vicino non patienda Ioui:
Ignes castrorum, et Tatiae praetoria turmae,
Et formosa oculis arma Sabina meis,
O vtinam ad vestros sedeam captiua penates,
Dum captiua mei conspicer ora Tatî.
Romani montes, et montibus addita Roma,
Et valeat probro Vesta pudenda meo.
Ille equus, ille meos in castra reponet amores,
Cui Tatius dextras collocat ipse iubas.
Quid mirum in patrios Scyllam saeuisse capillos?
Candidaque in saeuos inguina versa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monstri,
Cum patuit lecto stamine torta via?
Quantum ego sum Ausoniis crimen factura puellis,
Improba virgineo lecta ministra foco!
Pallados exstinctos si quis mirabitur ignes,
Ignoscat: lacrimis spargitur ara meis.
Cras, vt rumor ait, tota pugnabitur vrbe:
Tu caue spinosi rorida terga iugi.
Lubrica tota via est, et perfida: quippe tacentes

Fallaci celat limite semper aquas.
O vtinam magicae nossem cantamina Musae!
Haec quoque formoso lingua tulisset opem.
Te toga picta decet: non quem sine matris honore
Nutrit inhumanae dura papilla lupae.
Sic hospes, pariamne tua regina sub aula,
Dos tibi non humilis prodita Roma venit.
Sin minus; at, raptae ne sint impune Sabinae,
Me rape, et alterna lege repende vices.
Commissas acies ego possum soluere: nuptae,
Vos medium palla foedus inite mea.
Adde Hymenaee modos: tubicen sera murmura conde,
Credite, vestra meus molliet arma torus.
Et iam quarta canit venturam buccina lucem;
Ipsaque in Oceanum sidera lapsa cadunt.
Experiar somnum: de te mihi somnia quaeram:
Fac venias oculis vmbra benigna meis.
Dixit, et incerto permisit brachia somno,
Nescia se furiis accubuisse nouis.
Nam Vesta, Iliacae felix tutela fauillae,
Culpam alit, et plures condit in ossa faces.
Illa ruit, qualis celerem prope Thermodonta
Strymonis abscissos fertur aperta sinus.
Vrbi festus erat: dixere Parilia patres.
Hic primus coepit moenibus esse dies.
Annua pastorum conuiuia, lusus in vrbe,
Cum pagana madent fercula deliciis;
Cumque super raros foeni flammantis aceruos
Traiicit immundos ebria turba pedes.
Romulus excubias decreuit in otia solui,
Atque intermissa castra silere tuba.
Hoc Tarpeia, suum tempus rata, conuenit hostem.
Pacta ligat, pactis ipsa futura comes.
Mons erat ascensu dubius, festoque remissus.
Nec mora, vocales occupat ense canes.
Omnia praebebant somnos: sed Iuppiter vnus

Decreuit poenis inuigilare suis.
Prodiderat portaeque fidem, patriamque iacentem:
Nubendique petit; quem velit ipse, diem.
At Tatius, (neque enim sceleri dedit hostis honorem)
Nube, ait, et regni scande cubile mei.
Dixit, et ingestis comitum superobruit armis.
Haec, virgo, officiis dos erat apta tuis.
A duce Tarpeio mons est cognomen adeptus.
O vigil, iniustae praemia sortis habes.

ELEGIA V.

Terra tuum spinis obducat, Lena, sepulcrum,
Et tua, quod non vis, sentiat vmbra sitim:
Nec sedeant cineri manes, at Cerberus vltor
Turpia ieiuno terreat ossa sono;
Docta vel Hippolytum Veneri mollire negantem,
Concordique toro pessima semper auis.
Penelopen quoque, neglecto rumore mariti,
Nubere lasciuo cogeret Antinoo.
Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum,
Et volucris nidis esse nouerca suis.
Quippe et Collinas ad fossam mouerit herbas,
Stantia currenti diluerentur aqua.
Audax cantatae leges imponere Lunae,
Et sua nocturno fallere terga lupo,
Possit vt intentos astu caecare maritos,
Cornicum immeritas eruit vngue genas.
Consuluitque striges nostro de sanguine, et in me
Hippomanes foetae semina legit equae.
Exornabat opus verbis, ceu blanda perurat,
Saxosamque terat sedula culpa viam:
Si te Eoa, Doroxanium iuuat aurea ripa,
Et quae sub Tyria concha superbit aqua:
Eurypylique placet Coae textura Mineruae,
Sectaque ab Attalicis putria signa toris:

Seu quae palmiferae mittunt venalia Thebae,
  Murreaque in Parthis pocula cocta focis:
Sperne fidem, prouolue deos, mendacia vincant,
  Frange et damnosae iura pudicitiae.
Et simulare virum, pretium facit. Vtere causis:
  Maior dilata nocte recurret amor.
Si tibi forte comas vexauerit vtilis ira,
  Post modo mercata pace premendus erit.
Denique vbi amplexu Venerem promiseris emto,
  Fac simules puros Isidis esse dies.
Ingerat Apriles Iole tibi: tundat Amycle,
  Natalem Maiis Idibus esse tuum.
Supplex ille sedet: posita tu scribe cathedra
  Quidlibet: has artes si pauet ille, tenes.
Semper habe morsus circum tua colla recentes,
  Litibus alternis quos putet esse datos.
Nec te Medeae delectent probra sequacis:
  Nempe tulit fastus ausa rogare prior:
Sed potius mundi Thais pretiosa Menandri,
  Cum ferit astutos comica moecha Getas.
In mores te verte viri: si brachia iactat,
  I comes, et voces ebria iunge tuas.
Ianitor ad dantes vigilet: si pulset inanis,
  Surdus in obductam somniet vsque seram.
Nec tibi displiceat miles non factus amori;
  Nauta nec attrita, si ferat aera, manu;
Aut quorum titulus per barbara colla pependit,
  Cretati medio cum saluere foro.
Aurum spectato, non quae manus afferat aurum.
  Versibus auditis quid, nisi verba, feres?
Qui versus, Coae dederit nec munera vestis,
  Istius tibi sit surda sine arte lyra.
Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus,
  Vtere, ne quid cras libet ab ore dies.
Vidi ego odorati victura rosaria Paesti
  Sub matutino cocta iacere Noto.

His animum nostrae dum versat Acanthis amicae,

* * *

Sed cape torquatae, Venus o regina, columbae
Ob meritum ante tuos guttura secta focos.
Vidi ego rugoso tussim concrescere collo,
Sputaque per dentes ire cruenta canos:
Atque animam in tegetes putrem exspirare paternas.
Horruit algenti tegula curta foco.
Exsequiae fuerunt rari furtiva capilli
Vincula, et immundo pallida mitra situ;
Et canis in nostros nimis experrecta dolores,
Cum fallenda meo pollice claustra forent.
Sit tumulus lenae curto vetus amphora collo:
Vrgeat hanc supra vis, caprifice, tua.
Quisquis amas, scabris hoc bustum caedite saxis,
Mixtaque cum saxis addite verba mala.

ELEGIA VI.

Sacra facit vates, sint ora fauentia sacris,
Et cadat ante meos icta iuuenca focos.
Serta Philetaeis certent Romana corymbis,
Et Cyrenaeas vrna ministret aquas.
Costum molle date, et blandi mihi turis honores,
Terque focum circa laneus orbis eat.
Spargite me lymphis, carmenque recentibus aris
Tibia Mygdoniis libet eburna cadis.
Ite procul fraudes: alio sint aere noxae:
Pura nouum vati laurea mollit iter.
Musa, Palatini referamus Apollinis aedem:
Res est, Calliope, digna fauore tuo.
Caesaris in nomen ducuntur carmina: Caesar
Dum canitur, quaeso, Iuppiter, ipse vaces.
Est Phoebi fugiens Athamana ad litora portus;
(Qua sinus Ioniae murmura condit aquae)
Actia Iulaeae pelagus monumenta carinae,

Nautarum votis non operosa via.
Huc mundi coiere manus: stetit aequore moles
 Pinea, nec remis aequa fauebat auis.
Altera classis erat tenero damnata Quirino,
 Pilaque feminea turpiter apta manu.
Hinc Augusta ratis plenis louis omine velis,
 Signaque iam patriae vincere docta suae.
Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus:
 Armorum radiis picta tremebat aqua.
Cum Phoebus linquens stantem se vindice Delon,
 (Nam tulit iratos mobilis ante Notos)
Adstitit Augusti puppem super, et noua flamma
 Luxit in obliquam ter sinuata facem.
Non ille attulerat crines in colla solutos,
 Aut testudineae carmen inerme lyrae:
Sed quali adspexit Pelopeum Agamemnona vultu,
 Egessitque auidis Dorica castra rogis:
Aut qualis flexos soluit Pythona per orbes
 Serpentem, imbelles quem timuere lyrae.
Mox ait, O longa mundi seruator ab Alba,
 Auguste, Hectoreis cognite maior auis,
Vince mari: iam terra tua est: tibi militat arcus,
 Et fauet ex humeris hoc onus omne meis.
Solue metu patriam, quae nunc te vindice freta
 Imposuit prorae publica vota tuae.
Quam nisi defendes, murorum Romulus augur
 Ire Palatinas non bene vidit aues.
Et nimium remis audent, proh turpe, Latinis,
 Principe te, fluctus regia vela pati.
Nec te, quod classis centenis remigat alis,
 Terreat: inuito labitur illa mari.
Quodque vehunt prorae Centauros saxa minantes;
 Tigna caua, et pictos experiere metus.
Frangit, et attolit vires in milite causa:
 Quae nisi iusta subest, excutit arma pudor.
Tempus adest: committe rates: ego temporis auctor

Ducam laurigera Iulia rostra manu.
Dixerat, et pharetrae pondus consumit in arcus:
Proxima post arcus Caesaris hasta furit.
Vincit Roma fide Phoebi, dat femina poenas:
Sceptra per Ionias fracta vehuntur aquas.
At pater Idalio miratus Caesar ab astro,
Sum deus: en nostri sanguinis ista fides.
Prosequitur cantu Triton, omnesque marinae
Plauserunt circa libera signa deae.
Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
Hoc vnum, iusso non moritura die.
Di melius! quantus mulier foret vna triumphus,
Ductus erat per quas ante Iugurtha vias.
Actius hinc traxit Phoebus monumenta, quod eius
Vna decem vicit missa sagitta rates.
Bella satis cecini: citharam iam poscit Apollo
Victor, et ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli subeant conuiuia luco,
Blanditaeque fluant per mea colla rosae:
Vinaque fundantur praelis elisa Falernis,
Terque lauet nostras spica Cilissa comas.
Ingenium potis irritat Musa poetis.
Bacche, soles Phoebo fertilis esse tuo.
Ille paludosos memoret seruire Sicambros:
Cepheam hic Meroen, fuscaque regna canat.
Hic referat sero confessum foedere Parthum:
Reddat signa Remi: mox dabit ipse sua.
Siue aliquid pharetris Augustus parcet Eois,
Differat in pueros ista tropaea suos.
Gaude, Crasse, nigras si quid sapis inter arenas;
Ire per Euphraten ad tua busta licet.
Sic noctem patera, sic ducam carmine, donec
Iniiciat radios in mea vina dies.

ELEGIA VII.

Sunt aliquid manes; letum non omnia finit:
Luridaque euictos effugit vmbra rogos.
Cynthia namque meo visa est incumbere fulcro,
Murmur ad extremae nuper humata viae:
Cum mihi somnus ab exsequiis penderet amaris,
Et quererer lecti frigida regna mei.
Eosdem habuit secum, quibus est elata, capillos,
Eosdem oculos: lateri vestis adusta fuit.
Et solitam digito beryllon adederat ignis,
Summaque Lethaeus triuerat ora liquor.
Spirantisque animos, et vocem misit: at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus:
Perfide, nec cuiquam melior sperande puellae,
In tè iam vires somnus habere potest?
Iamne tibi exciderunt vigilacis furta Suburae,
Et mea nocturnis trita fenestra dolis?
Per quam demisso quoties tibi fune pependi!
Alterna veniens in tua colla manu.
Saepe Venus triuio commissa, et pectore mixto
Fecerunt tepidas pallia nostra vias.
Nec crepuit fissa, me propter, arundine custos:
Laesit et obiectum tegula curta caput.
Foederis heu taciti! cuius fallacia verba
Non audituri diripuere Noti.
At mihi non oculos quisquam inclinauit euntes:
Vnum impetrassem, te reuocante, diem.
Denique quis nostro furuum te funere vidit?
Atram quis lacrimis incaluisse togam?
Si piguit portas vltra procedere: at illud
Iussisses, lectum lentius ire meum.
Cur ventos non ipse rogis, ingrate, petisti?
Cur nardo flammae non oluere meae?
Hoc etiam graue erat, nulla mercede hyacinthos
Iniicere, et fracto busta piare cado.

Quae modo per viles inspecta est publica noctes,
Haec nunc aurata cyclade signat humum.
Et grauiora rependit iniquis pensa quasillis,
Garrula de facie si qua locuta mea est.
Nostraque quod Petale tulit ad monumenta coronas,
Codicis immundi vincula sentit anus.
Caeditur et Lalage tortis suspensa capillis,
Per nomen quoniam est ausa rogare meum.
Lygdamus vratur: candescat lamina vernae.
(Sensi ego, cum insidiis pallida vina bibi.)
Aut Nomas arcanas tollat versuta saliuas:
Ducet damnatas ignea testa manus.
Te patiente meae conflauit imaginis aurum?
Ardeat e nostro dotem habitura rogo.
Non tamen insector, quamuis mereare, Properti:
Longa mea in libris regna fuere tuis.
Iuro ego Fatorum nulli reuolubile stamen,
Tergeminusque canis sic mihi molle sonet,
Me seruasse fidem. Si fallo, vipera nostris
Sibilet in tumulis, et super ossa cubet.
Nam gemina est sedes turpem sortita per amnem,
Turbaque diuersa remigat omnis aqua.
Vna Clytaemnestrae stuprum vehit, vnaque Cressae
Portat mentitae lignea monstra bouis.
Ecce coronato pars altera vecta phaselo,
Mulcet vbi Elysias aura beata rosas;
Qua numerosa fides, quaque aera rotunda Cybebes,
Mitratisque sonant Lydia plectra choris.
Andromedeque, et Hypermnestre sine fraude maritae,
Narrant historiae pectora nota suae.
Haec sua maternis queritur liuere catenis
Brachia, nec meritas frigida saxa manus.
Narrat Hypermnestre magnum ausas esse sorores:
In scelus hoc animum non valuisse suum.
Sic mortis lacrimis vitae sanamus amores.
Celo ego perfidiae crimina multa tuae.

Femineae loca clausa deae, fontesque piandos,
Impune et nullis sacra retecta viris.
Deuia puniceae velabant limina vittae,
Putris odorato luxerat igne casa.
Populus et longis ornabat frondibus aedem:
Multaque cantantes vmbra tegebat aues.
Huc ruit in siccam congesto puluere barbam,
Et iacit ante fores verba minora deo:
Vos precor, o luci sacro quae luditis antro,
Pandite defessis hospita fana viris.
Fontis egens erro, circoque sonantia lymphis,
Et caua suscepto flumine palma sat est.
Audistisne aliquem, tergo qui sustulit orbem?
Ille ego sum: Alciden terra recepta vocat.
Quis facta Herculeae non audit fortia clauae?
Et nunquam ad notas irrita tela feras?
Atque vni Stygias hominum luxisse tenebras?

* * *

Quod si Iunoni sacrum faceretis amarae,
Non clausisset aquas ipsa nouerca suas.
Sin aliquam vultusque meus, setaeque leonis
Terrent, et Libyco sole perusta coma:
Idem ego Sidonia feci seruilia palla
Officia, et Lyda pensa diurna colu.
Mollis et hirsutum cepit mihi fascia pectus,
Et manibus duris apta puella fui.
Talibus Alcides. At talibus alma sacerdos,
Puniceo canas stamine vincta comas:
Parce oculis, hospes, lucoque abscede verendo:
Cede agedum, et tuta limina linque fuga.
Interdicta viris metuenda lege piatur,
Quae se submota vindicat ara casa.
Magno Tiresias adspexit Pallada vates,
Fortia dum, posita Gorgone, membra lauat.
Di tibi dent alios fontes: haec lympha puellis
Auia secreti limitis vna fluit.

Sic ait: ille humeris postes concussit opacos,
  Nec tulit iratam ianua clausa sitim.
At postquam exhausto iam flumine vicerat aestum,
  Ponit vix siccis tristia iura labris.
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
  Accipit: haec fesso vix mihi terra patet.
Maxima quae gregibus deuota est Ara repertis,
  Ara per has, inquit, Maxima facta manus,
Haec nullis vnquam pateat veneranda puellis,
  Herculis eximii ne sit inulta sitis.
Sancte pater salue, cui iam fauet aspera Iuno:
  Sancte, velis libro dexter inesse meo.
Nunc quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,
  Sic Sancum Tatii composuere Cures.

ELEGIA X.

Nunc Iouis incipiam causas aperire Feretri,
  Armaque de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter adscendo, sed dat mihi gloria vires.
  Non iuuat ex facili lecta corona iugo.
Imbuis exemplum primae tu, Romule, palmae
  Huius, et exuuiis plenus ab hoste redis,
Tempore quo portas Caeninum Acronta petentem
  Victor in euersum cuspide fundis equum.
Acron Herculeus Caenina ductor ab arce,
  Roma, tuis quondam finibus horror erat.
Hic spolia ex humeris ausus sperare Quirinis,
  Ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.
Hunc videt ante cauas vibrantem spicula turres
  Romulus, et votis occupat ante ratis.
Iuppiter, haec hodie tibi victima corruet Acron.
  Vouerat: et spolium corruit ille Ioui.
Vrbis, virtutisque parens si vincere suenit,
  Qui tulit aprico frigida castra lare.
Idem eques et frenis, idem fuit aptus aratris,

Et galea hirsuta comta lupina iuba.
Picta nec inducto fulgebat parma pyropo:
Praebebant caesi baltea lenta boues.
Nec dum vltra Tiberim belli sonus: vltima praeda
Nomentum, et captae iugera pauca Corae.
Cossus at insequitur Veientis caede Tolumni,
Vincere cum Veios posse laboris erat.
Et Veii veteres et vos tum regna fuistis,
Et vestro posita est aurea sella foro.
Nunc intra muros pastoris buccina lenti
Cantat, et in vestris ossibus arua metunt.
Forte super portae dux Veius adstitit arcem,
Colloquiumque sua fretus ab vrbe dedit.
Dumque aries murum cornu pulsabat aheno,
Vineaque inductum longa tegebat opus,
Cossus ait, Forti melius concurrere campo.
Nec mora fit: plano sistit vterque gradum.
Di Latias iuuere manus: desecta Tolumni
Ceruix Romanos sanguine lauit equos.
Claudius Eridanum traiectos arcuit hostes,
Belgica cui vasti parma relata ducis
Virdumari. Genus hic Rheno iactabat ab ipso
Nobilis e tectis fundere gesa rotis.
Illi virgatis iaculantis ab agmine braccis
Torquis ab incisa decidit vnca gula.
Nunc spolia in templo tria condita: causa Feretri,
Omine quod certo dux ferit ense ducem.
Seu quia victa suis humeris huc arma ferebant,
Hinc Feretri dicta est ara superba Iouis.

ELEGIA XI.

Desine, Paule, meum lacrimis vrgere sepulcrum;
Panditur ad nullas ianua nigra preces.
Cum semel infernas intrarunt funera leges,
Non exorato stant adamante viae.

Te licet orantem fuscae deus audiat aulae,
  Nempe tuas lacrimas litora surda bibent.
Vota mouent superos. Vbi portitor aera recepit,
  Obserat vmbrosos lurida porta rogos.
Sic moestae cecinere tubae, cum subdita nostrum
  Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi coniugium Pauli, quid currus auorum
  Profuit, aut famae pignora tanta meae?
Num minus immites habui Cornelia Parcas?
  En sum, quod digitis quinque leuatur, onus!
Damnatae noctes, et vos vada lenta paludes,
  Et quaecumque meos implicat vnda pedes,
Immatura licet, tamen huc non noxia veni.
  Det pater hic vmbrae mollia iura meae.
Aut, si quis posita iudex sedet Aeacus vrna,
  In mea sortita vindicet ossa pila;
Assideant fratres: iuxta Minoïa sella; et
  Eumenidum intento turba seuera foro.
Sisyphe, mole vaces: taceant Ixionis orbes:
  Fallax Tantaleo corripiare liquor.
Cerberus et nullas hodie petat improbus vmbras,
  Et iaceat tacita lapsa catena sera.
Ipsa loquor pro me. Si fallo, poena sororum,
  Infelix humeros vrgeat vrna meos.
Si cui fama fuit per auita tropaea decori,
  Afra Numantinos regna loquuntur auos.
Altera maternos exaequat turba Libones,
  Et domus est titulis vtraque fulta suis.
Mox, vbi iam facibus cessit praetexta maritis,
  Vinxit et adspersas altera vitta comas;
Iungor, Paule, tuo, sic discessura, cubili.
  In lapide hoc vni nupta fuisse legar.
Testor maiorum cineres tibi, Roma, verendos,
  Sub quorum titulis Africa tonsa iacet:
Et Persen, proaui simulantem pectus Achillis,
  Quique tuas proauo fregit Achille domos:

fregit

Me neque censurae legem mollisse, nec vlla
  Labe mea vestros erubuisse focos.
Non fuit exuuiis tantis Cornelia damnum:
  Quin et erat magnae pars imitanda domus.
Nec mea mutata est aetas, sine crimine tota est;
  Viximus insignes inter vtramque facem.
Mi natura dedit leges a sanguine ductas,
  Ne possim melior iudicis esse metu.
Quamlibet austeras de me ferat vrna tabellas;
  Turpior adsessu non erit vlla meo.
Vel tu, quae tardam mouisti fune Cybeben,
  Claudia, turritae rara ministra deae:
Vel cui, commissos cum Vesta reposceret ignes,
  Exhibuit viuos carbasus alba focos.
Nec te, dulce caput, mater Scribonia, laesi:
  In me mutatum quid, nisi fata, velis?
Maternis laudor lacrimis, vrbisque querelis,
  Defensa et gemitu Caesaris ossa mea.
Ille sua nata dignam vixisse sororem
  Increpat: et lacrimas vidimus ire deo.
Et tamen emerui generosos vestis honores,
  Nec mea de sterili facta rapina domo.
Tu, Lepide, et tu, Paule, meum post fata leuamen,
  Condita sunt vestro lumina nostra sinu.
Vidimus et fratrem sellam geminasse curulem,
  Consule quo facto, tempore rapta soror.
Filia, tu specimen Censurae nata paternae,
  Fac teneas vnum, nos imitata, virum.
Et serie fulcite genus. Mihi cymba volenti
  Soluitur, aucturis tot mea fata malis.
Haec est feminei merces extrema triumphi,
  Laudat vbi emeritum libera fama rogum.
Nunc tibi commendo, communia pignora, natos.
  Haec cura et cineri spirat inusta meo.
Fungere maternis vicibus, pater. Illa meorum
  Omnis erit collo turba ferenda tuo.

Oscula cum dederis tua flentibus, adiice matris;
 Tota domus coepit nunc onus esse tuum.
Et, si quid doliturus eris sine testibus illis,
 Cum venient, siccis oscula falle genis.
Sat tibi sint noctes, quas de me, Paule, fatiges:
 Somniaque in faciem credita saepe meam.
Atque, vbi secreto nostra ad simulacra loqueris,
 Vt responsurae singula verba iace.
Seu tamen aduersum mutarit ianua lectum,
 Sederit et nostro cauta nouerca toro:
Coniugium, pueri, laudate et ferte paternum;
 Capta dabit vestris moribus illa manus.
Nec matrem laudate nimis: collata priori
 Vertet in offensas libera verba suas.
Seu memor ille mea contentus manserit vmbra,
 Et tanti cineres duxerit esse meos:
Discite venturam iam nunc sentire senectam,
 Coelibis ad curas nec vacet vlla via.
Quod mihi detractum est, vestros accedat ad annos:
 Prole mea Paulum sic iuuet esse senem.
Et bene habet. Nunquam mater lugubria sumsi.
 Venit in exsequias tota caterua meas.
Causa perorata est. Flentes me, surgite testes,
 Dum pretium vitae grata rependit humus.
Moribus et coelum patuit: sim digna merendo,
 Cuius honoratis ossa vehantur aquis.
